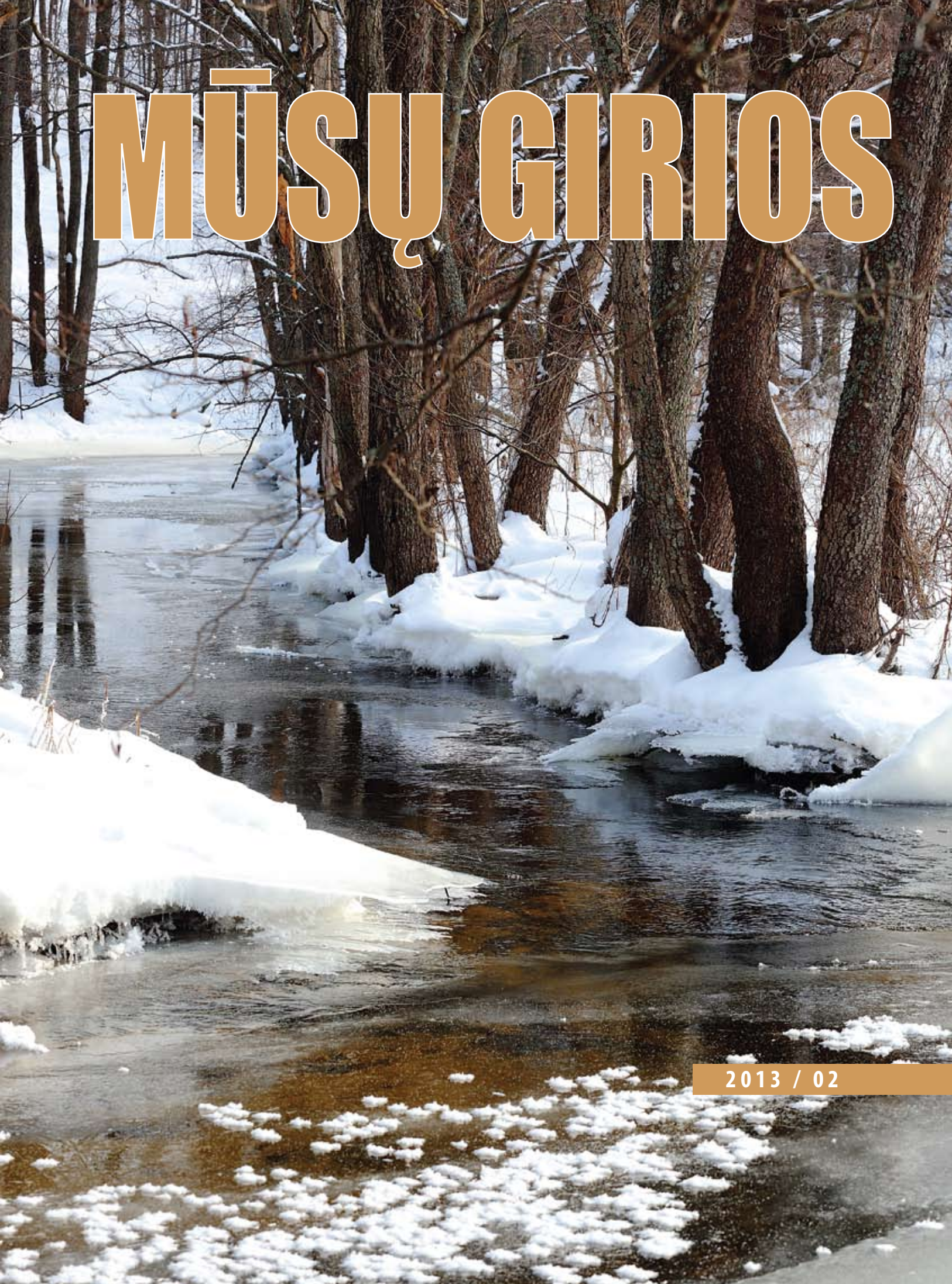

MŪSŲ GIRIOS

2013 / 02

Dovanos motorinių pjūklų pirkėjams !

Perkantiems motorinius pjūklus STIHL MS 261, MS 291 ir MS 362 dovanojame 2 pjovimo grandines ir pjovimo juostą.

* akcija galioja tol, kol baigsis jai skirtų prekių kiekis

Oficiali firmos STIHL atstovė Lietuvoje – Mocevičiaus firma „Ginalas“,
Esperanto g. 26, Kazlų Rūda, tel. (8 343) 96 464, faks. (8 343) 95 383.
www.ginalas.lt

STIHL®

Nr. 1 pasaulyje

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2013 m. vasaris Nr. 2 (778)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešojo istaiga „Mūsų girios“
A. Juozapavičiaus g. 10a
09311 Vilnius

Tel. 8 5 2752047

Faks. 8 5 2754828

El. paštas info@musu-girios.lt

www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897
PVM mokėtojo kodas LT 253028917
A/S LT887044060001501044
AB SEB bankas

REDAKcinė KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Raimondas Juzikis,
Andrius Kuliešis,
Romas Kupstaitis,
Vygantas Mierkis,
Remigijus Ozolinčius,
Edvardas Riepšas,
Benjamins Sakalauskas,
Albinas Tebėra,
Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius
Rimondas Vasiliauskas
tel. 8 5 2752047,
mob. tel. 8 687 10616;
el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius
Vaclovas Trepėnaitis
tel./faks. 8 5 2754828,
mob. tel. 8 687 10614;
el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė
Jūratė Kuusienė
tel./faks. 8 5 2754828,
mob. tel. 8 687 10609;
el. paštas jurate.r@musu-girios.lt

Dizaino autorius: Algimantas Dapšys

Spausdino AB „Spauda“
Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius
www.spauda.com
Tiražas 2050 egz.

Kaina 10,50 Lt, su nuolaida 7 Lt

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine
Editor – in – chief R. Vasiliauskas
A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė
ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.
„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Turinys

Kronika	2
Aktualijos	4
Latvijos valstybiniai miškai – iš arčiau	4
A. RAUKA. Norvegai skatina orų darbą Lietuvoje	6
Miškininkystė	8
Z. BITVINSKAITĖ. Vertingiausios praktinės miškininkystės pamokos	8
B. GRIGALIŪNAITĖ, E. STACKEVIČIENĖ. Šiaurės rytinės Vilniaus priemiesčio dalies miškų turtas ir skurdas antropogenizuotoje aplinkoje	12
V. RIBIKAUSKAS. Gamtos saugos idėjų neužgožė laikas	14
R. DELTUVAS. Povilo Matulionio karjera Rusijos miškotvarkoje	16
Urėdijose	20
K. BILBOKAS. Miškų sanitarinė apsauga ir FSC. Ar įmanoma suderinti?	20
Š. LAUŽADIS. Miškuose, kur medžiojo grafai Tiškevičiai	22
V. STACEVIČIUS. Vidinės miškotvarkos projekto aptarimas Veisiejuose	24
J. VITKŪNAS. Girininko darbą prisiminus	26
Privatūs miškai	28
D. SAUKEVIČIUS. Ką ošia tėviškės miškas, vadintas Pūščia	28
Medžioklė	32
V. PADAIGA. Elniniai ir bebrai – vėl pirmi	33
Miškas ir visuomenė	36
O. GYLIENĖ. Pelkių apsauga Švenčionėlių miškų urėdijos miškuose	36
Laisvą minutę	38
Datos	39
Naujos pareigos	40
Išėję negrįžti	40

37

23

Sausio 28 d. Švedijos Karališkoji žemės ir miškų akademija, minėdama savo veiklos 200-ąsias metines, Stokholmo rotušėje iškilmingo posėdžio metu inauguravo naujus narius bei įteikė apdovanojimus. Šios akademijos užsienio nariu inauguruotas **Aleksandro Stulginskio universiteto rektorius prof. A. Maziliauskas** (nuotraukoje – pirmas iš dešinės).

Sausio 30 d. Su atsakomuoju vizitu kaimyninėje Latvijoje lankėsi grupė Lietuvos miškininkų. Latvijoje mūsų miškininkai susitiko su šios šalies valstybinius miškus valdančios AB „Latvijas valsts meži“ valdybos pirmininku R. Stripnieks, kitais šios bendrovės vadovaujančiais darbuotojais, Latvijos medienos apdirbimo įmonių federacijos direktoriumi K. Klausu (plačiau – 4 p.).

Vasario 1-3 d. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba Tarptautinėje turizmo, laisvalaikio ir sporto parodoje „Adventur“ pristatė naujus nacionalinių ir regioninių parkų lankytojų centrus, kviesdama keliauti po Lietuvos saugomas teritorijas.

Vasario 2 d. Pasaulinę pelkių dieną paminėjo 164 prie Ramsaro konvencijos prisijungusios pasaulio valstybės, tarp jų – ir Lietuva. Aplinkos ministerija kartu su Švenčionių miškų urėdija bei Sirvėtos regioninio parko direkcija Adučiškio vidurinėje mokykloje surengė pažintinį seminarą tarpvalstybinių pelkių kompleksų – Adučiškio – Svylos – Birvėtos (Lietuva) ir Vileitų miško (Baltarusija) – svarbai, teritorijų apsaugai ir valdymui aptarti (plačiau – 36 p.).

Vasario 5 d. Aplinkos ministras V. Mazuronis drauge su viceministrais A. Petkumi ir L. Jonausku, kancleriu R. Klovu ir Miškų departamento direktoriumi V. Vaičiūnu, susitiko su Generalinės miškų urėdijos vadovybe, susipažino su visais darbuotojais. Susitikimo metu Aplinkos ministerijos ir Generalinės miškų urėdijos vadovybė diskutavo apie valstybinių miškų sektorių, jo realijas bei problemas: dėl didelės mokesčių naštos bei galimybės mažinti ankstesnės Vyriausybės patvirtintą 2013-2015 m. pelno rodiklį. Susitikimo dalyviai nagrinėjo pateiktus Lietuvos ir kaimyninių šalių rodiklius: medienos pardavimo kainas ir kt. Akcentuota, kad Lietuvos valstybinių miškų sektoriaus į biudžetą mokami mokesčiai yra akivaizdžiai per dideli. Nors Ūkio ministerija dvejus metus kaip pavyzdį pristatinėjo būtent Latvijos valstybinių miškų sektoriaus mokesčių politiką, lyginant 2009-2012 m. statistiką, Lietuvoje šių mokesčių į šalies biudžetą sumokama 25 proc. daugiau nei Latvijoje. Akcentuota, kad nesumažinus valstybinių

miškų sektoriaus mokesčių į valstybės biudžetą, miškų urėdijoms atsiras grėsmė neįvykdyti būtinų miškų ūkinių darbų.

Vasario 6 d. LR Seimo Aplinkos apsaugos komitetas svarstė LR Saugomų teritorijų įstatymo įgyvendinimo ir administravimo problemas (parlamentinė kontrolė).

Vasario 7-9 d. Lietuvos parodų ir kongresų centre „Litexpo“ vyko paroda „Studijos 2013“. Parodoje dalyvavo ir ASU bei KMAI kolegija.

Vasario 8 d. Kupiškio miškų urėdijoje lankėsi aplinkos ministras V. Mazuronis ir aplinkos viceministras A. Petkus. Susitikime su miškų urėdijos darbuotojais pristatytos Aplinkos ministerijos darbų kryptys, svarbiausios miškininkystės temos. Diskutuota dėl žvėrių daromos žalos atlyginimo, aplinkos šiuoklinio mažinimo, medžioklės klausimų, kelių saugojimo medienos gabenimo metu, spartesnio rezervuotų miškų perdavimo miškų urėdijoms bei dėl urėdijoms nustatytos pelno normos dydžio pagrįstumo.

Vasario 8 d. LAMMC filialo Miškų instituto posėdžiu salėje R. Buožytė gynė daktaro disertaciją „Medienos kuro pelenai ir azotas: diferencijuotas bei kompleksinis poveikis brukninių pušynų (*Vaccinio-pinetum*) gyvajai dirvožemio dangiai“ (Ekologija ir aplinkotyra 03B). Disertantės mokslinis konsultantas prof. habil. dr. R. Ozolinčius.

Vasario 8-9 d. Birštone vyko seminaras „Socialinė partnerystė ir orus darbas“, kurį organizavo Miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacija. Jos pirmininkas A. Rauka pristatė projektą „Deswood“ bei padarė pranešimą „Oraus darbo aspektai“. Šių metų rudenį tarp Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos ir Generalinės miškų urėdijos keitinama pasirašyti šakinę kolektyvinę sutartį (plačiau – 6 p.).

Vasario 13 d. Šakių miškų urėdijoje vyko miško savininkų konsultacinis susitikimas su Valstybinės miškų tarnybos pareigūnais, Šakių miškų urėdijos ir Lietuvos miško savininkų asociacijos atstovais.

Vasario 14 d. ASU organizuota mokslinė konferencija „Miškų ir ekologijos fakulteto 2012 metų mokslinių tyrimų rezultatai“, kurios tikslas – pristatyti ir išdiskutuoti svarbiausius Miškų ir ekologijos fakulteto dėstytojų, mokslininkų, doktorantų ir kitų tyrėjų 2012 m. vykdytų tyrimų, mokslinių tyrimų programų, užsakomųjų taikomųjų tyrimų, apgintų disertacijų mokslo rezultatus, tyrimų vystymo gaires.

Vasario 19 d. KMAI kolegijoje vyko Erasmus studentų mobilumo programos pristatymas I-II kurso visų specialybių studentams. Informuota apie dalines studijas užsienio universitetuose bei praktiką užsienio įmonėse.

Vasario 20 d. Miškų institute vyko LAMMC mokslinės ataskaitinės konferencijos „Agrariniai ir miškininkystės mokslai: naujausi tyrimų rezultatai ir inovatyvūs sprendimai“ antroji diena.

Vasario 20 d. Lietuvos savivaldybių asociacijos Žemės valdymo ir kaimo reikalų komiteto posėdyje buvo svarstomi savivaldybių siūlymai susieti Leidimų miškui kirsti išdavimą su kelių priežiūra.

Vasario 20 d. Ukmergės miškų urėdijoje vyko Generalinės miškų urėdijos, Valstybinės miškų tarnybos darbuotojų organizuotas susitikimas su privačių miškų savininkais.

Vasario 21 d. Generalinėje miškų urėdijoje vykusiam susitikime generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas, jo pavaduotojas P. Kanapienis aptarė su Energetikos ministerijos Atsinaujinančių energijos išteklių ir energijos efektyvumo skyriaus vedėja V. Sankauskaite, firmos „Litgrid“ (Lietuvos elektros energijos perdavimo sistemos operatorius) generaliniu direktoriumi V. Poderiu, energijos išteklių biržos „Balt Pool“ generaline direktore L. Žalaite galimybes miškų urėdijoms parduoti medienos skiedrą energijos išteklių biržoje. Iš valstybinių miškų šiemet bus pasiūlyta 280 tūkst. m³, 2014 m. – 320 tūkst. m³, 2015 m. – 350 tūkst. m³ energetinės žaliavos (kirtimo atliekų). Iš jos pagamintos ir patiektos į katilines skiedros vidutinė 1 m³ pardavimo – pirkimo kaina Lietuvoje yra 80 Lt be PVM. Atlikus miško kirtimo atliekų gamybos, jų smulkinimo į skiedras bei skiedros pristatymo į katilines darbų savikainos skaičiavimus iš valstybinių miškų, kai tai atlieka miškų urėdijos šiuo metu turimais ir ateityje galimai nupirktais mechanizmais, bei palyginus, jeigu tokius darbus atliktų privačios įmonės iš valstybinių miškų, susidaro 25 litų savikainos skirtumas privačių įmonių naudai. Todėl miškų urėdijoms investuoti į tokius mechanizmus (miško kirtimo atliekų smulkintuvus, specialų autotransportą skiedros pervežimui) neapsimoka.

Vasario 21 d. Biržų miškų urėdijoje lankėsi aplinkos ministras V. Mazuronis, aplinkos viceministras A. Petkus bei Finansų ministerijos viceministras V. Galvonas. Susitikime su miškų urėdijos darbuotojais, apvaliosios medienos pirkėjais, rangovais, LMSA, gamtos auginių organizacijų atstovais aptartos svarbiausios Aplinkos ministerijos darbų kryptys, diskutuota gyvosios gamtos

apsaugos, medžioklės, miškininkystės, prekybos mediena, privačių miškų, finansavimo ir kitomis aktualiomis temomis.

Vasario 21 ir 26 d. šalies miškuose vyko **vilkų** populiacijos apskaita.

Vasario 22 d. Aplinkos ministerijoje įteikti apdovanojimai tarptautinio konkurso „**Geriausias gaminyš iš lapuočių medienos Pietų Baltijos regione**“ nugalėtojams iš Lietuvos. Įteikime dalyvavo aplinkos ministras V. Mazuronis, konkursą organizavusios LMSA atstovai bei konkurso prizininkai. Pirmą vietą laimėjusiam švedų kompanijos „Ölunds snickeri“ gaminiui (iš guobos pagaminta medinė vonia) prizas buvo įteiktas sausio 16 d. Gdanske. Antros vietos laimėtoju tapo medžio drožėjo Vytauto Kartano pagaminta ąžuolinė netradicinė pašto dėžutė; trečia vieta skirta UAB „Medžio masyvas“ pagamintoms ąžuolinėms durims su drožybės elementais (jos panaudotos renovuojant vieną Vilniaus senamiesčio namą).

Vasario 22 d. Aplinkos ministerijoje vykusiam pasitarime aptarti **vietinės reikšmės vidaus kelių (tarp jų ir miško) būklės klausimai**. Pasitarime dalyvavo aplinkos viceministras L. Jonauskas, Miškų departamento direktorius V. Vaičiūnas, generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas, Valstybinės miškų tarnybos direktorius R. Prūsaitis, taip pat Susisiekimo ministerijos, Lietuvos automobilių kelių direkcijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, LMSA, miškų urėdijų atstovai.

Vasario 28 d. Vilniuje, viešbutyje „Karolina“ surengta konferencija „**Medžioklės aktualijos Lietuvoje ir medžioklės tradicijos Europos valstybėse**“.

***Aplinkos ministerija informuoja**, kad Valstybinė miškų tarnyba ir Generalinė miškų urėdija prie Aplinkos ministerijos vasario ir kovo mėnesiais šalies miškų urėdijose organizuoja susitikimus su privačių miškų savininkais. Juos miškų naudojimo, atkūrimo, įveisimo ir apsaugos klausimais konsultuos Valstybinės miškų tarnybos, Generalinės miškų urėdijos, urėdijų ir miškų savininkus vienijančių visuomeninių organizacijų atstovai. Miškų savininkai taip pat bus supažindinti su galimybėmis pasinaudoti ES parama pagal kaimo plėtros programos priemones, skirtas privačių miškų produktyvumui gerinti ir naujiems miškams įveisti. Miškų urėdijos informuos apie savo galimybes padedant ūkininkauti privačiuose miškuose. Kovą susitikimai numatyti: 3 d. – Prienų, 6 d. – Kretingos, 7 d. – Biržų, 8 d. – Anykščių, 13 d. – Švenčionių, 14 d. – Raseinių, 15 d. – Alytaus ir Telšių, 22 d. – Šiaulių urėdijose.

***Aplinkos ministerija siūlo** suteikti teises galimybes aplinkos apsaugos pareigūnams

bausti vairuotojus už miško paklotėje, pievoje, prie vandens telkinio ar neleistinoje saugomos teritorijos vietoje pastatytą automobilį. Siūlymui įgyvendinti Aplinkos ministerija parengė Administracinių teisės pažeidimų kodekso (ATPK) ir Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pataisas ir pateikė jas Vyriausybei svarstyti. Atsižvelgus į tai, kad pažeidimą gali būti padaręs ir ne transporto priemonės savininkas, siūloma Saugaus eismo automobilių keliais įstatymu jį įpareigoti, kad duomenis apie jam priklausančią transporto priemonę vairavusį asmenį teiktų ne tik policijos, bet ir aplinkos apsaugos pareigūnams. Tais atvejais, kai savininkas aplinkosaugininkams nepateikia reikiamų duomenų, jam turi būti numatyta administracinė nuobauda. Todėl Aplinkos ministerija siūlo keisti ir atitinkamą ATPK nuostatą. Galimiems nesusipratimams išvengti siūloma nustatyti, kad transporto priemonės savininkas aplinkosaugos pareigūnams privalo pranešti ne tik ją vairavusio asmens vardą ir pavardę, bet ir asmens kodą, tapatybę patvirtinančio dokumento pavadinimą, išdavimo datą, numerį, išdavusią instituciją ir gyvenamosios vietos adresą.

***Valstybinės miškų tarnybos duomenimis**, Miškų kontrolės skyriaus, miškų urėdijų, nacionalinių parkų ir rezervatų valstybiniai miškų pareigūnai per 2012 m. nustatė 319 neteisėtų miško kirtimų atvejų, kurių metu iškirsta 6397 m³ medienos arba 32 proc. mažiau nei per 2011 m. Privačiuose miškuose nustatyti 164 neteisėti miško kirtimo atvejai, iškirsta 5247 m³ medienos, tai yra 771 m³ arba 15 proc. mažiau nei per 2011 m. Valstybiniuose miškuose nustatyti 155 neteisėti miško kirtimo atvejai, iškirsta 1150 m³ medienos, tai yra 1303 m³ arba 113 proc. mažiau nei per 2011 m. Neteisėtais kirtimais padaryta 105,9 tūkst. Lt žala miško valdytojų, naudotojų miškui, turtui ir interesams. Per 2012 m. šalyje vidutiniškai iš 1000 ha privačių miškų neteisėtais kirtimais iškirsta 6,4 m³ medienos (per 2011 m. tą patį laikotarpį buvo iškirsta 7,4 m³ medienos). Valstybiniuose miškuose nustatytas 41 pagamintos miško produkcijos grobimo atvejis, pagrobta 719 m³ medienos (per 2011 m. tą patį laikotarpį buvo nustatyti 46 miško produkcijos grobimo atvejai, pagrobta 695 m³ medienos). Už neteisėtus miško kirtimus bei kitus Miškų įstatymo pažeidimus administracine tvarka nubausti 698 asmenys, jiems paskirta 178 tūkst. Lt baudų.

***Generalinė miškų urėdija organizuoja akciją „Devyniasdešimt paukščių pavasarių.“** Ji skirta įprasinti gamtininko prof. T. Ivanausko prieš 90 metų surengtą pirmąją Paukščių dieną. Akcijoje kviečiami dalyvauti miškų urėdijų darbuotojai, jaunieji miško bičiuliai ir kiti moksleiviai, savivaldybių, žiniasklaidos atstovai, politikai, visuomeninių orga-

nizacijų bei visuomenės atstovai. Pagrindinis akcijos akcentas – vaikų fotografijos konkursas „Paukščiai – mažieji draugai“ bei inkilų kėlimo šventės, kurios bus organizuojamos visose miškų urėdijose. Baigiamieji akcijos renginiai vyks kovo 25 d. T. Ivanausko Kauno zoologijos sode bei zoologijos muziejuje. Iš iki kovo 13 d. miškų urėdijoms pateiktų darbų sudarytos miškų urėdijose komisijos atrinks vieną iš geriausių nuotraukų autorių, kuris kovo 25 d. bus kviečiamas į baigiamuosius akcijos renginius: iškilmingą inkilų iškėlimo šventę Kauno zoologijos sode ir minėjamą zoologijos muziejuje. Kiekvienoje miškų urėdijoje atrinkta viena geriausia nuotrauka bus siunčiama į Generalinę miškų urėdiją, kur bus atrinkta 10 geriausiųjų, o jų autoriai apdovanojami baigiamajame akcijos renginyje.

***Tarptautiniai ekspertai įvertino Aleksandro Stulginskio universitetą.** Kaip skelbia ASU, ekspertų išvadas apsvačius ir vienbalsiai patvirtinus Aukštųjų mokyklų vertinimo komisijoje, Studijų kokybės vertinimo centras priėmė sprendimą Aleksandro Stulginskio universiteto veiklą įvertinti teigiamai. Tiek ekspertai, tiek Komisija atkreipė dėmesį, kad universitete pastaraisiais metais įvyko teigiami pokyčiai, skiriamas reikiamas dėmesys strateginiam valdymui, gera institucijos vadyba, atnaujinamos ir kuriamos naujos studijų programos, daug investuojama į mokslinių tyrimų įrangą ir laboratorijas, universitetas tampa vis labiau tarptautiškas ir dinamiškas. ASU buvo vieni pirmųjų (iš Lietuvos universitetų), kuriems paskirtas tarptautinis institucinis vertinimas, norint nustatyti universiteto studijų, mokslo bei institucijos vadybos kokybę. „Džiaugiamės, kad šį egzaminą išlaidėmė puikiai“, – sako ASU rektorius Antanas Maziliauskas. Pasak rektoriaus, šis tarptautinis pripažinimas – patvirtinimas, kad eita teisingu keliu bei paskata ryžtingai žengti pirmyn. ASU – vienintelis universitetas Lietuvoje, ruošiantis miškininkystės specialistus. Praeitų metų svarbūs tarptautiniai įvertinimai – aukštai pakelta kartelė tiek miškininkystės studijų, tiek miškininkų profesinės veiklos bei miškų išsaugojimo srityje. Miškininkai praktikai glaudžiai bendradarbiauja su ASU Miškų ir ekologijos fakultetu, kurio dėstytojai, profesorai dažnai talkina miškų urėdijų, girininkijų specialistams.

***Druskininkų miškų urėdija skelbia „Gražiausio ir originaliausio inkiliuko“ konkursą**, kurį reikia atnešti į miškų urėdijos MIC „Girios aidas“ kovo 18 d. 11-13.30 val. Už I vietą bus skiriamas 200 Lt vertės dovanų kuponas į „Snow arena“, už II vietą – 150 Lt vertės dovanų kuponas į Druskininkų vandens parką, už III vietą – 100 Lt vertės dovanų kuponas į „ONE nuotykių parką“.

Latvijos valstybiniai miškai – iš arčiau

Sausio pabaigoje Lietuvos miškininkų delegacija, kurią sudarė generalinis miškų urėdas Benjaminas Sakalauskas, jo pavaduotojas Gintaras Visalga, Miško resursų ir prekybos mediena skyriaus vyriausiasis specialistas Gintaras Paltanavičius, Teisės ir personalo skyriaus vyriausioji specialistė Lina Sindaraitė, grupė įvairių šalies regionų miškų urėdijų vadovų – Kęstutis Šakūnas, Rimantas Kapušinskas, Vygantas Mierkis, Stasys Pališkis, Bronislovas Banys, Sigitas Kinderis su atsakomuoju vizitu lankėsi kaimyninėje Latvijoje, kur susitiko su šios šalies valstybinius miškus valdančios AB „Latvijas valsts meži“ (LVM) valdybos pirmininku Robertu Stripnieksu, kitais šios bendrovės vadovaujančiais darbuotojais, Latvijos medienos apdirbimo įmonių federacijos direktoriumi Kristansu Klaussu. Seminare taip pat dalyvavo AB „Latvijas Finieris“ valdybos pirmininkas Uldis Bikis, UAB „Likmerė“ generalinis direktorius Mindaugas Kasmauskis, kiti šių įmonių darbuotojai.

Pasitarimo metu AB „Latvijas valsts meži“ valdybos pirmininkas R. Stripnieks dalyvius supažindino su Latvijos valstybinių miškų ūkio struktūra, pagrindiniais ūkininkavimo principais, pasiekimais, sunkumais, veiklos perspektyvomis ir planais.

Truputį statistikos

Latvija – viena iš labiausiai miškais apaugusių šalių Europoje. Šioje šalyje miškai užima apie 3,2 mln. ha arba 52 proc. visos teritorijos. Vyrauja spygliuočių medynai (pušynai sudaro 48 proc., eglynai – 21 proc.), beržynai užima 24 proc. bei kitų lapuočių medynai – apie 7 proc. visų miškų. Metinis prieaugis – apie 11,7 mln. m³. AB „Latvijas valsts meži“ administruoja apie 1,4 mln. ha šalies miškų, kita dalis priklauso privačiam sektoriui, savivaldybėms ir pan. Latvijos valstybinių miškų valdose saugomų teritorijų yra 336,6 tūkst. ha (20,8 proc.). Visuomenės poreikiams skirtos įvairaus pobūdžio poilsio vietos užima 75,1 tūkst. ha (4,6 proc.) LVM teritorijos.

Praėjusių metų duomenimis, Latvijoje buvo apie 150 000 miško savininkų, vidutinis privačios miško valdos plotas siekia 8,4 ha. Vykdamas restitucijos įstatymo nuostatas, žemė bei miškai teisėtiems savininkams buvo gražinami tose vietose, kuriose jie arba jų tėvai, protėviai valdė šį nekilnojamąjį turtą iki 1940 m. liepos 21 d.

Struktūra

Valdybos pirmininkas Robertas Stripnieks, dirbantis valstybinių miškų sis-

temoje nuo 1999 m. po jos reformavimo ir LVM įkūrimo, sakė, kad bendrovės struktūra liko nepakitusi iki mūsų dienų. AB „Latvijas valsts meži“ veikia komerciniais principais bei vykdo valstybinių miškų naudojimo ir apsaugos savininko funkcijas. Visas bendrovės akcijų paketas priklauso Latvijos Žemės ūkio ministerijai. Aukščiausias AB „Latvijas valsts meži“ organas – visuotinis akcininkų susirinkimas. LVM valdybą sudaro keturi asmenys, iš kurių vienas yra jos pirmininkas. Valdymo grandinėje žemyn toliau eina korporatyvinė vadovybė bei struktūriniai vienetai – LVM Miškų ūkis (organizuojantis pagrindinius miškų ūkio darbus – nuo miško sodinimo iki medienos realizavimo), LVM Sėklos ir sodmenys, LVM Nekilnojamasis turtas, LVM Medžioklė ir poilsis. AB LVM taip pat priklauso Jaunmokso pilis (100 proc.) bei dalis Miško produktų ir miško pramonės vystymo instituto (40,22 proc.).

Vykdydama ekonominius, socialinius bei ekologinius veiklos uždavinius, LVM stengiasi realizuoti praktikoje pagrindinį strateginį tikslą – didinti valstybinių miškų kapitalo vertę ir kasmetinį medienos prieaugį.

AB „Latvijas valsts meži“ veikla paremta centralizuotu miškų ūkio darbų planavimu suskirstant juos lygmenimis bei prisilaikant septynių metų ciklo – nuo miško darbams reikalingos infrastruktūros sukūrimo, tolimesnio kirtimo darbų organizavimo iki miško atsodinimo bei želdinių priežiūros.

Dirba pelningai

Kaip sakė R. Stripnieks, Latvijos valstybinių miškų valdytojai dirba pelningai ir iš savo ūkinės veiklos moka nemažus dividendus valstybei. LVM pajamos 2012 m. sudarė 178,9 mln. latų, pelnas siekė 39,9 mln. latų, investicijoms skirta apie 45,3 mln. latų, o dividendų ir įvairių mokesčių pavidalu LVM šalies ir savivaldybių biudžetams 2012 m. sumokėjo apie 71 mln. latų. Atsižvelgiant į miškų sektoriaus valstybės finansavimą iš biudžeto, AB „Latvijas valsts meži“ įvairių mokesčių pavidalu šalies biudžetui sumoka apie 28 proc.

Seminaro metu pranešimo klauso (iš kairės) R. Stripnieks, K. Klauss, G. Visalga, B. Sakalauskas

Antroji seminaro dalis vyko miške

per metus nuo gautų pajamų. Mūsų valstybinių miškų valdytojų mokestinė našta yra didesnė, nes Lietuvos miškų urėdijų įnašas į šalies biudžetą pastaraisiais metais siekia per 40 proc. nuo gautų pajamų. Krizės laikotarpiu Latvijos vyriausybė, siekdama papildyti šalies biudžetą, ženkliai padidino metines kirtimo normas valstybiniuose miškuose, todėl tuomet LVM kirto net iki 7,8 mln. m³ per metus. Paskutiniaisiais metais kertama mažiau – 2011 m. miško kirtimų apimtys siekė 6,8 mln. m³, 2012 m. – 5,7 mln. m³.

2000–2002 metais LVM daugiausia pardavinėjo medieną nekirstu mišku aukcionuose ir ilgalaikėmis sutartimis, kurios buvo sudarytos net 1990-ųjų metų pradžioje. Nuo 2003 metų praktiškai pereita prie sortimentinės medienos ruošos.

Ūkiniuose miškuose pagrindinio naudojimo plyni kirtimai sudaro 95 proc. Anot latvių miškininkų, jie stengiasi įrodyti visuomenei, kad plynus kirtimus reikia vertinti ne vien tik iš blogosios, bet ir iš gerosios pusės. Ir ne tik ekonomine, bet ir gamtine, ekologine prasme.

Apie 90 proc. visų pagrindinio naudojimo kirtimų vykdoma miško kirtimo mašinomis. Išvykos į mišką metu Lietuvos delegacija turėjo galimybę mišraus miško kirtimo biržėje pamatyti kaip dirba medkirtė, įsitikinti kaip ši mašina pakankamai greitai kerta ne tik spygliuočius, bet ir lapuočius.

AB „Latvijas valsts meži“ visiems miško darbams atlikti konkurso būdu samdo rangovus, nes nuosavos technikos tam neturi. Pasirašę kontraktus su LVM, valstybinių miškų sistemos reikmėms dirba apie 770 įmonių (6200 darbuotojų): miško sodinimo, priežiūros darbams atlikti sudarytos sutartys su 380 įmonių (apie 2000 darbuotojų); infrastruktūros statyboms įdarbinta 250 įmonių (3000 darbuotojų); pagrindinio naudojimo kirtimus vykdo 100 medkirčių ir 100 medvežių (550 operatorių); miško ugdymo kirtimų darbus atlieka 15 medkirčių ir 23 medvežės (102 operatoriai, 165 darbininkai–medkirčiai); medieną nurodytais maršrutais pas pirkėją perveža 217 medienvežių (434 vairuotojai).

Apie 80 proc. medienos Latvijoje apskaitoma nepriklausomų matuotojų. LVM administruojamuose valstybiniuose miškuose apskaitai 1 mln. m³ medienos tenka 20 specialistų. Kadangi mūsų šalyje palyginti nedaug medienos apskaito nepriklausomi matuotojai, Lietuvos valstybiniuose miškuose prie tokių darbų įdarbinta apie 120 specialistų. AB „Latvijas valsts meži“ valdybos pirmininko R. Stripnieksa teigimu, didelis dėmesys skiriamas dirvos ruošimui, želdinių priežiūros ir kitiems miško atkūrimo darbams. Latvijoje kasmet vidutiniškai atkuriamas apie 12,2 tūkst. ha miško, išugdoma 27 tūkst. ha jaunuolynų, paruošiama 9 tūkst. ha dirvos. Kadangi krizės metu buvo ker-

tama daugiau vidutinės kirtimo normos, dabar Latvijos miškininkai, siekdami išlyginti miško atkūrimo balansą, kasmet stengiasi vis daugiau atsodinti, ugdyti jaunuolynų.

Dėmesys modernizavimui

Valdybos pirmininko R. Stripnieksa teigimu, AB „Latvijas valsts meži“ ypač didžiuojasi savo padalinio LVM Sėklos ir sodmenys pasiekimais. Jis sakė, kad po medelynų sistemos reformavimo 2000 m. įvyko technologinis protrūkis, nes pereita nuo miško sodmenų auginimo atvirąja šaknų sistema iki auginimo uždarąja šaknų sistema. Po rekonstrukcijos iš 14 buvusių medelynų palikti 3 patys didžiausi strateginiai bei 6 juos aptarnaujantys ir palaikantys technologinio gamybos proceso nenutrūkstamumą medelynai. Per 12 metų žymiai daugiau išauginama miško sodinamosios me-

LVM reikalavimu kiekviename medienvežyje privalo būti sumontuotas kompiuteris

RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

Šiuolaikinės medkirtės nesunkiai kerta ir lapuočius

džiagos – nuo 13 mln. sodmenų 2000 m. iki 48 mln. sodmenų 2012 metais. Ženkliai išaugo ir eksporto apimtys. Vietinės kilmės genetiškai aukštos kokybės miško sodinamosios medžiagos panaudojimas – tai vienas iš svarbiausių šio laikmečio LVM strateginių tikslų.

Sovietiniais laikais, o ir pirmąjį nepriklausomos Latvijos dešimtmetį, beveik nesirūpinta miško kelių remontu, rekonstrukcija, naujų kelių statybomis. R. Stripnieks sakė, jog 2000 m. tekdavo įrodinėti net patyrušiams miškininkams profesionalams, kad efektyviai dirbti miške galima tik esant geram kelių tinklui. LVM nemažas investicijas keliams rekonstruoti ir tiesti ėmė skirti nuo 2001 metų. Latvijos miškininkų tikslas – artimiausiu metu sukurti tokį miško kelių tinklą, kad 100 ha miško tektų apie 1,5 km kelio (planuojama nutiesti dar 7000 km).

Vykdydami ES direktyvas, mūsų kaimynai didelį dėmesį skiria miško kirtimo atliekų ruošai biokurui. Skirtingai nuo mūsų, šioje šalyje biokuras apskaitomaskilovatvalandėmis pasivartotojų priėmimo metu. Kad pardudama žaliava būtų geresnės kokybės, ji nuo 3 iki 9 mėnesių laikoma lauko sandėliuose krūvose, iš kurių didžioji dalis dengiama specialiu popieriumi.

* * *

AB „Latvijas Finieris“ valdybos pirmininkas U. Bikis dalijosi patirtimi formuojant geros partnerystės ryšius su žaliavos tiekėjais. Apie Latvijos medienos apdirbimo įmonių federacijos veiklą ir organizacijos įtaką šios ūkio šakos konkurencingumui didinti kalbėjo K. Klauss.

MG inf.

Norvegai

ALGIRDAS RAUKA

Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininkas

Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinas, susitarę su Europos Sąjungos Komisija, sukūrė specialų „Norway grants“ fondą, iš kurio finansuojami įvairūs projektai. Šis fondas 2013-2014 m. nutarė 15-oje ES narių skatinti oraus darbo visiems idėjas bei plėtoti trišalį dialogą, kuriame dalyvauja profesinės sąjungos, darbdavių atstovai ir kolegos (profesinės sąjungos ar darbdaviai) iš Norvegijos. Projektų vykdymą ir finansavimą fondas vykdo per „Innovation Norway“ organizaciją. Lietuvai iš minėto fondo 2013-2014 m. skyrė per 0,4 mln. eurų trišalio dialogo ir oraus darbo plėtotei.

Žodis *orus* tapo populiariu mūsų kasdienybėje. Dažnai girdime sakant – norime gyventi oriai. Darbuotojai iš darbdavių reikalauja oraus darbo ir uždarbio, kad darbas būtų labiau vertinamas ir geriau apmokamas. Senjorai pasigenda orių pensijų.

Lietuvos įmonės ir organizacijos pateikė 19 paraiškų. Iš jų šešios, tarp kurių – ir Lietuvos miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacija, gavo 90 proc. projekto vertės finansavimą. Dalyvauti projekte mus paskatino profesinių sąjungų narių apklausos rezultatai. Nariai pageidauja, kad būtų įtraukti į veiklą ir jaustųsi reikalingi. Apklausa išryškino ir kai kurias negeroves. Pavyzdžiui, net profesinės sąjungos nariai ne visi yra perskaitę įmonės kolektyvinę sutartį, vidaus darbo taisykles, nors ir pasirašę, kad supažindinti.

Projektą pavadiname „DESWOOD“, kur *DE* simbolizuoja orų (decent) darbą, *S* – socialinį dialogą ir *WOOD* – miško, medienos pramonę.

Projekte dalyvauja ir remia mūsų kolegos iš Norvegijos „Industri Energi“ (industrijos energetikos) federacijos bei Generalinė miškų urėdija. Siekiame skatinti darbuotojus miškų urėdijose, įmonėse ir organizacijose gilinti žinias padarius darbo ir socialinio dialogo klausimais. Suplanuoti seminarai, darbuotojų ir darbdavių konferencijos, susitikimai – diskusijos prie apskrito stalo regionuose ir įmonėse. Sieksime keistis gera patirtimi, pasirašant kolektyvines sutartis ir vystyti dialogą, kuriame nėra pralaimėjusių, o laimi ir darbuotojai, ir darbdaviai.

Projekte keliamiems klausimams aptarti vasario 8 d. į Birštoną susirinko per 30 federacijos tarybos narių, profesinių sąjungų pirmininkų bei socialinių partnerių

skatina orų darbą Lietuvoje

iš Generalinės miškų urėdijos ir „Industri Energi“ federacijos atstovai – Generalinės miškų urėdijos vyriausiasis patarėjas Andrius Vancevičius, Ekonomikos, finansų ir apskaitos skyriaus vedėja Vitalija Charačdienė, kolega Ole Kristian Paulsen iš Norvegijos. Federacijos pirmininko pavaduotoja, projekto vadovė Inga Ruginienė visus detalčiai supažindino su „DES-WOOD“ projektu, jo tikslais, siekiamais rezultatais, kuriuos vainikuotų šakinės kolektyvinės sutarties su Generaline miškų urėdija pasirašymas.

Svečias Ole Kristian iš „Industri Energi“ pranešime išryškino Norvegijos patirtį, organizuojant orų darbą baldų įmonėse. Jis atkreipė dėmesį į projekto svarbą ir sėkmę, kuri priklausys nuo visų jame dalyvaujančiųjų pastangų.

A. Vancevičius pranešime plačiau apžvelgė *oraus darbo* sampratą ir kas lemia šio darbo plėtrą. Jis pabrėžė, kad „orus darbas – tinkamos darbo sąlygos, pakankamos pajamos už kokybiškai atliekamą darbą, kurios garantuoja pagrindinius ekonominius, socialinius ir šeimos poreikius, taip pat Darbo kodekso paisymas, pagarba vienas kitam. Orumas – tai asmenybės bruožas, rodantis jos nuolatinį pasirengimą ginti, saugoti, palaikyti savo žmogiškąją vertę.“

Ar galima darbą vadinti oriu, jei dirbantis darbuotojas negali išmaitinti šeimos, darbo sąlygos blogos, nepakenčiamas psichologinis klimatas ir pan. Žinoma, ne. A. Vancevičius atkreipė dėmesį ir į kolektyvinių sutarčių svarbą. „Kolektyvinė sutartis yra efektyvus instrumentas darbuotojų ir darbdavių tarpusavio darbo bei su juo susijusiems santykiams reguliuoti. Miškų urėdijų kolektyvinėje sutartyje šalys derybų keliu nustato darbo, profesines, socialines ir ekonomines sąlygas bei garantijas, kurios nėra reglamentuotos įstatymų, kitų norminių teisės aktų (papildomos darbo apmokėjimo sąlygos, darbų ir darbuotojų tarifdavimas, pašalpų skyrimo tvarka, papildomos nemokamos mokslų ar papildomos kasmetinės atostogos)“, – pažymėjo pranešėjas. Jis paminėjo pagerėjusias darbo sąlygas miškų urėdijose, ypač gaisrų stebėtojų, įrengus automatizuotą gaisrų stebėjimo sistemą.

Generalinės miškų urėdijos Ekonomikos, finansų ir apskaitos skyriaus vedėja Vitalija Charačdienė pranešime „Nauja darbo užmokesčio sistema VĮ miškų urėdijose“ atspindėjo oraus darbo giluminę prasmę ir sulaukė dalyvių susidomėjimo. Adekvatus darbo apmokėjimas yra svarbiausia oraus darbo sudedamoji dalis.

Miškų žinyboje dauguma žmonių dirba įtemptai, yra profesionalai. Tai rodo ir Jeilio (JAV) universiteto mokslininkų paskelbtas Lietuvos valstybinių miškų įvertinimas. Galime pasidžiaugti, kad net ekonominė krizė buvo įveikta civilizuočiai ir kai kurių politikų siekiai išdraskyti Lietuvos valstybinių miškų sektorių tapo bevaisiais. Valstybiniai miškininkai tyliai dirbo ir dirba Lietuvos miškų labui.

Žinoma, nebuvo lengva dirbant sugretintas 2-3 pareigybes, kurios reikalauja neretai labai skirtingų žinių ir pasiruošimo, o darbo užmokestis buvo susimažintas vidutiniškai 27 proc. (visoje Lietuvoje vidutiniškai darbo užmokestis sumažintas vos 4-5 proc.). Miškų urėdijos pastaraisiais metais didžiąją dalį gaunamo pelno perveda į valstybės iždą, dažnai nepasilikdamos lėšų (ar neliekant) ne tik darbuotojų socialinėms reikmėms, bet ir miško būtiniejiems darbams. Ar tai teisinga? Ar tai galime vadinti oriu darbu? Niekad pelno neduos gamtosauga, miško sodinimas, želdinių priežiūra, jaunolynų ugdymas, kelių priežiūra, miško priešgaisrinė ir sanitarinė apsauga, kiti miškų ūkiui vystyti būtini darbai, anksčiau vadinti biudžetniais. Pelną gali duo-

ti tik parduodama mediena. Bet ir tai yra susiję su jos paklausa rinkoje, medienos kokybe bei Vyriausybės patvirtintais kirtimo limitais.

Apie orų – padorų darbą pasisako ir Tarptautinė darbo organizacija (TDO). Tai darbo galimybė, kuri yra naši ir užtikrina pakankamas pajamas, saugumą darbo vietoje, socialinę apsaugą šeimoms, geresnes perspektyvas tobulėti ir socialinei integracijai, o taip pat reikšti savo nuomonę, dalyvauti sprendimų, kurie turi įtakos jų gyvenimui, moterų ir vyrų lygybė. TDO tikslas: siekti visiško ir našaus užimtumo visiems visais lygiais. Orais darbo būtinybė ir siekiai susiduria su globalizacijos pasipriešinimu. Sakykime, kad šalies vyriausybė imasi pastangų sukurti orų – padorių darbo vietų su oriu užmokesčiu. Tuo pat metu globalios jėgos verčia vyriausybę mažinti darbo užmokestį ir socialines garantijas bei išmokas. Daugiašalės įmonės perkelia gamybą į šalis, kur atlyginimai ir socialinės garantijos žemiausios, darbuotojų teisės mažai apsaugotos. Kitais žodžiais tariant, ten, kur nėra stiprių kovotojų už orų darbą.

Orus darbas – problema, aktuali visame pasaulyje. Jis, be išsakytų aspektų, apima ir diskriminaciją bei migraciją, vaikų darbą, klimato kaitos problemas, skurdą ir judėjimą prieš skurdą. Tai buvo akcentuota dar 1995 m. Kopenhagos pasaulio valstybių viršūnių susitikime, kuriame pabrėžta, kad turtingame pasaulyje yra tiek daug kraštutinio skurdo sąlygomis gyvenančių žmonių.

Lietuva iki šiol neratifikavo TDO 102 Konvencijos, kurioje numatytos minimalios gyventojų ekonominės – socialinės garantijos, todėl visi oraus darbo klausimai mums labai aktualūs. □

BRONISLOVO AMBROZO nuotrauka

Vertingiausios praktinės miškininkystės pamokos

ZITA BITVINSKAITĖ

Aplinkos ministerijos Miškų departamento
Miškininkystės skyriaus vyriausioji specialistė

Intensyviai genimas pušynas

Atkūrus šalies Nepriklausomybę, didesniuose žemės ūkiui nenaudojamos valstybinės ir privačios žemės plotuose miškas pradėtas veisti tik nuo 2000 m., parengus teisės aktus ir sudarius prielaidas finansinei paramai gauti už naujai įveistus miškus. Nors dabar paramos skyrimo procesas vyksta gana sklandžiai (parama padengia ne tik miško įveisimo, bet ir priežiūros, apsaugos išlaidas, kasmet lengvinamos biurokra-

tinės procedūros), tačiau vis dar aktuali valstybinės žemės miškams veisti skyrimo miškų urėdijoms problema, o pati svarbiausia problema – veisiamų miškų kokybė. Skirdama didžiules lėšas miškams veisti, valstybė privalo užtikrinti ir šių investicijų grąžą šalies miškų ūkiui, ekonomikai ir aplinkai.

Projektuojant naujus miškus, reikėtų prisiminti 1999-2002 m. vykdytą bendrą

Lietuvos – Danijos projektą „Apleistos žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas, paremtas tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio metodais“, kurį įgyvendino Danijos konsultacinė firma „Danagro“, koordinavo Aplinkos ministerijos Miškų ir saugomų teritorijų departamentas. Vykdydamas projektą Lazdijų ir Utenos rajonų savivaldybėse apželdinta daugiau nei 160 ha apleistos valstybinės ir privačios žemės ūkio paskirties žemės, parengtos

Eilėse su eglėmis mišrintus ąžuoliukus nustelbė eglės

Ąžuoliukai liko po augusių beržų kepure

šių rajonų savivaldybių miškų išdėstymo žemėtvarkos schemos, pateikti pasiūlymai teisės aktams, reglamentuojantiems miškų veisimą, pakeisti, parengti miško veisimo buvusiose žemės ūkio paskirties žemėse technologiniai modeliai, organizuoti seminarai miškininkystės specialistams ir žemės savininkams, išvykos į kitas šalis susipažinti su miškų veisimo patirtimi, atlikta pokario metais veistų želdinių analizė ir daug kitų darbų.

Buvau maloniai nustebinta, kai Utenos miškų urėdas Stasys Kvedaras pernai mielai pritarė pasiūlymui įvertinti 2000 m. Utenos rajone pagal Lietuvos – Danijos projektą veistų želdinių patirtį ir kokybę privačioje ir valstybinėje žemėje ir į rudenį surengtą pasitarimą pakvietė specialistus iš Aplinkos ministerijos Miškų departamento, Generalinės miškų urėdijos, Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Utenos teritorinio poskyrio, Utenos miškų urėdijos bei ASU Miškų ir ekologijos fakulteto prof. Edvardą Riepšą, Miškų instituto vyresnįjį mokslo darbuotoją dr. Antaną Malinauską, buvusį bendro Lietuvos – Danijos projekto koordinatorės asistentą Gediminą Survilą, įveistų miškų savininkus. Vertinimui buvo pasirinkti valstybinėje ir privačioje žemėje įveisti želdiniai.

Buvęs Lietuvos – Danijos projekto koordinatorės asistentas Gediminas Survila apžiūroje informavo, kad miško želdiniai buvo veisti vadovaujantis tik Danijos specialistų rekomendacijomis ir žemės savininkų norais, neatsižvelgiant į dirvožemio sąlygas. Todėl tuo metu detalčiai parengtuose Miško želdinimo ir žėlimo projektuose nenurodytos dirvožemio sąlygos. Valstybinėje žemėje jos nustatytos 2010 m. atliekant valstybinių miškų inventorizaciją.

Apžiūrą pradėjome nuo žemės savininkės J. D. R. želdinių (1,43 ha), įveistų buvusio kolūkio sąvartyno teritorijoje. Projektuojant želdomas plotas padalintas į 6 dalis. Atsižvelgiant į savininkės pageidavimą, sodinta paprastoji pušis, karpotasis beržas, paprastasis ąžuolas, uosialapis klevas, mažalapė liepa, pamiškėje veisti krūmai (vienapiestė gudobelė, raukšlėtasis erškėtis). Beržai su pušimis mišrinti juostomis, ąžuolai sodinti grupėmis iki 8 arų. Bendra sklypo želdinių rūšinė sudėtis – 6P3B1A + K, L, kr.

Pušis ir beržas sodinti 2-ųjų metų, ąžuolas – 3-ųjų metų sėjinukais, klevas ir liepa – 4-erių metų sodinukais į PKL-70 plūgu vagomis suartą dirvą. Šių želdinių 1 ha įveisimo, apsaugos (repelemais) ir priežiūros pirmaisiais metais kaina – 4786 Lt. Geriausiai išsilaikė beržo želdiniai, o nepasiteisino beržo ir pušies mišrinimas juostomis: nors pušis išliko, tačiau jos augimą stabdo greta sparčiai augantys beržai. Jie stelbia ir per mažas ąžuolo grupes. Gerai auga tik nestelbiami paskiri ąžuolai. Būtina pašalinti greta ąžuolų augančias kitas medžių rūšis, kad jos nestelbtų. Prieita prie išvados, kad tokias skirtingas medžių rūšis reikėtų mišrinti grupėmis, ne mažesnėmis kaip 20-30 arų.

Utenos miškų urėdijos Balčių girininkijoje 30 ha apleistos, savaime apželiančios žemės plote įveisti paprastosios eglės, paprastojo ir raudonojo ąžuolo ir juodalksnio želdiniai su savaime želiančiais minkštųjų lapuočių tarpais. Projektuota želdinių rūšinė sudėtis 20,8 ha plote – 8-10E 0-2A. ąžuolas sodintas mažomis iki 5 arų grupėmis arba mišrintas padrikai eilėse su egle. Sodinti 3-mečiai eglės sodinukai ir 2-mečiai juodalksnio ir ąžuolo sėjinukai į PKL-70 plūgu vagomis paruoštą dirvą. ąžuolai apsaugoti individualiomis apsaugomis, eglės – repelemais. Želdinių įveisimo ir pirmųjų metų priežiūros ir apsaugos išlaidos – 2590 Lt/ha. 2008 m. 16,6 ha plote atliktas jaunuolyno ugdymas. Nu-

statyta, kad eglės ir ąžuolo mišrinimas eilėse nepasiteisino: eglės eilėse nustelbė visus ąžuoliukus. Beveik iki 4 m aukščio ąžuolai grupėse išliko tik ten, kur buvo pašalinti juos stelbiantys minkštieji lapuočiai. Kur priežiūros darbai neatlikti ar galbūt atlikti pavėluotai, radome tik besimėtančias individualias apsaugas ir vieną kitą besikrūmijantį ąžuoliuką, liudijantį, kad čia augo šių girių galiūnų palikuonys. Miškų inventorizacijos duomenimis, sklype vyrauja Ldp ir Lds augavietės.

Prieš 12 metų žemės savininkas M. K. tikėjosi žemės ūkiui nenaudojamoje žemėje įveisti našų ūkinį mišką. Pagal danų specialistų rekomendacijas jo 4 ha žemės sklype išbandytos naujos želdinių veisimo technologijos: gilusis arimas, pamiškių formavimas ir miško veisimas kartu su žemės ūkio kultūromis. Želdiniai pasodinti į ištisai giliuoju arimu paruoštą dirvą, kurioje pasėtos avižos 5-6 kartus mažesne sėjimo norma, nei įprasta žemės ūkyje. Pasitaikius sausringam pavasario – vasaros laikotarpiui avižos prastai dygo, teko jas sėti pakartotinai. Po šios sėjos avižos sudygo per tankiai, todėl medelius teko intensyviai ravėti. Be to, anksčiau gausiai organinėmis trąšomis tręštoje dirvoje avižos augo labai vešlios ir privilegio šernus, šie pakenkė ir želdiniams. Sklype sodinta paprastoji pušis ir eglė, karpotasis beržas, mažalapė liepa, paprastasis ąžuolas, juodalksnis, pamiškėse – paprastasis putinas ir erškėtis. Plotas suskirstytas į 7 dalis: 3-jose iš jų sodinta 7P3A ir 7P3E, kitoje 3-jose – 5B5P su ąžuolo, liepos arba juodalksnio priemaiša. Ploto dalyje, kuri suarta giliuoju arimu, pasodinti pušies želdiniai. Juose sudygus labai daug piktžolių, žemės savininkui teko per vasarą net 4 kartus kaupertuku ravėti (Danijoje prieš ariant dirvą giliuoju arimu, piktžolės sunaikinamos cheminėmis priemonėmis). Dviejose ploto dalyse (jų rūšinės sudėtys – 5P5E ir 5B5J) žemės savininkas papildomai pasėjo 10 kg ąžuolo gilių, kitoje ploto dalyje (rūšinė sudėtis 5P3B2A+kr) – karpotojo beržo sėklų. ąžuoliukai buvo apsaugoti individualiomis priemonėmis, tačiau didžioji jų dalis tų pačių metų rudenį buvo pavogta. Spygliuočiai apsaugoti nuo žvėrių pakenkimų repelemais. Miško įveisimo ir pirmųjų metų priežiūros ir apsaugos išlaidos – 3732 Lt/ha. Po 12 metų nesimatė didelio skirtumo, lyginant pušies želdinius, sodintus giliuoju (iki 70 cm) arimu ir įprastai vagomis paruoštoje dirvoje. Veistuose mišriuose beržo, pušies, ąžuolo ir liepos želdiniuose nesimatė liepaičių. Kadangi

Gilėmis įveistas ąžuolynas

Piešinių konkurso nugalėtojų įveistas „Šeimos miškas“

beržai, pušys ir ąžuolai mišrinti eilėse arba eilėmis, dėl laiku nepašalintų ąžuolus ir pušis stelbiančių beržų visuose želdiniuose dominuoja beržai, nustelbė ąžuolus ir pušis. Mišriuose pušies ir eglės želdiniuose savaiminiai beržai taip pat nustelbė spygliuočius, kurie liko po beržų lajomis. Pakankamai geri išliko juodalksnio želdiniai, sodinti drėgnesnėje sklypo dalyje. Jie su beržo želdiniais mišrinti apie 0,5 ha plote grupėmis. Nepastebėjome sklype ąžuoliukų, sėtų gilėmis. Dabar visame plote būtina atlikti ugdymo kirtimus, tačiau mirus savininkui jų palikuonys neskuba imtis nepelningo darbo.

Sunkiai įdirbamo žemės sklypo savininkas A. S. taip pat tikėjosi 4,1 ha sklype užauginti našų ūkinį mišką ir apsirūpinti mediena. Todėl sodino įvairias medžių rūšis: 3-mečius paprastosios eglės sodinukus, 3-mečius paprastojo ąžuolo sėjinukus, 2-mečius mažalapės liepos, paprastosios pušies ir juodalksnio sėjinukus, o 0,77 ha rankomis pasėjo 30 kg ąžuolo gilių. Supurentoje 0,53 ha dirvoje tikėtasi savaiminio želimo.

Nelinksma pušų ir beržų kaimynystė

Taikyti įvairūs dirvos ruošimo būdai: dalyje ploto iki 70 cm kultivatoriumi ištisai supurentas podirvis, kitoje dalyje dirva purenta rankiniu kastuvu ploteliais, dar kitoje dalyje dirva ruošta vagonais plūgu PKL-70. Dalyje sklypo (0,54 ha) sodinti ąžuolo želdiniai (7A2L1E). ąžuolas, liepa ir eglė mišrinta eilėse: liepa sodinta šalia ąžuolo kaip palydovinė medžių rūšis. Kitoje sklypo dalyje (0,53 ha) ąžuolas ir juodalksnis mišrintas nedidelėmis grupėmis. Beržas visame plote sodintas 0,14 ha grupėmis. Pušis ir eglė taip pat sodinta grupėmis. Naudotos įvairios želdinių apsaugos priemonės: dalis ploto (3 ha) aptverta medine karčių tvora, taikytos individualios apsaugos priemonės – medinės tvorelės, cilindrinės apsaugos, nuo piktžolių – plastmasinės lėkštutės. Želdinių įveisimo ir pirmųjų metų priežiūros ir apsaugos išlaidos – 5602,4 Lt/ha. Nustatyta, kad prasčiausia gilėmis pasėtų ąžuolo želdinių būklė: nemaža dalis jų sunaikinta ar pažeista žvėrių, nors plotas buvo aptvertas karčių tvora, išlikę ąžuolai skurdūs, žemaūgiai, net mažesni už retas piktžoles. Akivaizdu, kad želdinių būklei nemažai įtakos turėjo dirvožemio sąlygų nepaisymas vykdant projektą – sklype yra dirvožemio užmirkimo požymių. Pasiteisino ąžuolų sodinimas su liepomis: ąžuoliukai gerokai praaugo miško savininką. Kitame plote (0,53 ha), kuriame ąžuolas ir juodalksnis mišrintas grupėmis, ąžuolo grupėse ąžuoliukus stelbia savaiminiai beržai. Akivaizdu, kad kruopščiam miško savininkui stinga ąžuolo jaunuolynų ugdymo žinių ir patirties: kertami ne ąžuolus stelbiantys, bet atokiau augantys savaiminiai beržai. Gražiai auga savininko puoselėjami grupėmis 0,40 ha plote pasodinti pušies ir eglės želdiniai. Jis kasmet geni pušis, šakas tvarkingai sukraudamas į krūvas. Paklaustas, ar ne geriau jas tolygiai paskleisti ant žemės, paaiškino, kad taip padaręs nematys grybų.

Kuktiškių girininkijoje 7 ha savaime mišku apželiančiose buvusiose žemės ūkio naudmenose įveisti mišrūs eglės su ąžuolu ir uosiu želdiniai. Jų rūšinė sudėtis konkrečiose sklypo dalyse įvairi – 4-7E2-3A1-3U+L, J. Dalis ploto (1,5 ha) palikta atželti savaime. Į vagonais PKL-70 plūgu paruoštą dirvą sodinti 3-mečiai eglės, 4-mečiai uosio sodinukai ir 2-mečiai ąžuolo sėjinukai. Želdiniuose kelių eilių eglės juostos mišrintos su viena eile uosio ar ąžuolo. ąžuolai ir uosiai apsaugoti individualiomis apsaugomis, eglės – repelenta. Želdinių įveisimo ir pirmųjų metų prie-

Našus beržynas

žiūros ir apsaugos išlaidos – 3262 Lt/ ha. Atlikus miškotvarkos darbus nustatyta, kad šiame sklype vyrauja Ncs ir Nds augavietės. Kai kuriose jo dalyse 20 proc. ąžuolų ir 10-15 proc. eglių stipriai pažeisti: žvėrių nulaupyti kamienai, nukąsti ąžuolų ūgliai. Želdiniuose išnyko uosiai. ąžuolų eiles pasodinus 2 m atstumu nuo eglių juostų, akivaizdžiai matyti, kad būtina nedelsiant iškirsti šalia ąžuoliukų augančias eglių eiles: jos ūgiu lenkia ir negailestingai spaudžia ąžuoliukus po savo lajomis, taip pat atlikti želdinių ugdymo kirtimus, pašalinant savaiminius minkštuosius lapuočius – beržus ir baltalksnius.

Kuktiškių girininkijos įveistas miško parkas (4,4 ha), skirtas 2000 m. minėto projekto organizuoto vaikų piešinių konkurso nugalėtojams. Taikyti du miško įveisimo būdai: rudenį iškėjus dirvą (1,2 ha) diskinėmis akėčiomis, kitą pavasarį pasėta 2 kg paprastosios pušies sėklų, kitoje ploto dalyje dirvą paruošus mechanizuotai aikštelėmis, grupėmis pasodinti mišrūs paprastosios pušies ir eglės su karpotuoju beržu, juodalksniu ir paprastuoju ąžuolu želdiniai. Labai mažose (apie 0,1-0,3 ha) grupėse sodintos net 3-4 medžių rūšys, kurių poreikiai augimo sąlygoms labai nepanašūs (grupių rūšinės sudėtys – 5-7E1-7P5J2A1-2B+kr). Siekiant suformuoti pamiškę, želdinių pakraščiuose sodinti krūmai: raudonoji sedula ir raukšlėtalapis erškėtis. Visos medžių ir krūmų rūšys sodintos 2-mečiais sėjinukais, tik eglė – 3-mečiais sodinukais. ąžuolai apsaugoti individualiomis apsaugomis, spygliuočiai – repelentais. Želdinių įveisimo ir pirmųjų metų priežiūros ir apsaugos išlaidos – 1073 Lt/ha. Kadangi sėtos pušies sėklos (1,2 ha) nesudygo, vėliau ten pasodinti pušies želdiniai. Atlikus miškotvarkos darbus nustatyta, kad sklype vyrauja Nbl su Ncl tarpais augavietė, želdinių būklė patenkinama. Želdinių grupėse, kuriose sodinta 20 proc. ąžuolų, po 9 metų jie išnyko arba išliko tik paskiri ąžuolai, o beržus pakeitė eglės ir pušys (matyt, po atsodinimo). Parke vyrauja spygliuočiai, o jo pakraščiuose auga beržai. Neradome juodalksnių.

Iš visų apžiūrėtų želdinių geriausia kokybė – žemės savininko V. K. prieš 12 metų įveistame 2,5 ha sklype. Aplink ant kalvelės stovinčią turizmo sodybą įveistas miškas dabar atlieka daug funkcijų – saugo laukus ir sodybą nuo vėjo, pajvairina kraštovaizdį, puikiai tinka poilsiui. Veisiant želdinius į vagomis PKL-70 plūgu ir kastuvu aikštelėmis paruoštą dirvą sodinti: karpotasis beržas, paprastasis ąžuolas, paprastoji eglė ir pušis. Medžių rūšys mišrintos 10-20 arų grupėmis, dalyje ploto pušis ir beržas mišrinti juostomis. Formuojant pamiškes sodinti: paprastasis klevas, mažalapė liepa ir krūmai – vienapiestė gudobelė, raudonoji sedula. Naudoti 2-mečiai pušies ir beržo sėjinukai, 3-mečiai ąžuolo sėjinukai, 3-mečiai eglės ir 4-mečiai klevo sodinukai. ąžuolai ir klevai apsaugoti medinėmis tvorelėmis, eglišakėmis, spygliuočiai – repelentais. Sausringą vasarą pirmaisiais metais medeliai gausiai laistyti (sunaudota net 700 m³ vandens). Todėl želdinių įveisimo ir pirmųjų metų priežiūros ir apsaugos išlaidos didesnės – 4050 Lt/ha. Matyti, kad įvairių medžių rūšių mišrinimas vienaarūšėmis ir didesnėmis grupėmis, kuriose laiku atlikti

AUTORE'S nuotraukos

Gryni ąžuolo želdiniai

priežiūros ir ugdymo kirtimai, pasiteisino – visų medžių rūšių jaunuolynai auga puikiai. Tačiau plote, kuriame pušys ir beržai mišrinti juostomis, daug greičiau už pušis augančių beržų juosta jau stelbia gretimas pušų juostas, mažindama jų prieaugį.

Apibendrinant Lietuvos – Danijos projekto vykdymo metu įgytą patirtį pasitarime konstatuota, kad dabartinei įveisto miško kokybei neigiamos įtakos turėjo dirvožemio ir skirtingų medžių rūšių auginimo ypatumų, parenkant želdinių mišrinimo schemas, nepaisymas, laiku neatlikti želdinių priežiūros, jaunuolynų ugdymo ir apsaugos nuo žvėrių pažeidimų darbai, taip pat – nepakankamos žemės savininkų žinios, atliekant želdinių priežiūros darbus. Apžiūrėdami želdinius dar kartą įsitikinome, kad geriausia minkštuosius lapuočius su kietaisiais lapuočiais ar spygliuočiais mišrinti ne mažomis, bet didesnio ploto (apie 30 arų ir daugiau) vienaarūšėmis grupėmis. Visai netinka mišrinti eglę ir ąžuolą eilėmis ar eilėmis, ypač kai sodinami to paties amžiaus šių medžių rūšių sodmenys. Mišrinant eglę ir ąžuolą juostomis ar eilėmis, tarp jų turi būti ne įprastas 2 metrų, bet vos ne dvigubai didesnis atstumas, nes dabar tokiuose želdiniuose dažniausiai ąžuolai veisiami 2-mečiais sėjinukais, o eglės – net ir už ąžuolą vyresniais sodmenimis. Neteko girdėti, kad būtų taikomas atvejinis (eglę pasodinant po kelių metų) ąžuolo ir eglės želdinių veisimas. Kaip puiki palydovinė rūšis ąžuolui tinka liepa, o mišriuose kitų medžių rūšių želdiniuose ją išstūmė kitos medžių rūšys.

Žemės ūkio paskirties žemėje geriausiai tarpsta beržynai, drėgnesnėse vietose – juodalksnynai. ąžuolai geriausiai auga ir siekia daugiau nei 3 m aukštį tik tuose želdiniuose, kuriuose jie pasodinti derlingame dirvožemyje ir visą dešimtmetį buvo kruopščiai prižiūrimi ir saugomi. Ten, kur ąžuoliukai bent metams buvo pamiršti, jie skursta arba seniai jau nudžiūvo.

Manau, kad iš tokių „gyvų“ objektų (ne miško žemėse įveistų želdinių augimo) yra ko pasimokyti šių želdinių dabartiniams projektuotojams, veisiantiems juos žemės savininkams bei visiems miškininkams, teisės aktų rengėjams. ■

Šiaurės rytinės Vilniaus priemiesčio dalies miškų turtas ir skurdas antropogenizuotoje aplinkoje

Šiaurės rytinės Vilniaus priemiesčio dalies, į kurią įeina Balžio (Šilo) ir Tapelių ežerai, juos juosiantys miškai, patenka į miesto „žaliųjų plaučių“ zoną ir sudaro palankias sąlygas rekreacijai. Į šią patrauklią ir miestiečiams priimtina aplinką vasarą suplūsta šimtai poilsiautojų. Tačiau priemiesčio miškuose sutiksime žmonių visus metus. Asocialūs asmenys čia atvyksta „užsidirbti“ – plėšia žaliąjį rūbą ir jį maišuose gabena vainikų, puokščių prekeiviams į miesto turgelius. Jaunų eglių, pušų šakos, mėlynosios, bruknienos, pataisai – pagrindinė žaliava. Ypač palanku mėlynosios laužyti žiemą, kada prekeiviams trūksta žalumos. Kadagių šakos laužomos dekoratyviniams dirbiniams, naudojamos rūkyklose. O kiek jų suniokojama verboms. Būna ir taip, kad gausybės pagamintų puokščių arba prilaužytų kadagio šakelių žmonės neišperka. Ir taip mūsų bendras žaliasis turtas keliauja į sąvartyną. (žr. nuotr.).▼

Dr. BANGA GRIGALIŪNAITĖ,
Dr. ELICIJA STAKEVIČIENĖ
Gamtos tyrimo centro Botanikos institutas

Karštomis vasaros dienomis nuo didelio žmonių antplūdžio padidėja Balžio ežero bakteriologinė tarša, jo pakrantės nusėtos šiukšlių. Deja, užuot jas

surinkę, žmonės ežero pakrantės smėlyje gulas tarp šiukšlių. Šiukšlynų atsiranda ir miške. Dar daugiau – laužaviečių. Apie jas laužomi medžiai, lupama žievė. Sužalotus augalus apninka parazitiniai grybai, daugiausiai tikriniai kelmučiai (žr. nuotr.).▼

Priemiestiniuose miškuose liepą – rugpjūtį intensyviai renka mėlynės; neretai – specialiomis šukomis. Pasirodžius pirmosioms voveraitėms, išrausiamos ir samanos. Vėliau daugiausiai renkami raukšlėtieji gudukai, ūmėdės, nes jų čia gausiausia. Pasitaiko tikrinių, karčiųjų baravykų, kazlėkų, žalsvųjų aksombaravykių, žaliuokių, pilkųjų meškučių, žalsvųjų guotenių, įvairių tauriabadžių, plempių, musmirių ir kitų nevalgomų grybų. Miško gėrybių rinkėjai palieka nemažai plastmasinių, stiklinių butelių, kurie tampa ne tik šiukšlėmis, bet į juos sulenda ir naudingieji vabzdžiai bei žūsta (žr. nuotr.). ►

BANGOS GRIGALIŪNAITĖS nuotraukos

Miško augalijos niokotojai

Per pastaruosius 20 metų dėl miško paklotės ir uogienojų draskymo ir gaisrų bruknių ir mėlynių derlius yra menkas. Prie Balžio ežero, kolektyvinių sodų link, prie raisto augę gražūs, dideli mėlynienojai per kelerius metus jau nurauti. Nukentėjo ir kiti puošnūs augalai – šarkakojis pataisas, pataisas varinčius, paprastoji pakalnutė, triskiautė žibuoklė, kelminis papartis, vaistinė baltašaknė, daugiamečiai rapistras (zuikiakrūmis), vėjalandė šilagėlė ir kiti. Neretai galime pastebėti, kaip puošnūs miško augalai, jų šakelės vežamos

visuomeniniu miesto transportu ir iš kitų Vilniaus apylinkių miškų.

Kad ateityje priemiesčio miškų augalai nebūtų visai sunaikinti ir būtų išsaugota jų bendrųjų biologinė įvairovė, tikslinga parengti aplinkosauginį dokumentą, reglamentuojantį jų naudojimą. Reikėtų imtis ir papildomų priemonių, įgaliojant Vilniaus ekologinės policijos, aplinkos apsaugos institucijų pareigūnus reikalauti iš prekeivių pateikti augalo kilmės (įsigijimo) dokumentą. Jo neturint, reikėtų neleisti prekiauti, o nepaisantiems draudimo

skirti dideles pinigines baudas. Arba reikėtų visai uždrausti prekiauti puokštėmis, vainikais, kuriuose yra bruknienuojų, mėlynuojų, pataisų ir kitų minėtų augalų bei įrašytų į Raudonąją knygą augalų, nepaisant to, kad prekeivis galbūt turi nuosavo miško.

Siūlyčiau pradžioje prekeiviams išdalinti draudžiamų prekiauti augalų sąrašą, visuomenę su juo supažindinti per žiniasklaidos priemones. Naudingieji augalai – bendras visų turtas, kuris neturėtų tapti paskirų prekeivių pelno šaltiniu. Saugoti gamtos turtus siūlyčiau ne tik Vilniaus, bet ir kituose šalies regionuose.

- IŠKLAUSYSIME
- PAKONSULTUOSIME
- PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ...

Pasiklydai miške-užeik į

www.miskui.lt

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel./faks. 8 448 68054

Mob. tel. 8 673 51506

El. paštas prekyba@miskui.lt

www.mmc.lt

www.miskui.lt

Gamtosaugos idėjų neužgožė laikas

VYTAUTAS RIBIKAUSKAS

Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejuje praėjusių metų gruodžio 14 d. Kauno Vytauto Didžiojo, Aleksandro Stulginskio universitetai, šis muziejus ir Tado Ivanausko vidurinė mokykla surengė garbaus mokslininko, profesoriaus Tado Ivanausko 130-ųjų gimimo metinių paminėjimą, kuris pradėtas Kauno „Aušros“ gimnazijos choro „Aušra“ sudainuota daina.

Muziejaus direktorės pavaduotojas Ramūnas Grigonis priminė profesoriaus indėlį į gamtos pažinimo ir apsaugos, aukštojo mokslo Lietuvoje organizavimą, įvairių gamtosauginių organizacijų steigimą, išvardino ilgą sąrašą įstaigų, organizacijų, įvairių objektų, kuriems suteiktas garbin gas Tado Ivanausko vardas. Naujausiai šis vardas suteiktas ASU ornitologų klubui, vidurinei mokyklai Kaune bei Jonavos rajone medžiojančių medžiotojų būreliui. Šis sąrašas vis ilgėja, ir tai įrodo, jog T. Ivanausko skleistų gamtosaugos idėjų neužgožė bėgantis laikas nuo 1970 m. birželio 1 dienos, kai ilgą kūrybingo gyvenimo kelią nuėjęs profesorius amžinam poilsiui atgule Tabariškių kalnelyje.

Prof. T. Ivanausko veiklą tuometinėje LŽŪA apžvelgė ASU Miškų ir ekologijos fakulteto dekanas doc. Edmundas Bartkevičius. Jis pakvietė minėjime gausiai dalyvavusius moksleivius studijuoti ASU Miškų ir ekologijos fakultete ir tęsti garbaus profesoriaus darbus.

Buvęs profesoriaus mokinys, ASU doc. Algirdas Navasaitis papasakojo, kaip pakaunėje pelkėtą Kamšos miško 8 ha

Apie Obelynę pasakoja doc. A. Navasaitis

pamiškę T. Ivanauskas pavertė nuostabių gamtos kampeliu, pavadintu Obelyne, su apie 300 rūšių ir formų dekoratyvinių medžių, krūmų bei vaismedžių kolekcija. Jis pasidžiaugė profesoriaus dukros Eleonoros Baltuškevičienės ir jos vyro Algirdo pastangomis Obelynėje įsteigtu muziejumi, bet apgailestavo, kad Obelyne nebuvo tinkamai pasirūpinta Lietuvai atgavus Nepriklausomybę.

Turėjo ką įdomaus ir svaraus pasakyti ir kiti kalbėjusieji – Lietuvos šaulių sąjungos atkūrėjas, Vyčio kryžiaus ordino kavaliere Stasys Ignatavičius, šios sąjungos Kauno Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės šaulys Gintautas Tamulaitis, Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Biologijos fakulteto dekanas prof. Algimantas Paulauskas, prof. Saulius Mindaugas Venslauskas, doc. Jurgis Stašaitis, Tado Ivanausko vidurinės mokyklos direktorius Sigitas Alubauskas, Tado Ivanausko medžiotojų būrelio prezidentas Feliksas Jackevičius, ASU Tado Ivanausko ornitologų klubo pirmininkė Monika Raškauskaitė.

Pasak Tado Ivanausko vardo vidurinės mokyklos direktoriaus S. Alubausko, garbus profesoriaus vardas mokyklai suteiktas už aplinką tausojančią veiklą, gyvūnų globą, aktyvų moksleivių dalyvavimą gamtosauginiuose projektuose. Direktorius pabrėžė, kad, norint užtikrinti profesoriaus darbų tęstinumą, geriausia gamtosaugines idėjas pradėti diegti nuo mokyklos suolo.

Tado Ivanausko vardo medžiotojų būrelio vadas F. Jackevičius papasakojo, kaip profesorius įkūrė pirmąjį pokario Lietuvoje medžiotojų būrelį, kaip medžiodavo, bendraudavo su Kėdainių apskrities Šėtos miestelio mokyklos vaikais.

Siekiant moksleivius ir studentiją auklėti profesoriaus idėjų dvasioje, ugdyti meilę gamtai, supažindinti su kultūringos medžioklės principais, Tado Ivanausko medžiotojų būrelio vadovas pasirašė bendradarbiavimo sutartį su ASU Miškų ir ekologijos fakulteto dekanu bei Kėdainių rajono Šėtos gimnazijos direktore.

Pertraukėlėse tarp kalbėjusiųjų dainavo Kauno „Aušros“ gimnazijos choro „Aušra“, Tado Ivanausko vidurinės mokyklos jaunučių choro bei Kauno apskrities Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vokalinio vyrų ansamblio „Trimitas“ dainininkai, meninius pasirodymus surengė Tado Ivanausko vidurinės mokyklos moksleiviai, pademonstruotas filmas apie prof. T. Ivanauską. Jaunieji šauliai profesoriaus, buvusio šaulio, atminimą pagerbė, padėdami vainiką ir gėlių puokštes ant profesoriaus kapo Tabariškėse. ■

Prof. T. Ivanausko 130-ųjų gimimo metinių minėjimas

Dainuoja Kauno „Aušros“ gimnazijos choras „Aušra“

VYTAUTO RIBIKAUSKO nuotraukos

Akcija miškininkams 4 WD

SUZUKI **GRAND VITARA** 2.4 VVT 5D 4WD MT st XC
Kaina – **59 894** Lt

SUZUKI **JIMNY** 1.3 JLX AC MT
Kaina – **39 981** Lt

			
	Akcijos Pardavimo Kaina lt be Pvm	Akcijos Pardavimo Kaina lt su Pvm	Skelbiamos kainos lt su pvm
SX4 1.6 VVT 4WD X-OVER SE 5D	43.514	52651,5	55.000
JIMNY 1.3 JLX AC MT	39.981	48377,0	55.400
GRAND VITARA 2.4 VVT 5D 4WD MT st XC	59.894	72471,3	85.990
ISUZU D MAX Space Cab 2.5 MT LX	59.980	72575,3	86.050
LADA 4X4	29.556	35762,5	36.900

SUZUKI **SX4** 1.6 VVT 4WD X-OVER SE 5D
Kaina – **43 514** Lt

ISUZU **D MAX Space Cab** 2.5 MT LX
Kaina – **59 980** Lt

**AUTOVERSLO
AUTOMOBILIAI**

Igaliotas ISUZU, SUZUKI ir LADA atstovas Lietuvoje –
UAB „Autoverslo automobiliai“,
Kirtimų g. 41A, 02244 Vilnius,
tel. 8-5 2602302,
el. paštas info@autoversloautomobiliai.lt,
www.autoversloautomobiliai.lt

Povilo Matulionio karjera Rusijos miškotvarkoje

Prof. ROMUALDAS DELTUVAS

(Tęsinys, pradžia – 1 nr.)

Vedybos

Netoli Pskovo įsikūręs miestelis Opočka. Romantišką miestelio aplinką pažino ir A. S. Puškinas, minėdamas jį ilgesinga meile dvelkiančiame eilėraštyje „Prisipažinimas“. Taip jau buvo lemta, kad trisdešimtmetis girininko padėjėjas P. Matulionis čia sutiko savo būsimąją žmoną – septyniolikmetę lenkaitę, Rūmų patarėjo bajoro dukrą Sofiją Rožnovską. Vedyboms jų santykiai subrendo 1893 m. gale, kai palikęs Opočkos girininkiją P. Matulionis jau dirbo miškotvarkoje.

Miškų departamentas „reguliuo“ ir asmeninį Girininkų korpuso pareigūnų gyvenimą, todėl vedyboms reikėjo gauti leidimą. Pirmiausia P. Matulionis 1893 m. gruodžio 14 d. parašė Sankt Peterburgo – Pskovo Valstybės turtų valdybai laišką: „Turiu garbės nuolankiausiai prašyti Valstybės Turtų Valdybos tarpininkauti Miškų Departamente dėl leidimo man 1894 m. įžengti teisėton santuokon su Rūmų patarėjo Josifo Ignatjevičiaus Rožnovskio dukra panele Sofija Josifovna Rožnovska. Prie raporto pridedu: 1)[Sofijos] gimimo metrikos išrašą iš Mogiliovo Romos katalikų dvasinės konsistorijos Nr. 4583; 2) Sofijos tėvų Josifo ir Marijos Rožnovskių sutikimą santuokai, pasirašytą 1893.11.29; 3) žyminio mokesčio 80 kap. ženklą.“ Valdyba 1893 m. gruodžio 29 d. išsiuntė tarpininkavimo raštą Miškų departamentui. Pastaroji įstaiga nevertė jaunų žmonių ilgai laukti – 1894 m. sausio 4 d. parengė P. Matulioniui tokį liudijimą: „Šis Valstybės Turtų Ministerijos Miškų Departamento duotas Jaunesniajam taksatoriui, Kolegijos sekretoriui P. S. Matulianiui apie tai, kad jis pagal tarnybos lapą yra viengungis, trisdešimt trejų metų amžiaus, Romos katalikų tikėjimo, ir kad jam leidžiama įžengti pirmojon teisėton santuokon su Rūmų patarėjo dukra panele Sofija Josifovna Rožnovska, jeigu tam nebus kokių nors kliūčių dėl bažnytinių statutų. To užtvirtinimui ir iš-

Povilas Matulionis

duotas jam, Matulianiui, šis liudijimas su atitinkamais parašais ir valstybiniu antspaudu. Laikinai einantis pareigas Miškų Departamento Direktorius ir Girininkų Korpuso Inspektorius Lobkovskij.“

Povilo ir Sofijos vestuvės įvyko gegužės 7 d. nuotakos namuose Opočkoje. Abu jaunavedžiai buvo Romos katalikai; artimiausia bažnyčia buvo Pskove. P. Matulionis joje gavo santuokos liudijimą. Jame rašoma: „Šis duotas Pskovo Romos Katalikų bažnyčios klebono tam, kad Taksatorius, Kolegijos sekretorius Pavel Stanislavovič Matulianis šiandien Pskovo bažnyčioje susituokė su bajoraite panele Sofija Josifovna Rožnovska. 1894 m. gegužės 7 d. Pskovo Romos Katalikų parapijos bažnyčios klebonas kunigas A. Valentinovič.“

Tautiniu požiūriu mišrios santuokos dėl lietuvių, baigusių aukštuosius mokslus, skyrimo į darbą Rusijos imperijoje buvo neišvengiamas reiškinys. Jos padėdavo įgyvendinti carinę lietuvių nutautinimo politiką. „Iš šiaudinės pastogės kilęs lietuvis, daugiausia gimnazijos mokslo baigęs Lietuvoje ar dabartinėje Latvijoje (Mintaujoje) išvažiuodavo aukštojo mokslo eiti į didmiesčius, Petrapiilį ar Maskvą, ir dažniausiai Lietuvai jau bū-

davo žlugęs. Aukštuosius mokslus beeidamas, jis svetur būdavo sužavėtas rusaičių arba lenkaičių ir – sudie Lietuva“, – taip pesimistiškai charakterizavo Izidorius Tamošaitis (1931 m.) Lietuvos priverstinį „protų nutekėjimą“ į Rusijos imperiją. Galime tik džiaugtis, kad P. Matulionio vedybos buvo išimtis.

Trumpam palikęs jauną žmoną Opočkoje, 1894 m. gegužės 11 d. P. Matulionis jau buvo Vilniuje, į kurį tomis dienomis perkeltas taksatoriaus darbu. Čia jis savo santuokos liudijimą įteikė Vilniaus – Kauno Valstybės turtų valdybai. Pastaroji gegužės 17 d. išsiuntė liudijimą Miškų departamentui dėl atitinkamo įrašo tarnybos lape. Vėliau jauna šeima įsikūrė ir beveik 14 metų gyveno Vilniuje, kur P. Matulionis, žmonos palaikomas, tapo vienu žymiausių lietuvių tautinės dvasios žadintojų.

Šeiminiai reikalai

Sofija ir Povilas Matulioniai susilaukė trijų vaikų: 1895 m. balandžio 16 d. Opočkoje gimė duktė Marija, Vilniuje 1898 m. gruodžio 2 d. – sūnus Vytautas ir 1902 m. sausio 2 d. – sūnus Algirdas. Vyriausioji dukra Marija 1905 m. įstojo į Vilniaus Marijos moterų institutą (taip buvo vadinama gimnazija). Pinigų šeimoje nebuvo per daug, tuo labiau, kad P. Matulionis dalį savo algos skirdavo lietuviybės gaivinimo Vilniuje reikalams.

Prie Miškų departamento veikė taip vadinama Girininkų korpuso klasinių pareigūnų vaikų mokymui paramos teikimo kasa, sudaroma iš pareigūnų (tarp jų buvo ir P. Matulionis) algų atskaitymų. Kasos nuostatai buvo patvirtinti Žemdirbystės ir valstybės turtų ministro įsakymu. Dalyvaujant Miškų departamento atstovams, 1906 m. kovo 21 d. organizuotas burtų traukimas paremti mokyklą lankančius vaikus. Parama (po 100 rublių) kasmet moksleiviui turėjo būti teikiama penkerius metus nuo 1906 m. sausio 1 d. P. Matulioniui pasisekė – jo bilietas Nr. 336 laimėjo paramą dukros Marijos mokslams.

Paniręs į mėgiamą miškotvarkininko darbą, P. Matulionis užmiršdavo poilsį ir šeimos reikalus. Per visą darbo carinės Rusijos miškotvarkoje laiką, kaip rodo asmens byla, jis tik 4 kartus buvo išėjęs atostogų: 1891 m. ir 1903 m. jam suteiktos norminės tų laikų 8 dienų atostogos, 1904 m. – 2 mėn. atostogos pašlijusiai sveikatai pataisyti ir 1907 m. – 1 mėn. atostogos. Po atostogų į darbą jis visuomet grįždavo laiku; tai būdavo teigiamai pažymima jo tarnybos lape.

Kitokios nuomonės apie jo pasišventimą darbui, matyt, buvo žmona Sofija. Netekusi kantrybės, kad jis nerado laiko paprašyti Miškų departamento tarnybinės pažymos, reikalingos pradedant leisti vaikus į mokyklą Smolenske, ponina Matulionienė 1910 m. pradžioje pati kreipėsi į Miškų departamentą laišku, atsiprašydama ir pažymėdama, kad vaikų tėvo „pareigos susijusios su begaliniais pažinėjimais, kurie verčia mane pačią savarankiškai užsiimti mūsų vaikų auklėjimu.“ Tai, ko gero, vienintelis toks atvejis visoje miškotvarkos istorijoje. Pažymą S. Matulionienė gavo.

Jaunesnysis taksatorius

Atrodo, kad P. Matulioniui nelabai patiko sėslus darbas girininkijoje, nes dar iki vestuvių jis pasiprašė perkeltas į miškotvarkos būrį (partiją). Įsakymu (1892 04 14) Girininkų korpusui jis nuo 1892 m. balandžio 1 d. paskirtas jaunesniuju taksatoriumi. Rusijos miškotvarkos mokyklos kūrėjas F. Arnoldas (1819-1902) teigė, kad tapti taksatoriumi laikoma garbe – atrinkdavo geriausius Miškų instituto auklėtinius, juos ilgai laikydavo miškotvarkos būriuose. Miškininkų aplinkoje buvo kalbama, kad miškotvarkos būriuose surinkta viso Girininkų korpuso „grietinėlė“.

Miškotvarkos būrį sudarydavo vienas vyresnysis taksatorius (būrio vadas) ir, priklausomai nuo būrio metinės darbų apimtys bei jų atlikimo terminų, atitinkamas skaičius jaunesniųjų taksatorių ir matininkų. Miškotvarkos darbų objektas buvo *dača* – lietuviški atitikmenys būtų giria, miškas, miško masyvas, valda. Metiniai miškotvarkos ar jos revizijos lauko darbai planuoti tik daliai girininkiją sudarančių girių. Miškotvarkos projektai rengti girioms ar mažų girių grupėms, bet ne girininkijoms. Jaunesniesiems tak-

satoriams būdavo pavedama vykdyti kai kuriuos taksacinius darbus, kaip antai: girios taksacinis aprašymas, modelinių medžių rodiklių apskaičiavimas, medžių ženklinimas (kleimavimas).

P. Matulionis dirbo jaunesniuju taksatoriumi šešerius metus: pradžioje porą metų taksavo Pskovo gubernijos Cholmo apskrities miškus, po to ketverius metus (1894-1897 m.) – Vilniaus ir Kauno gubernijų miškus. Tuo metu Vilniaus guberniją sudarė Vileikos, Vilniaus, Dynos, Lydos, Ašmenos, Švenčionių, Trakų apskritys, Kauno guberniją – Ukmergės, Kauno, Zarasų, Panevėžio, Raseinių, Telšių ir Šiaulių apskritys.

Vyresnysis taksatorius

Rusijos Žemdirbystės ir valstybės turtų ministras, gavęs Miškų departamento teikimą ir „*pripažindamas Jaunesniojo taksatoriaus, Titulinio patarėjo P. Matulionio puikią ir nuoširdžią tarnybą*“, 1898 m. kovo 18 d. pasirašė įsakymą dėl jo paskyrimo vyresniuju taksatoriumi. Rusijos imperijoje nuo 1894 m. miškotvarka buvo decentralizuota – miškotvarkos techniniai darbuotojai tapo pavaldūs vietiniams Valstybės turtų valdytojams gubernijose, o vadovavimas miškotvarkos darbams perduotas vietiniams girininkams. Vyresnysis taksatorius P. Matulionis laikytas Vilniaus generalgubernatoriaus (Vilniaus, Kauno ir Gardino gubernijos) administracijos nariu – tai jam ne kartą pravertė, siekiant lietuviybės puoselėjimo tikslų.

Vyresniojo taksatoriaus pareigos tuometinėse miškotvarkos instrukcijose buvo taip apibūdinamos: „*Vyresnysis taksatorius yra artimiausias miškotvarkos būrio pareigūnų viršininkas ir jam pavedama teikti būrio pareigūnams visas žinias, būtinas darbų vykdymui, tiesioginis darbų paskirstymas tarp būrio pareigūnų, pastarųjų pareigų vykdymo stebėjimas, jų atliekamų darbų tikrinimas, būrio pareigūnų aprūpinimas pinigineis lėšomis, pristatymas [Valstybės turtų] Valdybai jų išlaidų ataskaitos, taksacinių darbų visumos atlikimas ir bendros miškotvarkinės bei revizinės ataskaitos parengimas*.“ Reikia pažymėti, kad Rusijos imperijoje buvo atskirai planuojamos miškotvarkinė darbų, valdoje atliekamų pirmą kartą (miškotvarka), ir darbų, valdoje atliekamų turint ankstesnės miškotvarkos planinę medžiagą (revizi-

ja), bei jiems skiriamų lėšų apimtys. Todėl vyresniojo taksatoriaus pareigų aprašyme minimos dvi ataskaitos – miškotvarkinė ir revizinė.

Vyresnysis taksatorius P. Matulionis 1898-1904 m. vadovavo miškotvarkos būriui (partijai), vykdžiusiam pirminės miškotvarkos bei miškotvarkos revizijos darbus Vilniaus ir Kauno gubernijose. Tiems darbams pasibaigus, jis iki 1907 m. vidurio priskirtas prie Vilniaus – Kauno Valstybės turtų valdybos kameriniams darbams.

P. Matulionio, kaip vyresniojo taksatoriaus, darbų pradžia sutapo su 1898 m. Vilniaus ir Kauno gubernijose įvykdyta girininkijų pavadinimų reforma – girininkijos vietoje numerių gavo vardus: I Švenčionių tapo Labanoro, II Švenčionių – Pabradės, III Švenčionių – Švenčionių, I Trakų – Žaslių, II Trakų – Valkininkų, III Trakų – Alytaus, IV Trakų – Vievio, V Trakų – Tarpupio, VI Trakų – Varėnos, I Novoaleksandrovsko (Zarasų) – Novoaleksandrovsko (Zarasų), II Novoaleksandrovsko – Dusetų, I Raseinių – Raseinių, II Raseinių – Tauragės, I Šiaulių – Kuršėnų, II Šiaulių – Radviliškio girininkija. Tarp kitko, girininkijos Rusijos imperijoje pradėtos steigti 1828 metais.

Kaip pavyzdį pateikiu Vilniaus ir Kauno gubernijose 1901 m. vyresniajam taksatoriumi P. Matulioniui pavestų miškų tvarkymo darbų sąvado santrauką.

Miškotvarką planuota atlikti 13 247 ha (11381 ha miško žemės) plote, komandiruojant vieną jaunesnįjį taksatorių ir du matininkus. Girių, kaip miško ūkinės veiklos organizavimo objektų, plotai buvo žinomi iš valstybinių dvarų turto liustracijos (ekonominės būklės tikrinimo) aprašo. Liustracijos metu miškai atskirti nuo žemės ūkio naudmenų plotų ir priskiriami valstybinei girininkijai. Caro įsaku toks miško ir žemės ūkio naudmenų atskyrimo procesas Rusijos imperijoje prasidėjo 1785 m. Miškotvarkos būrių matininkai tvarkomų liustruotų girių aplinkines ribas, žinoma, matuodavo iš naujo. 1901 m. pirminė miškotvarka turėjo būti atlikta Vilniaus ir Kauno gubernijų 1847-1859 m. liustruotuose šiose giriose: Švenčionių girininkijoje – Švenčionių girioje, Labanoro girininkijoje – Inturkės, Vilniaus girininkijoje – Guranų, Nemenčinės girininkijoje – Kryžių, Vievio girininkijoje – Čižūnų, Varėnos girininkijoje – Perlojos, Josvainių

girininkijoje – Kubiliūnų, Ilgižių, Krakių, Maskvitų, Paliepių, Josvainių ir Ariogalos giriose, Telšių girininkijoje – Sarakų, Janapolės, Pluotynės, Šaltupių – Upetų, Gintalų, Ukontų – Žarėnų, Vertininkų, Kalvarijos, Viešvėnų ir Pagirgždučio giriose, Radviliškio girininkijoje – Kuršėnų girioje, Novoaleksandrovsko (Zarasų) girininkijoje – Giteniškės, Dusetų girininkijoje – Sipelių, Kurklių ir Cepeliškės giriose.

Miškotvarkos reviziją Vilniaus ir Kauno gubernijose 1901 m. reikėjo atlikti 52 654 ha (44 612 ha miško žemės) plote, komandiruojuant 1 jaunesnįjį taksatorių ir 3 matininkus: Pabradės girininkijoje – Karkažiškės (pirmoji taksacija 1876 m.) ir Želėdžio (1876 m.) giriose, Žaslių girininkijoje – Strašūnų šile (1882 m.), Valkininkų girininkijoje – Valkininkų girioje (1887 m.), Alytaus girininkijoje – Alytaus (1884 m.), Širvintų girininkijoje – Šešuolių (1881 m.), Telšių girininkijoje – Tirkšlių (1877 m.), Panevėžio apskrities Vabalninko (1881 m.) ir Salako-Zarasų (1882 m.) giriose bei Ukmergės apskrities Pienonių (dabar Šimonių) girioje (1875 m.). Visų išvardintų girių medynų

planai buvo tvirtinti vyresniojo taksatoriaus P. Matulionio parašu.

Miško tvarkymo darbų plano lydraštyje iš vyresniojo taksatoriaus reikalaujama lauko darbus pradėti balandžio mėnesį, jeigu leis gamtinės sąlygos, ir juos baigti po lapkričio 1 d., jei tai bus reikalinga ir jei užteks lėšų, skirtų komandiruotėms bei darbininkams. Atskiru raštu nurodyta, kad vyresnysis taksatorius P. Matulionis komandiruojamas į pagalbą Valstybės turtų valdytoji vadovauti Vilniaus ir Kauno gubernijų miškotvarkos darbams.

P. Matulioniui tapus vyresniuoju taksatoriumi, jo pavardė, rangas ir pareigos 1899 m. pradėti skelbti Jo Imperatoriškosios Didenybės kanceliarijos Inspektorių skyriaus metiniame leidinyje „Adresas – kalendorius. Bendrasis viršininkaujančių ir kitų asmenų visose Rusijos imperijos valdybose sąrašas.“ Paskutinis toks valstybės pareigūnų pavardžių ir pareigų sąvadas buvo išleistas 1915 metais.

Vyresniųjų taksatorių skaičius Rusijos imperijoje pagalminėtąjį *Adresą-kalendorių* keitėsi taip: 1899 m. buvo 44, 1900 m. – 58,

1901 m. – 58, 1902 m. – 49, 1903 m. – 33, 1904 m. – 29, 1905 m. – 4 centre ir 28 gubernijose, 1906 m. atitinkamai – 4 ir 24, 1907 m. – 4 ir 27, 1908 m. – 4 ir 25.

Prasidėjus 1904-1905 m. karui su Japonija ir ekonominiam nuosmukiui, Rusijoje sumažėjo miškotvarkos darbų apimtys ir vyresniųjų taksatorių skaičius. Ne visi vyresnieji taksatoriai tiesiogiai dirbo būrių viršininkais. Dalis jų, kaip pavyzdžiui P. Matulionis, buvo Valstybės turtų valdybų valdytojų pagalbininkai gubernijose – priklausė generalgubernatoriaus administracijai. Minėtų 1901 m. miškotvarkos darbų plane visai Rusijos imperijai numatyti 24 būriai, kuriuose turėjo dirbti 24 būrių viršininkai, o sąrašas iš viso buvo 58 vyresnieji taksatoriai.

Minėtina, kad P. Matulioniui greta pagrindinių vyresniojo taksatoriaus pareigų 1900 m. buvo pavesta ir tvarkyti, prižiūrėti imperatoriškąją senąją Vilniaus šilą *Zakret* – dabartinį Vingio parką (J. Kuprionis, 1929). Jo pastangomis šile įvestas parko ūkis, nors kai kurie valdininkai norėjo šilą kirsti rinktiniais kirtimais (V. Vaitkus, 1930).

(Tęsinys – kitame numeryje)

LIKMERĖ

DIDELIAIS KIEKIAIS
superkame **beržo** rąstus
nuo 14 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas
internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054
el. paštu info@likmere.lt

LOGSET GT. Naujos. Galingos.

Su naujomis LOGSET GT miško mašinomis pasiekiamas didesnis našumas. Naujas, dar ekonomiškesnis variklis. Naujas, dar stipresnis kranas. Nauja, erdvi ir moderni kabina. Naujos Titan medkirčių kirtimo galvutės. Nauja variklio apsauga. Pažangesnė ir modernesnė LOGSET mašinos darbo TOC-MD valdymo sistema.

- įdiegta dar daugiau naujų valdymo elementų, kad LOGSET GT būtų neaplenkiama miško mašina.

Lietuvoje LOGSET miško ruošos ir tvarkymo techniką atstovauja ir pristato UAB „Biržų žemtiekimas“. Susisiekite su mumis ir mes įrodysime JUMS, kad LOGSET tiesiog geriausia!

UAB „BIRŽŲ ŽEMTIEKIMAS“
Tiekimo g. 4, LT-41128 Biržai, Lietuva
Tel.: +370 450 31 383
Mob. +370 686 30477
Faksas: +370 450 31 484
El. paštas: info@zemtiekimas.lt
www.zemtiekimas.lt

LOGSET

TIESIOG GERIAUSIA

www.logset.com

Anykščių miškuose po praūžusios
2012 m. spalio 6 d. audros

Miškų sanitarinė apsauga ir FSC. Ar įmanoma suderinti?

KĘSTUTIS BILBOKAS

Anykščių miškų urėdijos vyriausiasis miškininkas

Pagal miškų sertifikavimo FSC reikalavimus visos šalies miškų urėdijos savanoriškai įsipareigojo 5 proc. valdomų miškų ploto nevykdyti jokios ūkinės veiklos ir miškus išlaikyti jų natūralioje būklėje. Miškų urėdijos, kuriose buvo didesni plotai griežtą ūkininkavimo režimą turinčių miškų, tą problemą galbūt sprendė lengviau. O Anykščių miškų urėdijoje reikėjo gerokai pasukti galvą ir įdėti daug darbo atrenkant plotus, nustatant juose esančias gamtines vertybes. Ką reiškia 5 proc. paliekamų miškų? Mūsų urėdijoje tai beveik 1000 ha. Didesnė dalis tokių plotų – IV grupės miškai.

Ilgai nevykdant jokios ūkinės veiklos, šiuose sklypuose pradėjo formotis savotiški mikro rezervatai. Gamtinių vertybių išsaugojimo požiūriu šios teritorijos tapo svarbiu miško biologinės įvairovės elementu. Kita vertus, šios teritorijos tapo galvos skausmu mums, nes be miškų urėdijos įsipareigojimų nevykdyti ūkinės veiklos, tos teritorijos neįgavo jokio kito apsaugos statuso. Kitaip sakant, joms galioja visi miškų ūkinę veiklą reglamentuojantys norminiai dokumentai.

Priešprieša tarp miškų ūkinę veiklą reglamentuojančių dokumentų ir kitų gamtosauuginių norminių aktų ypač išryškėjo po 2012 m. spalio 6 d. praūžusios audros, kai ir mūsų miškų urėdijoje buvo išversta ir išlaužyta dideli kiekiai medienos. Kai kurios saugomos teritorijos tapo tikru medžių sąvartynu. Kaip išspręsti problemą, kai viena pusė, atstovaujanti

gamtosauuginius interesus, sako, kad tokia padėtis yra normali ir miško ekosistema susitvarkys pati, o Miškų įstatymas, Miško sanitarinės apsaugos taisyklės įpareigoja miškininkus užtikrinti gerą miškų sanitarinę būklę.

Šiai problemai aptarti šių metų sausio 23 d. sukvietėme į miškų urėdiją įvairių sričių specialistus, kad išgirstume įvairių nuomonių ir galbūt surastume bendrus sprendimų būdus. Pasitarime dalyvavo Lietuvos gamtos fondo atstovas Danas Augutis, Anykščių rajono savivaldybės meras Sigutis Obelevičius, Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas Virgilijus Vasiliauskas, Anykščių regioninio parko direkcijos specialistė Dvilė Barčkutė, Anykščių miškų urėdas Sigitas Kinderis, urėdijos specialistai, girininkai, savo nuomonę raštu pateikė Miškų institutas.

Pateikta informacija apie audros padarinius, išverstus ir išlaužytus medienos kiekius KMB ir kituose miškų urėdijos savanoriškai saugomuose 5 proc. miškų plotų. Pasitarimo dalyviai detalai susipažino su norminiais dokumentais, reglamentuojančiais kertinių miško buveinių (KMB) bei pagal miškų sertifikavimo FSC įsipareigojimus miškų urėdijos savanoriškai saugomų 5 proc. miškų apsaugą ir ūkinę veiklą.

Mero, biologo S. Obelevičiaus manymu, ne KMB plotuose vėjavartų tvarkymas neturi kelti jokių problemų ir jas rei-

kėtų iš miško pašalinti, o KMB plotuose turėtų būti priimami kiti sprendimai.

Lietuvos gamtos fondo atstovas D. Augutis teigė, kad miškų urėdijos įsipareigojimas saugoti 5 proc. administruojamų miškų įpareigoja tą miškų plotą palikti natūralios būklės, kad vienas iš natūralios raidos faktorių yra ir įvairios gamtinės miškų pažaidos, šiuo atveju – vėjavartos, vėjalaūžos. Jo manymu, KMB teritorijose geriausiai nedaryti nieko, o jei negalima nieko nedaryti, tokiu atveju reikia kolektyviai nuspręsti, ką daryti. Jeigu pažeidimų atveju saugomos teritorijos gali netekti savo vertės, tuomet reikėtų naikinti tos saugomos teritorijos statusą ir parinkti kitas atitinkamą gamtinę vertę turinčias teritorijas, kur miškas dėl tam tikrų susiklosčiusių sąlygų yra išlikęs natūralios būklės, kur dideli negyvos medienos kiekiai ir pan.

Pritarusi D. Augučio mintims, Anykščių RP direkcijos specialistė D. Barčkutė pažymėjo, kad natūraliai raidai paliktų miško paukščių veisimosi zonose vėjavartas reikėtų sugaminti ir išvežti iki kovo mėnesio, bet tuomet bus pažeisti tų medynų natūralios miško raidos principai. Lieka klausimas, o ką toliau daryti su tokiomis miško sklypais?

Jiems oponavęs Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas V. Vasiliauskas pažymėjo, kad galiojantys miškininkystės norminiai dokumentai įpareigoja miškų urėdijas prižiūrėti miškų sanitarinę būklę, laiku

sugaminti ir pašalinti iš miško spygliuočių vėjavartas, vėjalaužas. KMB ir kitos natūraliai raidai paliktos pagal miškų sertifikavimo FSC reikalavimus saugomos teritorijos neturi jokio juridinio statuso. Jų apsauga – tik miškų urėdijos išpareigojimas sertifikuojančiai įmonei.

Skirtingi teisės dokumentai skirtingai vertina situaciją ir reikalauja skirtingų sprendimų. Miškų prižiūrėtojams iškyla svarbus praktinis klausimas: kuris dokumentas turi aukštesnį galiojimo statusą – miškų sertifikavimo FSC standartas ar Miško sanitarinės apsaugos taisyklės?

Nelikviduojant pernykštės audros padarinių urėdijos saugoti išpareigotose teritorijose, kai žievėgraužio tipografo kenkėjų aktyvumo kreivė ženkliai kyla į viršų, miškuose likusios eglių vėjavartos, vėjalaužos gali lemti masinį kenkėjų išplitimą ir didelį eglynų džiūvimą.

Todėl nedelsiant reikėtų apibrėžti KMB statusą miškuose, nustatant joms apsaugos režimą. Tuomet, manau, išnyktų prieštaravimai tarp Miško sanitarinės apsaugos taisyklių reikalavimų ir miškų urėdijų išpareigojimų nevykdyti KMB ūkinės veiklos. Kaip vieną iš kovos su žievėgraužiu tipografu priemonių, V. Vasiliauskas pasiūlė taikyti eglių kamienų žievinimą. Šiam pasiūlymui pritarė ir pasitarimo dalyviai.

Šio pasitarimo metu išaiškėjo, kad daug metų nesprendžiant problemų, kurios atsiranda dėl skirtingų reikalavimų norminiuose dokumentuose, miškų urėdijų darbuotojai atsiduria keblioje situacijoje. Jie gąsdinami ir baudžiami administracinėmis bandomis už Miško sanitarinės apsaugos taisyklių nevykdymą. Iš

kitos pusės – miškų sertifikavimo auditas graso atimti sertifikatą. Esame palikti kontroliuojančių organizacijų malonei ir supratingumui arba, kitaip sakant, atsidūrę tarsi tarp priekalo ir kūjo.

Būtina ieškoti sprendimų, teikiant siūlymus tiek miškų tarnyboms, tiek miškų sertifikuojančioms įmonėms. Vieni miškų sertifikavimo standarto principai reikalauja besąlygiškai vykdyti Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus, o kituose principuose suformuoti reikalavimai, kuriuos įgyvendinant pažeidžiami miškininkystės veiklą reglamentuojantys nacionaliniai norminiai dokumentai.

Atsižvelgdami į dalyvaujančių nuomonę, suradome mūsų situacijai galimus sprendimo būdus. Manytume, kad miškų plotuose, kurie nepriskirti kertinėms miško buveinėms ir kuriuose yra dideli spygliuočių vėjavartų kiekiai, reikia jų medieną sugaminti ir išvežti iš miško. Tuose sklypuose reikia naikinti miškų urėdijos išpareigojimus sertifikavimo FSC saugoti miškus jų natūralioje būklėje. Vietoj tokių plotų tikslinga parinkti kitus sklypus, atitinkančius miškų sertifikavimo FSC reikalavimus.

Apžiūrint medynus išvykos metu išaiškėjo ir mūsų padarytos klaidos, parenkant saugojimui medynus. Dalį tokių plotų buvome parinkę paukščių veisimosi vietose, kur Miško kirtimo taisyklės riboja kirtimus. Tokie plotai dažniausiai yra bandžiuose spygliuočių medynuose, kurie labiausiai pažeidžiami ir kur dėl nevykdomo ūkininkavimo atsiranda daugiausiai problemų. Padarėme išvadas, kad labiausiai būtų tinkami palikti natūraliai raidai lapuočių medynai, esantys užmir-

kusiose ir užpelkėjusiose augavietėse. Vien dėl esamų gamtinių sąlygų tuose sklypuose daugelį metų nevykdoma jokia ūkinė veikla, juose yra susikaupę dideli negyvos medienos kiekiai ir tokie plotai nekelia jokios grėsmės aplinkiniams medynams. Tokių sklypų parinkimui pritarė ir gamtosaugos atstovai.

Kertinėse miško buveinėse priimtas sprendimas žievinti žalių eglių vėjavartas ir vėjalaužas. Vėtros nulaužtus storesnius stuobrius reikėtų nuleisti, o išverstus medžius nugenėti ir nužievinti. Siekiant sumažinti darbų sąnaudas, galima žievinti juostomis, paliekant nežievintas ne platesnes kaip 5 cm juostas, nugenėtas šakas sukrauti į krūvas. Darbas nepigus, reikalaujantis papildomai žmogiškųjų ir finansinių išteklių. Gerai, kad mūsų atveju tokių vėjavartų bus tik apie 200 ktm. Susitvarkysim.

Ar tai geriausias ir priimtiniausias būdas, teigti negalėtume, jeigu tokių virtelių būtų tūkstantis ar daugiau kietmetrių. Faktas tas, kad daugeliu atvejų išvirtus net ir didesnei daliai kertinėse buveinėse esančių medžių, tose teritorijose esančios biologinės vertybės ne tik kad neišnyks, tačiau neretai ten esančioms rūšims susidaro netgi palankesnės sąlygos. Netvarkant jų, kyla realus pavojus susidaryti ir išplisti kenkėjų židiniams. Koks tinkamiausias sprendimas? Mūsų nuomone, kertinėms miško buveinėms turi būti suteiktas saugomų teritorijų statusas. Nesvarbu, kad tai maži ploteliai, bet tiems miško sklypams galima būtų nustatyti pirmos miškų grupės apsaugos statusą. Tuomet išnyktų prieštaravimas tarp Miško sanitarinės apsaugos taisyklių ir miškų sertifikavimo FSC standarto reikalavimų. Aplink tokias teritorijas laikui bėgant būtų galima sudaryti buferines zonas su atsparesniais kenkėjams medynais, gretimuose medynuose taikyti intensyvesnes sanitarinės miškų apsaugas priemones. Kita vertus, reikia tikslinti ir miškų sertifikavimo FSC standarto reikalavimus. Visi šio standarto keliama reikalavimai turi atitikti galiojančius respublikoje teisinius dokumentus.

Todėl pasitarimo dalyviai vienbalsiai pritarė nuomonei kreiptis į už miškų valdymą atsakingas institucijas ir į sertifikuojančias įmones, kad būtų sprendžiamos susidariusios problemos ir miškų urėdijos nebūtų paliktos dviprasmiškoje situacijoje. ■

Tvarkyti ar palikti supūti saugomose teritorijose (KMB) išverstus medžius?..

Anykštų miškų urėdijos archyvo nuotrauka

Miškuose, kur medžiojo grafai Tiškevičiai

Asvejos ežero pakrantė

ŠARŪNAS LAUŽADIS

Nemenčinės miškų urėdijos
ryšių su visuomene specialistas

Nemenčinės miškų urėdijos administruojami miškai kuo nors ypatingi buvo visais istorijos tarpsniais. Senovėje jų apsuptyje stovėjo Nemenčinės pilis, viena stipriausių Rytų Lietuvoje, o vėliau čia buvo Lietuvos valdovų medžioklės plotai. Dabar čionykščiai miškai ne tik augina miškus, bet ir teikia vilniečiams poilsį. Gausus čia ir bioįvairovės klotas.

Vieną šios žiemos dieną apsilankėme toliau nuo didmiesčio esančioje Purviniškių girininkijoje. Jos sodyba įsikūrusi girių apsuptyje, buvusiuose grafo Tiškevičiaus medžioklės namuose. Senieji pastatai atnaujinti ir pritaikyti nūdienos poreikiams. Miškai, kurių didžiąją dalį sudaro Kaptos, Alkos, Varnėnų, Šakymo, Blužnėnų, Dubingių ir Varlynės miškų masyvai, pasižymi biologine įvairove. Bet vilniečiai juos pasiekia. Todėl Purviniškių girininkijos girininkui Arūnui Jociui ir jo pavaduotojui Andrej Jakubovskij, be gamybinių darbų, tenka nemažai dėmesio skirti ir rekreacijai: jie prižiūri 10 rekreacinės paskirties objektų.

Girininkijos darbuotojai – mylintys mišką, jauni, energingi, turintys aukštąjį išsilavinimą, šeimos žmonės – visur su spėja. Nors girininkas A. Jocius gyvena Pabradėje, gerai žino kiekvieną šios girininkijos gojelį, kuris jam tarsi atskira gyvenimo kertelė. Apie metų rate besikartojančius miško darbus kalbamės su girininku ARŪNU JOCIUMI.

Pirmiausia skaitytojams, Arūnai, pristatykite Purviniškių girininkijos miškus kaip gamybininkas?

Girininkijos administruojamoje teritorijoje esama 5131 ha miškų, iš kurių 63 proc. priskirti valstybinės reikšmės miškams, taip pat inventorizuotos 56 privačios miško valdos. Valstybiniai miškai tvarkomi pagal miškų sertifikavimo sistemos *Forest Stewardship Council* reikalavimus.

Mūsų girininkijoje vyrauja spygliuočių medynai, net 75 proc. jų – pušynai. Likusią miškų dalį užima minkštieji lapuočiai – daugiausia beržynai, juodalksnynai, yra ir ąžuolų. Vertinant pagal medynų amžių, 11 proc. sudaro jaunuolynai, 26 proc. – pusamžiai, 41 proc. – pribręstantys ir 22 proc. – brandūs medynai. Turime ir ką kirsti – pernai pagrindiniais kirtimais iškirtome 12,6 tūkst. m³, ugdymo – 2,8 tūkst. m³ medienos. Naujam miškui auginti girininkijoje 1995 m. įveista 7,3 ha pušies, 2010 m. pavasarį – 1,6 ha mažalapės liepos sėklinė plantacija, turime juodalksnio sėklinį medyną. Aktuali miškų apsauga: žiūrėk kokiam jaunulyne jau žvėrių aplaupyta medelių žievė, nukandžioti ūgliai ar šernų išrausti plotai, dėl bebrų patvenkimų užmirkusioje miško žemėje džiūsta medžiai...

Kuo čionykščiai miškai turtingi, be medienos?

Iš Nemenčinės miškų urėdijos teritorijoje esančių 197 kertinių miško buveinių – apie pusšimtis (66 ha) yra mūsų girininkijoje. Dėl vertingų įvairių gamtos objektų į „Natūra 2000“ tinklą pateko 2944 ha arba daugiau nei pusė mūsų girininkijos teritorijos. Nemažai šiame krašte auga senų ąžuolų. Pavyzdžiui, Blužnėnų ąžuolijoje šeši medžiai savo amžių skaičiuoja nuo 200 iki 500 metų. Įspūdingi ir palei Purvino pelkę išsidėstę ąžuolai, iš kurių trijų amžius – per 150 metų. Abejučių ąžuolas ir Purvino antrasis ąžuolas paskelbti gamtos paveldo objektais. Iš retesnių augalų miškuose auga krockinis minkštenis, kuokštinė grifuolė, kurapkinis storplotis ir plačioji plotužė, įrašyti į Europos Raudonąją knygą. Daugumos retų augalų ir gyvūnų buveinė – Purvino ežerą supanti pelkė. Tikėtina, kad nuo šio ežero kilęs ir Purviniškių gyvenvietės pavadinimas.

Vykdydami monitoringą, pastebėjome miškuose penkių retų rūšių paukščius: juodąjį gandrą, tripirštį genį, erelį žuvininką, juodąjį peslį, kurtinį. Raistuose gausu gervių. Miškuose žiemoja briedžiai, gausu šernų, laksto baltieji kiškiai. Tik vilkų nematyti...

Asvejos ežeryno kraštovaizdžiui, jo gamtinei ekosistemai bei kultūros paveldo vertybėms išsaugoti 12208 ha plote įkurtas Asvejos regioninis parkas, kurio daugiau nei trečdalis (4783,3 ha) įeina į Nemen-

Medienos ruošos inžinierė
Natalija Jocienė

činės miškų urėdijos teritoriją. Siekiant išsaugoti gamtinę ir geografinę miškų įvairovę, Purviniškių girininkijos 3602 ha miškų įtraukta į Asvejos regioninį parką. Be to, girininkijos valdose nemažai saugomų istorinių kraštovaizdžio objektų. Tai Abejučių piliakalnis, Veliankos (Žingių) pilkapiai, Purviniškių pilkapynas, Žydų genocido aukų kapai ir kiti.

Purviniškių girininkijos vadovai: kairėje: girininko pavaduotojas
Andrej Jakubovskij ir girininkas Arūnas Jocius

Ar nebaugina plūstantys miškų lankytojai atėjus vasarai?

Miškotvarkos duomenimis, mūsų girininkijoje yra 201,7 ha rekreacinės paskirties miškų, bet nėra užtvarų įeiti ir į kitus miškus, paežeres. Vasaros metu vien organizuotų poilsiautojų sulaukiame per 2000, o neorganizuotų apsilanko dar daugiau. Kad nebūtų „laukinio“ turizmo antplūdžio, lankytojams įrengtos 9 stovyklavietės, yra atokvėpio, apžvalgos aikštelių. Populiarios mūsų poilsia vietės tarp Lenkijos piliečių, kurie čia organizuoja jaunimo stovyklas. Prie Baluošų ežero rekonstruota Purviniškių stovyklavietė, pernai miškų urėdija tam skyrė 89,9 tūkst. Lt, šiais metais – 62,5 tūkst. Lt. Čia atnaujinti informaciniai stendai, 3 pavėsinės ir keli lauko baldų komplektai, 3 takai neįgaliesiems, 2 lieptai, laužavietės, aikštelės automobiliams ir palapinėms pastatyti. Pietrytinėje Asvejos ežero pakrantėje kartu su Asvejos regioniniu parku prieš kurį laiką įrengėme ir prižiūrime ilgalaikio poilsio Abejučių stovyklavietę su pavėsinėmis, laužaviete, lauko baldais, vieta palapinėms pastatyti ir automobilių stovėjimo aikštele. Šio ežero pakrantėje yra ir kita ilgalaikiam poilsiui skirta Bekepurio stovyklavietė. Apsistojusieji čia poilsiauti pėsčiųjų tiltu gali pakilti į pietrytinėje Asvejos ežero pakrantėje Abejučių piliakalnyje esančią apžvalgos aikštelę.

Prie Žingių tilto per Asvejos ežerą trumpalaikiam poilsiui įrengta Žingių atokvėpio aikštelė.

Be šių rekreacinių objektų, atvykstančių ilgalaikiam poilsiui laukia dar po dvi stovyklavietes prie Arino, Galono ir Leikštėkio ežerų. Poilsiautojai čia ras informacinius stendus, pavėsinės su lauko baldais, laužavietes, vietas, kur pasistatyti automobilius ir palapines išsitempti. Tokios gausybės rekreacinių objektų priežiūra nemažai atsieina miškų urėdijai, bet kitos išeities nėra...

O kaip pats, Arūnai, jautiesi šiame gamtos prieglobstyje?

Gimiau ir augau miškingose Vilniaus apylinkėse. Baigęs Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegiją, 1991 m. pradėjau dirbti Nemenčinės miškų urėdijos medienos ruošos padalinyje pameistriu. Po 5-erių metų mane perkėlė į Pabradės girininkiją Gedimino Kaminsko pavaduotoju. (Deja, neseniai Jis išėjo į amžinybę). 2004 m. paskyrė girininku į Purviniškių girininkiją, žmoną Nataliją – girininko pavaduotoja. Į Purviniškes važinėjome iš Pabradės.

Natalija gimė ir augo Vilniuje, tačiau meilė gamtai ją atvedė į miškus. Baigusi 2009 m. LŽŪU Miškų fakultete bakalauro programos studijas, perėjo dirbti į Nemenčinės miškų urėdiją miškotvarkos inžiniere, nuo 2011 m. dirba medienos ruošos inžiniere.

Auginame keturias atžalas: šešiolikmetį Giedrių, dešimtmetę Nerinę ir trejų metų dvynukes Eriką ir Gintarę. Kai paaugs vaikai, Natalija mąsto apie miškininkystės magistrantūros studijas.

Per tuos metus išvaikščiojau visus aplinkinių miškų takus takelius, todėl kiekviena šios žemės pėda, kiekvienas blizgantis pušies spyglys, smėlėtas paežerės krantas, kylantis iš miškų rūkas ar dūzgiantis vabzdys man pažįstami, šventi. Manau, jie išliks ir mano vaikų atmintyje. Aš niekur nesiruošiu iš Lietuvos išvykti ir savo vaikų neskatinčiau to daryti. Nors sūnų dabar daugiau domina informacinės technologijos, bet dar auga trys „miškų dukros“... Gal iš jų kuri ir pasirinks tėvų profesinį kelią?

Kas talkina prižiūrint čionykščius miškus?

Vienas, be abejo, ne kažin ką nuveikčiau. Didžiausias mano pagalbininkas – Andrej Jakubovskij, girininko pavaduotoju čia dirbantis nuo 2009 m. Jis kilęs iš netoliese esančios Pavoverės gyvenvietės. Nuo 2004 m. dirbo eiguliu Nemenčinės miškų urėdijos Meros girininkijoje, 2008 m. baigęs KMAI kolegiją paskirtas šios girininkijos girininko pavaduotoju. Jauna šeima augina tris vaikus: aštuonerių metų Pavelą, keturmetį Denysą ir dar ant rankų supuojamą Darją.

Džiaugiamės, kad girininkijoje turime ir du eigulius: Gediminą Pakalnį ir Albertą Pukėną. Dirbame kaip viena gera komanda. Miške darbų gausu visus metus. Šiuos darbus reikia nuveikti, kad ateities kartoms gražesnę žemę paliktume. Kas gi juos nudirbs, jei Lietuvoje liks vien politikai ir pensininkai?... ☐

Renovuota Purviniškių girininkijos sodyba, buvę grafų Tiškevičių medžioklės namai

ZIGMO LATAKO nuotraukos

Vidinės miškotvarkos projekto aptarimas Veisiejuose

GINTARO FOMINO nuotraukos

Atokvėpio vieta Stalų girininkijoje

Veisiejų miškų urėdijos salę 2013-ųjų išvakarėse rinkosi urėdijos darbuotojai, Metelių ir Veisiejų regioninių parkų atstovai susipažinti su urėdijos vidinės miškotvarkos projektu 2013-2023 metams.

Jį pristatė Valstybinio miškotvarkos instituto projekto autorius Vidmantas Dičkalnis. Apie projektą, jo privalumus ir trūkumus kalbėjo instituto direktoriaus pavaduotojas Martas Lynikas.

Konstatuota, kad urėdijoje laiku ir kokybiškai atliekami ugdomieji miško kirtimai (miškotvarkos metu nepatenkinamai įvertinta tik apie 3 proc. iš per paskutiniuosius metus atliktų 2179 ha ugdymo kirtimų), didėja atvejiniiais ir atrankiniais pagrindiniais kirtimais kertamų medynų plotas. Beveik visuose paskutiniuoju atvejinių kirtimų atveju kirstuose plotuose susiformavo naujas medynas ir šių kirtimų tikslas pasiektas. Laiku vykdomos priemonės miškų sanitarinei būklei gerinti.

Miško gaisrų stebėjimo antžeminės automatinės sistemos įrengimas baigtas įgyvendinti 2011 m. Operatyviai pastebėjus ir užgesinus valstybinės reikšmės miškuose kilusius gaisrus, jų vidutinis plotas yra ne didesnis kaip 0,4 ha. Gerai įvertinti ir neteisėtą miško kirtimų prevencijos, kelių priežiūros ir kiti urėdijoje vykdomi darbai.

Urėdijos miškų rekreacinio sutvarkymo

Kapčiamiesčio girininkijos darbuotojai vertina, kaip po atvejinių kirtimų atželia pušys Ilgininkų miške

projektą pristatė instituto skyriaus vedėja Viliūnė Naureckaitė. Mūsų darbą ir projektuojamas priemones įvertino pranešėjos išvada: „Įgyvendinus visą projektuojamą Veisiejų miškų urėdijos rekreacinę infrastruktūrą 1000 ha valstybinių miškų žemės plotui tektų 4,2 poilsio objektai. Tai labai svarbus rodiklis, apibūdinantis kiekybinę miškų urėdijos rekreacinę sistemą.

Tarp miškų urėdijų, esančių 6-ojo rekreacijos intensyvumo lygmens, į kurį įeina ir Veisiejų miškų urėdija, būtent ši urėdija pasižymi tankiausiai įrengtais poilsio objektais, atokvėpio vietomis. Pagal vieną iš rekreacinės infrastruktūros vertinimo kri-

terijų – kiek poilsio objektų tenka 100 ha valstybinių miškų – veisiejiečiai užima vieną iš pirmaujančių vietų“.

Projekto recenzentas ASU Miškotvarkos ir medienotyros instituto direktorius doc. dr. Edmundas Petrauskas vertinime rašo: „Miškų urėdija buvo ir yra tvarkoma tvaraus subalansuoto miškų ūkio principais ir turėdama gerus miško išteklius turi užtikrintą sėkmingo ūkininkavimo perspektyvą mažiausiai 50-iai metų“.

VYTAUTAS STACEVIČIUS

Veisiejų miškų urėdijos ryšių su visuomene specialistas

SIP PROTECTION – didžiausias dirbantiems miške rūbų, avalynės ir darbo saugos priemonių gamintojas Europoje

UAB „MMC Forest“
 Nausodžio k.,
 Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
 Tel. 8 673 51506
 El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

*Pasirūpink
saugiu ir komfortabiliu darbu
miške...*

VALTRA

Individually Yours

Miškui skirtos diskinės akėčios

Darbinis ilgis 2,00 m 2,30 m 2,50 m Diskų skaičius 8 8 9

Disko skersmuo (mm) 660 660/710/810 660/710/810

Svoris 1875 kg 1930 kg 2060 kg Galingumas 110 AJ 130 AJ 150 AJ

Kalvarijų g. 125-602, 08221 Vilnius

Tel. 8 5 2737000, faks. 8 5 2472085, mob. tel. 8 687 40042, el. paštas rovaltra@rovaltra.lt

www.rovaltra.lt

Girininko darbą prisiminus

Dr. JUOZAS VITKŪNAS

Baigdamas 1958 m. LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, miškų ūkio ir miško pramonės ministro A. Matulionio įsakymu nuo birželio buvau paskirtas Trakų miškų ūkyje kuriamos Madžiūnų girininkijos girininku, prieš tai suteikiant vieno mėnesio atostogas. Anksčiau ką tik baigusių studijas jaunųjų specialistų neskirdavo į girininko pareigas. Mūsų absolventų laida pateko „ant valdymo reformos bangos“ – nuo 1958 m. ministras nutarė beveik perpus sumažinti girininkų plotus, todėl pritrūko kadrų, dalį ką tik baigusių studijas jaunųjų specialistų turėjo skirti girininkais. Ministras atvyko į fakultetą pas tuometinį dekaną prof. S. Mastauskį ir pabendraavo su kiekvienu į girininko pareigas paskirtu absolventu.

Mano paskyrimą į Madžiūnų girininkiją jis pagrindė taip. Kadangi mano dokumentuose buvo parašyta, kad esu kilęs iš Vievio rajono (pagal tuometinį Lietuvos administracinį paskirstymą), vadinas, moku lenkų kalbą, todėl man būsiu lengviau dirbti lenkakalbių krašte. O iš tikrųjų aš lenkų kalbos nemokėjau, nes mano tėvai gyveno Kaišiadorių rajono Paparčių apylinkėse, kur niekas lenkiškai nekalbėjo. Dviprasmybė ta, kad nuo 1950 m. birželio 20 d. Lietuvoje buvo pertvarkytas administracinis šalies valdymas: pokarinė 41 apskritis padalinta į 87 rajonus, valsčiai reorganizuoti į apylinkes, vietovės „persistumdė“.

Per atostogas atvykau į Trakų miškų ūkį susipažinti su būsima darbovieta, susitikau su laikinai girininko pareigas čia einančiu Antanu Tervydzium, neseniai grįžusiu iš karinės tarnybos. Madžiūnų kaime girininkijos kontorai iš gyventojos Milevskajos buvo išnuomotas kambarys viename kaimiško namo gale. Darbo sąlygos labai prastos: kontoroje stovėjo tik metalinis seifas, medinė aplūžusi spinta dokumentams susidėti; joje radau medžių žymeklį (kleimą). Sodyboje nebuvo net lauko tualetų – tam pasitarnaudavo maždaug už 1 km augęs miškas.

Kaime nebuvo telefono, pašto, parduotuvės. Visa tai – Paluknio kaime – maždaug už 3 km. Girininkijai skirtas arklys ir dviratis. Kiek geriau buvo su kadrėmis. Priskirtą 3036 ha miškų plotą turėjo prižiūrėti girininkas, žvalgas, dešimtininkas, 6 eigučiai,

Paluknio girininkijos girininkas Aleksas Matuliauskas ir Madžiūnų girininkijos girininkas Juozas Vitkūnas (dešinėje) 1959 m.

arklininkas ir 3 nuolatiniai miško darbininkai.

Girininkavimą pradėjau, pirmiausia parinkdamas vietą naujai girininkijos sodybai ir jos statybų. Tų pačių metų rudens pateiktas girininkijos kontoros pastato su dviem butais projektas. Pradėtos vežti statyboms plytos, bet bijojome, kad prie plento jų iki pavasario neišvotų. Tad iki pavasario sandėliavome jas nuomotojos sodyboje. Iš atvežtų lentų sukalėme lauko tualetą – pirmą visame Madžiūnų kaime.

1959-ųjų pavasarį pradėjome girininkijos kontoros ir ūkinių pastatų statybą. Atsiųstam mūrininkui reikėjo pagal projektą rodyti, kur turi būti langas, kur – durys. Į statomą girininkiją savo jėgomis tiesėme ryšio liniją – kasėme telefono stulpus iki Paluknio. Kartu reikėjo atlikti miško darbus, daryti eiguvų revizijas.

Man kuriant 1959-1960 m. naują Madžiūnų girininkijos sodybą, ministrui A. Matulioniui telefoniniais skambučiais ramybės nedavė Miškų instituto vadovybės (B. Labanausko iniciatyva) prašymai „tą berniuką“ iš girininkijos pervesti į institutą. Vieną 1959-ųjų vasaros dieną prie paplėntėje statomos girininkijos sustojo juodas automobilis „Zimas“. Grįždamas iš

Valkininkų miškų ūkio, ministras A. Matulionis atvyko pasidomėti statybomis, pasiteiravo, ar turiu kokią susisieikimo priemonę. Aš jam parodžiau į beržą atremtą dviratį. Ministras pažadėjo: „Kuomet įkursi girininkijos sodybą, padovanosiu nurašytą juodą, stovinčią ant plento“.

Ministro akiai užkliuvo nuo plento pusės sodybos atskyrimui atitverta „štankietinė“ tvora: „Jeigu iš tokios medienos tversi tvoras ir iš ūkinės pusės, tuomet parašysiu papeikimą, prieš perkeliant Miškų instituto žinion“. Išvažiuodamas jis pakartojo, kad kitą kartą važiuojant pro šalį viliasi sodybos ūkinėje pusėje matyti tvorą iš trijų karčių ir eglėšakių. Šį ministro nurodymą sąžiningai įvykdžiau.

1959-ųjų antroje pusėje pastatyta girininkijos kontora ir ūkiniai pastatai, įrengtas butas girininkui. 1960 m. pavasarį pasodinau vaismedžių sodelį. Irgi pirmą Madžiūnų kaime. Sukūriau šeimą – gegužės 8 d. vedžiau dzūkaitę Teofiliją iš Varėnos rajono Dargužių kaimo.

Artėjant rudeniui prasidėjo masinės medienos vagystės ir nelegalus malkų gabenimas į Vilnių gyvenamosioms patalpoms šildyti. Beveik kiekvieną savaitę kartu su Paluknio girininkijos miškininkais reikėjo organizuoti miškavagių gaudynes, rengti pasalas ant plento Vilnius – Gardinas. Mums talkino Trakų miškų ūkio miško apsaugos inspektorius ir rajono milicijos inspektorius. Pasitaikydavo mėginimų pasipriešinti, prašymų neviešinti kartu važiuojančių atsakingų Vilniaus miesto darbuotojų. Miškuose tramdėme ir vietinius degtindarius, brakonierius. Apie tai informavome Miškų ūkio ir miško pramonės ministeriją. Norėdamas įsitikinti, ar šios priemonės reikalingos, atvyko ir pats ministras A. Matulionis. Įvertinęs pavojingą situaciją, jis kreipėsi į respublikos Vyriausybės ir Trakų rajono valdžią, kad Paluknio ir Madžiūnų girininkijų girininkams būtų išduoti koviniai pistoletai. Aš apsiginkluoti atsisakiau, tenkinausi medžiokliniu šautuvu, o kaimynas girininkas paėmė pistoletą. Tačiau jam teko daug sielotis, kai žvejojdamas ežere jį pametė. Nesuradus grėsė kalėjimas. Laimei, didelių pastangų dėka ginklą surado ir kuo greičiau jo atsisakė.

Girininkijos miškuose savo jėgomis su-naikinome per 30 bravorų, sukapodavome

miške rastas statines su raugu ir surašydavome miško pažaidų aktus. Buvau įspėtas, kad už šią veiklą man skirtas Mamovės ežero dugnas, kurio pavyko išvengti vieną 1959-1960 m. šaltą žiemos naktį.

Būčiau čia ir ilgiau girininkavęs, bet 1960 m. gruodžio pradžioje gavau pranešimą atvykti pas ministrą. Iš jo lūpų išgirdau tokius žodžius: „Pats kaip Puškinas pasistatei sau paminklą, todėl nuo 1961 m. sausio 1 dienos perduodu Miškų instituto žiniai, o įsakymą gausi per miškų ūkį“. Po to ministras dar paklausinėjo, kaip palengvinti darbą būsimam girininkui. Ant stalo padėjęs Trakų miškų ūkio medynų planą, liniuotę ir rašymo priemonę, liepė pažymėti miško kvartalus, kuriuos būtų racionalu perduoti Paluknio ir Ropėjų girininkijoms. Nepagalvojęs, kad sau užsidedu didoką našta, ėmiau žymėti. Ministrui patiko mano pasiūlymai. Po Naujųjų metų teko pradėti šiuos kvartalus perdavinėti kaimyninėms girininkijoms. Tuo metu miške prie privažiuojamų kelių buvo sandėliuota daug paruoštos medienos, kurią reikėjo parodyti vietoje ir perkelti iš girininkijoje esančių žiniaraščių. Taip plušome apie du snieguotos žiemos mėnesius.

Prierašas: Trakų miškų urėdijos duomenimis, Madžiūnų girininkijoje 1958-1961 m. girininkavo Juozas Vitkūnas, 1961-1963 m. – Vytautas Dusevičius, 1963-1966 m. – Vladas Milaša, 1966 m. – Jannis Sprukstas. Apie 1987 m. girininkija panaikinta, jos miškai prijungti prie Paluknio girininkijos. Sodyba apie 1992-1995 m. perduota privatizavimui. ■

UAB „OCHROMA“
parduoda
naujas technikos
ištraukimo gerves,
naudojamas miškuose bei blogo
pravažumo keliuose. Galima
pristatyti
arba sumontuoti ant jūsų technikos.
Tel. 8 686 60018

Suomiškos biokuro giljotinos AXER – profesionalūs priedai ekskavatoriams ir miško mašinoms

UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

AXER – Skandinavijos rinkos lyderis.
Įdarbink savo ekskavatorių biokuro gamybai!

Iggesund forest
PAGAMINTA
ŠVEDIJOJE!

Viskas Jūsų medkirtei :

- Pjovimo juostos ir žvaigždutės
- Pjovimo grandinės
- Varančiosios žvaigždutės
- Markiravimo dažai

Atstovas Lietuvai
UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt
www.mmc.lt

MARIJONO BERTAVIČIAUS nuotrauka

Ką ošia tėviškės miškas, vadintas Pūščia

Maloniai nudžiugino skambutis iš Tauragės, kurio sulaukiau dar pernai. Danielius Pranas Saukevičius, kilęs iš Druskininkų savivaldybės Guronių kaimo, sakė domisi gimtojo krašto istorija, miškais. Archyvuose jis rado savo senelio, tarpukario metais buvusio Seinų miškų urėdijos Paliepio (dabar Baltašiškės) girininkijos eigulio Antano Balevičiaus pagyrimo lakštą, ir norėtų, kad šis dokumentas būtų saugomas Kapčiamiesčio girininkijos muziejuje. Netrukus jis atsiuntė jau istorija tapusį lakštą. Jį Seinų miškų urėdas Kazys Simaitis 1926 m. rugpjūčio 6 d. įteikė eiguliui Antanui Balevičiui už uolumą einant eigulio pareigas, t.y. saugant miškus. Taip mūsų kukliame muziejuje „apsigyveno“ dar vienas tarpukario miškininkas, kūręs nepriklausomą Lietuvą, saugojęs ir puoselėjęs jos miškus.

D. Saukevičiaus surinktais duomenimis, jo motinos tėvas Antanas Balevičius gimė 1882 m. Leipalingyje, tarnavo caro armijoje, vedęs persikėlė gyventi į Guronis. Nuo 1918 m. dirbo eiguliu. Buvo uolus ir stropus. Pokaryje vykstant pasienyje kovoms su lenkais, tas stropumas nepatiko lenkų partizanų (tiksliau plėšikų) būrio vadui Chmūrai, įsikūrusiam

gretimame Varviškės kaime. Jis buvo paskelbęs eiguliui mirties nuosprendį.

Pareigingas eigulys ramiau galėjo gyventi ir dirbti tik 1923 m. kovo 23 d. lietuvių pajėgoms sutriuškinus Chmūros būrį. Vėliau A. Balevičius didžiavosi medaliu, kurį jam įteikė šalies prezidentas A. Smetona. Šį medalį artimieji prisegė eiguliui, jį išlydėdami Anapilin.

Atkūrus Nepriklausomybę, paveldėtoje senelio žemėje anūkas pasodino 4 ha mišką, jį gerai prižiūri. Tai liudija 2003 m. konkurso diplomas už pavyzdingai tvarkomą miško valdą.

Obuolys nuo obels toli nerieda – mylėjo mišką senelis, myli ir jo palikuonys“, – rašo miškininkas Vytautas Stacevičius iš Kapčiamiesčio.

Pernai paskelbė konkursą „Miškas – žmogui“, gavome rašinį apie sąsajas su gimtinės miškais ir iš tauragiškio Danieliaus Prano Saukevičiaus. Pa-teikiame skaitytojams jo santrauką.

Mano gimtasis Guronių kaimas pasislėpęs dzūkų Didžiagirėje, kuri vietos žmonių vadinta Pūščia.

Visais neramumų laikais didžiagirė teikė prieglobstį persekiojamiems žmonėms. Menu, kaip Antrojo pasaulinio karo metais, 1941 m. birželį girioje slėpėsi nespėję pasitraukti raudonarmiečiai, o 1944 vasarą ir 1945 m. žiemą čia glaudėsi iš apsupties ištrūkę vokiečių kareiviai. Po to čia rado prieglobstį nenorintys eiti į karą jauni dzūkai, tapę partizanais. Kaimo žmonės pasakojo, kad NKVD daliniai, norėdami iš girios išvyti partizanus, 1945 m.

Miško savininkas Danielius Pranas Saukevičius

vasarą ją padegė... Išdegė didžiuliai šimtamečiai pušynai nuo kelio Didžiasalis – Lipliūnai rytuose iki Seiros upės vakaruose. Laimei, prie miško kelių sustabdžius ugnies plitimą, nesudegė Butelizmos, Pūščios, Guronų bei Krivonių kaimai.

Pokario metais mokiausi Leipalingio vidurinėje mokykloje, todėl tekdavo eiti per šias degimvietes; jos atrodė nykiai.

Dabar čia vėl kyla pušynai, bet dar reikės kelių dešimtmečių, kol smėlio žemėje suoš galingi pušynai, kokie buvo iki padegimo.

Mano vaikystėje Pūščia buvo pilna gyvybės. Viduržiemį per Grabnyčias žvaigždėtą, speiguotą naktį išėjus į lauką girdėdavosi vilkų „muzikavimas“. Vienas pilkis užtraukdavo visu balsu nuo Buteliznos kaimo pusės, jam atitardavo kitas nuo Bogno, Juoziko ar Petriko sodybų, dar vėliau trečias atsiliepdavo visai netoliese – už mūsų kluono, o gal prie „Smalnyko pečiaus“. Po to – ties mėlynu kryžiumi ar prie Duoburio įdubos, kur buvo jų irštvos. Vietiniai dzūkai sakydavo: „Vilkai grajina, kelia veseles...“

Dabar mane nuo vaikystės girios skiria beveik 250 km, bet norėčiau dar nors kartą išgirsti šią gūdžią vilkų „melodiją“. Deja, kai paskambinau pažįstamam Jonui Visockui į Guronų kaimą ir pasiteiravau, ar dar „grajina“ žiemos naktimis vilkai, šis atsakė: „Cies Guronimi cyku ir sliedų nemacyc...“

Girioje vilkai beveik išnaikino stirnas, vadinamas sarnomis, bet buvo gausu kitų žvėrių. Vasarą bulves, pasėlius reikėjo saugoti nuo šernų, vadinamų dzykiais. Gindavomės įvairiais būdais: statydavom baidykles (strošylus); ant vielos kabindavom konservų dėžutes, kad vėjeliui padvelkus barškėtų; įsiruošdavom palapines ir jose nakvodavom; kurdavom laužus; daužydavom į pakabintą skardą ar metalo gabalą. Tačiau mūsų triukšmavimas mažai padėdavo. Išbaidyti iš vieno sklypo šernai perbėgdavo į kitą kaimo galą...

Baltosios Ančios upės krantuose, ties Rudzio lanka, olose gyvena barsukų šeimyna. Ganydami gyvulius rudenį rasdavome šliūžes – jie ruošda-

vosi žiemoti. Viduržiemį su kaimo bernais eidavome prie olos pažiūrėti – ar buvo barsukas išlindęs iš olos. Pagal tai spręsta apie žiemos ilgumą. Vasaros vakarais už Žvynabalės, kažkur prie Valentos pabalių, girdėdavosi griežlės (džerkočiaus) balsas, Vidumedžio pievose mekendavo perkūno oželis, į Panošiškės palaukę atskrisdavo kurtinių (glušėkų). Grįžtant iš Veisiejų, prie Paliepio ir Šutronių ežerų girdėdavosi baublio (bieko) baubimas. Šiuos girios balsus atmintyje girdžiu iki šiol.

Girioje yra kelios slėpiningos įdubos. Prie kelio iš Guronų į Mizarų kaimą ir prie pat Mizarų kaimo lygime miške slepiasi apie 200–250 m ilgio ir apie 50 m pločio keliolikos metrų gylio įduba, vadinama Duoburiu. Už gero puskilometro yra samanomis apaugusi kita įduba, vadinama Spalgenine. Kartą joje į samanų patalą bandžiau smeigti kartį, bet ji neatsirėmė į dugną. Baisu eiti per linguojantį samanų patalą.

Surinktoje kraštotyros medžiagoje ir 1980 m. išleistame R. Gailiaus leidinyje „Lietuvos meteoritiniai krateriai“ teigiama, kad prie Mizarų kaimo lyg kažkada buvo nukritęs meteoritas, kurio pėdsakai gali būti šios įdubos. Geologijos – mineralogijos mokslų daktaras Gediminas Motuza padovanojo Leipalingio muziejui Mizarų astroblemos koptoklozitą, ištrauktą iš 52 m gylio.

Mano senelio Antano Balevičiaus žemėje, Panošiškės palaukėse ošė ne jaunesnės kaip 150-ies metų sėklinės pušys, vadintos bobomis. Būdamas eiguliu, senelis, kurį vadinome dzieduliu, jas saugojo, išgenėdavo nudžiūvusias šakas. Bet laikas įveikė kai kurias senoles – apie tai byloja šiaurinėje palaukėje išlikęs milžiniškas kelmas.

Senelio žemės našumas tėra 18–21 balo, todėl joje sunku išauginti net mišką. Bet kol leidžia jėgos, stengiuosi „nepadaryc sarmatos dzieduliui“. Apie 4 ha jau apželdžiau, mišką tvarkau pagal sudarytą miškotvarkos projektą.

„Man miškas – ne tik malkos ir rąstai, tai mano ryšys su gimtąja Dzūkija, kurią dažnai sapnuoju ir girdžiu jos miškų ošimą“, – sako miško savininkas Danielius Pranas Saukevičius.

Parengė VACLOVAS TREPĖNAITIS

PARDUODAMI AŽUOLO SODINUKAI

UAB „SEGRIS“

Vilkaviškis

Mob. tel.: +370 656 74 003,

+370 670 64 115

El. p. uabsegris@zebra.lt

PARDUODAMI LIEPŲ SODINUKAI

UAB „SEGRIS“

Vilkaviškis

Mob. tel.: +370 656 74 003,

+370 670 64 115

El. p. uabsegris@zebra.lt

PALAX®

Malkų ruošimo profesionalai iš Suomijos

PALAX Logsplit 60

PALAX Logsplit 100

PALAX 55 T

PALAX Active

PALAX KS 35 Ergo

PALAX KS 43S

PALAX KS 50S

PALAX Combi M II

PALAX Power 70S

PALAX Power 90S

PALAX Power 100S

PALAX Handy

PALAX Lifter

PALAX Log

PALAX Midi (standard)

PALAX Mega

PALAX Cleaner

PALAX Motti

PALAX Packer

Gamintojo atstovas Lietuvoje
S. Videikos įmonė „Santera“

Tel. 8 611 34872
El. p. info@miskams.lt

www.miskams.lt

PENTAX
A RICOH COMPANY

K-5 II

K-5 II s

KORPUSAS IR OBJEKTYVAS
ATSPARŪS DRĖGMEI
IR DULKĖMS

16.3 mln. efektyvių vaizdo taškų
Filmavimas Full HD formatu
7 kadrai per sekundę fotografavimo sparta
Plečiamas ISO nuo 80 iki 51200
3,0 colio raiškus LCD ekranas
Maitinimo šaltinis: Ličio jonų baterija
Magnio lydinio korpusas, atsparus vandeniui/dulkėms
ir šalčiui iki -10°
Vaizdo stabilizavimo sistema
Pentaprizminis vaizdo ieškiklis, matymas apie 100%

Žodis skaitytojui

Pagaliau pavasaris, bent jau kalendoriuje.

Man jis prasidėjo dar anksčiau.

Nebe pirmus metus pavasarį ankstinu vasario pradžioje keliaudamas į Dortmundą. Ne tik ten jau čiulbančių strazdų pasiklausyti, bet ir įkvėpti medžioklinės dvasios, pasijusti milžiniškos Europos medžiotojų bendruomenės nariu.

Didžiausia Europoje Dortmundo mugė medžiotojams ir žvejams „Jagd und Hund“ (Medžioklė ir šuo) pamažu iš vokiško renginio virsta europiniu.

Dar vos prieš penketą metų mugės lankytojų minioje (per šešias dienas mugę aplanko 70000 – 80000 lankytojų) galėjai sutikti tik vieną kitą lenką, čeką, lietuvi. Dabar gi ...

Lėktuvo skrydis iš Vilniaus į Dortmundą priminė didelio medžiotojų klubo susirinkimą.

Mugės šurmulyje šmėkščiojo ne tik gerai medžiotojų bendruomenėje žinomi lietuviški veidai, bet ir serbai, rumunai, bulgarai, ukrainiečiai, baltarusiai, rusai, latviai, airiai, suomiai, švedai, portugalai, italai...

Stebint šitą medžiotojų „babelį“ nebe pirmą kartą kyla mintis: velniai rautų, galėtų gi kas nors suskaičiuoti, koks 7000000 Europos medžiotojų indėlis į girgždantį Europos ekonomikos vežimą.

Su pavasariu, bičiuliai.

Tikiuosi, kad profesorius Vytauto Padaigos pamąstymai, prasidedant pavasarinėms faunos apskaitoms, kaip tik.

EUGENIJUS TIJUŠAS

Lietuvos medžiotojai nebe naujokai Dortmunde

Dortmundo medžioklės mugėje

Medžioklės ragų muzika – neatsiejamas bet kokio medžiotojų renginio Vokietijoje atributas

Europos medžiotojų „Kaziukas“ Dortmunde

Prie gamtosaugos projektų stendo – ASU MEF Medžioklėtyros laboratorijos vyresnioji mokslo darbuotoja Jolanta Stankevičiūtė

Elniniai ir bebrai – vėl pirmi

Prof. habil. dr. VYTAUTAS PADAIGA

Kanopiniai žvėrys – stirnos, elniai, briedžiai ir šernai turi didelę mokslinę, esetinę, kultūrinę ir ekonominę reikšmę šalies gyvenime, medžioklės, miškų ir žemės ūkyje. Šie stambiausi laukiniai žinduoliai pavertę vertinga žvėriena, kailiais ir trofėjais miškuose augančius pašarus, kuriais neminta naminiai galvijai. Žvėriena laikoma dietiniu produktu, yra svarbi eksporto ir vidaus rinkos prekė. Prekybos tinkluose stirnos, elnio ir šerno skerdenos kaina yra 30 Lt/kg, kumpio – 50 Lt/kg, elnio bei stirnos nugarinės – 100 Lt/kg, šerno nugarinės – 70 Lt/kg (Veidas, lt., 2011 02 27).

Apskaitos duomenimis, Lietuvos miškuose 2012 m. veisėsi apie 9 tūkst. briedžių, 25 tūkst. elnių, 115 tūkst. stirnų, 56 tūkst. šernų ir 50 tūkst. bebrų. Briedžių skaičius dabar beveik pasiekė buvusį 1973 m. lygį (pagal oficialią apskaitą – 10 000), elnių padaugėjo vos ne 2 kartus (1990 m. – 14 000), stirnų – 1,6 karto (1968 m. – 71 000), šernų daugiau kaip 2 kartus (1990 m. – 24 000) ir bebrų 5 kartus (10 000). Pastaraisiais metais buvo sumedžiojama apie 100 briedžių ir 200 elnių, arba apie 1 proc. kiekvienos populiacijos, esant realiam metiniam vidutiniam prieaugliui atitinkamai 24 proc. ir 25 proc. Stirnų populiacijos naudojimas beveik prilygo vidutiniam metiniam realiam prieaugliui (20 proc.), o šernų – siekė metinio realaus prieauglio žemutinę ribą (70 proc.). Bebrų buvo sumedžiojama apie 20 000 (40 proc.), esant realiam metiniam prieaugliui 20-25 proc. Stambiosios faunos pagausėjimą lėmė ne tik gera jos apsauga, bet ir vos ne visiškai briedžių ir elnių medžioklės uždraudimas.

Valstybinės miškų tarnybos duomenimis, 2011-2012 m. žiemą elniniai žvėrys (kartu su bebrais) pažeidė 7683 ha miško želdinių bei medynų. Jie vėl tapo pirmuoju miškus žalojančiu, gamtosaugininkų ir medžiotojų reguliuojamu gamtiniu veiksniu, sudarančiu apie 30 proc. visų miškų pažeidimų (Grigaliūnas, 2012). Medynų su nulaupyta medžių kamienų žievė plotas kasmet didėja ir dabar sudaro 3841 ha. O tai daugiau, negu 1977 m. (3345 ha), kai briedžių ir elnių buvo daugiau kaip po 7000. Želdinių, pažeistų skabant sodinukų ūglius, plotas sudarė 1300 ha. Miškų urėdijos 2011 m. rudenį nuo ūglių skabymo repelentais apsaugojo 15 976 ha, o gaubtais ir tvoromis – 754 ha miško želdinių. Daugiausia žalos, laupant medžių kamienų žievę medynuose (elniai, briedžiai), padaryta Kauno, Kėdainių ir Šalčininkų, o skabant sodinukų

ūglius želdiniuose (stirnos, elniai, briedžiai) – Šilutės, Alytaus ir Rietavo miškų urėdijose.

Bebrai 2011 m. buvo patvenkę apie 2500 ha medynų. Daugiausia naujai patvenktų medynų nustatyta Marijampolės, Raseinių ir Jonavos miškų urėdijose (Lietuvos valstybinių miškų sanitarinė būklė. Kaunas, 2012).

1990 m. atlikta inventorizacija parodė, kad taikant apsaugos priemones nedideluose plotuose, 1977-1990 m. elniniai žvėrys sunaikino 14657 ha miško želdinių ir parkenkė, laupydami medžių kamienų žievę, 24 269 ha medynų. Daugiausia pažeista uosynų (15690 ha), kurie nusilpę vėliau žuvo nuo grybinių ligų. Savų repelentų dėl medžiagų trūkumo tada gaminta nedaug (10-20 t), o užsieninių dar negaudavome. Tvorų statyba tuomet brangiai kainavo.

Vidutinė stirnų populiacijos gausa Lietuvos miškuose 1950-1990 m. laikotarpyje buvo 40 tūkst. (svyravimas 10-71 000), elnių – 4 tūkst. (100-14 000), briedžių – 5 tūkst. (100-10 000) ir šernų – 12 tūkst. (4000-25 000).

Laukinių gyvūnų poveikis aplinkai priklauso nuo jų gyvenimo būdo ir mitybos pobūdžio.

Briedis. Juos iš sraigtasparnio skaičiavome 1975 m. vasario 15 d. Šimonių-Ramuldavos miškų masyve (21 000 ha). Saulėtą dieną gerai matėme, kaip briedžiai ganosi pušų želdiniuose. Į vieną pušų želdinių sklypą susirinko net 26 briedžiai (esant vidutiniam jų skaičiui viename pulkelyje 2-3). Vaizdas buvo nepaprasto grožio, už kurį miškų ūkiui teko brangiai mokėti. Pagal oficialią apskaitą, tuometiniam Anykščių medžioklės ūkiui priskirtuose miškuose 1975 m. gyveno 250 briedžių, o pagal žiemos išmatų kruvelių apskaitą – 755, pagal sąlyginį gausumo kitimą – 476. Avioapskaita didžiausiame Šimonių-Ramuldavos miškų masyve (20 900 ha), sudarančiame mažiau kaip pusę ūkiui priskirtų miškų (44 800 ha) ir esančiu žiemaviečių branduoliu, parodė, kad čia žiemojo 426 briedžiai. Klaidinga vizualinė briedžių apskaita buvo nuostolinga miškų ūkiui. Briedžiai sunaikino 583 ha pušų želdinių.

Prof. T. Ivanauskas paskaitose studentams apie briedį primindavo dailininko paveikslą, kuriame briedis pavaizduotas prie šieno kupetos, ir pabrėždavo, kad šis žvėris šieną neminta. Augalų vegetacijos laikotarpyje (gegužė – spalį) briedžiai minta medžių, krūmų lapais ir žaliais ūgliais bei žoline augalija, kurie jų mitybos racione

atitinkamai sudaro 45-99 proc. ir 1-51 proc. Krūmokšniai sudaro 1-30 proc. ir grybai rudenį 1-30 proc. Tuo metu briedžiai minta karklais, drebulėmis, beržais, šermukšniais, šaltkšniais, ievomis, viksvomis, purienomis, miškiniais asiūkliais, ožrožėmis, mėlynėmis, ajerais, švendrais, vandenyje augančiomis lūgnėmis bei vandens lelijomis, raudonosiomis musmirėmis ir kitais augalais.

Dr. R. Baleišio (1973) duomenimis, augalų ramybės laikotarpyje, kuris prasideda nukritus medžių bei krūmų lapams ir trunka iki jų sprogo, mitybos racionas pasipildo pušimi, ąžuolu, kadagiu, egle. Per parą briedis suėda 13-16 kg medžių ir krūmų ūglių bei žievės, kurie sudaro 99 proc. visų pašarų, esant bendram poreikiui 2,5-3 tonoms. Lietuvos miškuose pagrindinis žiemos pašaras briedžiams yra drebulės ir pušies jaunuolynai. Labai svarbios briedžių mityboje ir drebulių kirtimo atliekos.

Dr. E. Timofejevos (1974) duomenimis, briedis per parą nuskabo ūglius ir aplaupo žievę vidutiniškai nuo 360 medelių bei krūmų, suėsdamas apie 1500 ūglių (1 ūglio svoris yra 4-5 g). Laupant medžių bei krūmų žievę, padarytų žaizdų plotas svyruoja nuo 120 iki 370 cm², o suėstos žievės kiekis sudaro 19-34 g. Užgijusios platesnės kaip 3-5 cm žaizdos puvinių plitimo nesulaiko (Vasiliauskas R., 1989-1994). Esant dabar Lietuvos miškuose apie 10 tūkst. briedžių populiacijai, per žiemą reikia apie 25-30 tūkst. tonų ūglių bei žievės, o pažeistų medžių ir krūmų skaičius sunkiai nusakomas.

Elnias. Anais laikais į trofėjinio elnio medžioklę lydėjau vieną žymų mokslininką. Nuvažiovome į Mažeikių miškų ūkio Kruopių girininkiją ir įsikūrėme miške pastatytame medžioklės namelyje. Pavakare išėjome pasižvalgyti į pamiškes. Laukuose pamatėme šimtinę elnių bandą. Paryčiais, dar tamsoje išėjome į medžioklės bokšteliu. Elniai patinai jau baubė. Prieš mane išėjo elnias su neblogais ragais, tačiau šauti nedrįsau. Mokslininkas taip pat matė elnią, bet su prastokais ragais. Patekėjus saulei kvartaline linija grįžome į medžioklės namelį. Svečias staiga sustojo ir iššovė. Jo šautas elnias ganėsi stagarynu virtusiame uosiu jaunuolyne. Nors tik rugsėjo pabaiga, uosiukams jau buvo nuskabyti visi žali ūgliai ir lapai. Apžiūrėjęs elnią, kurio ragai vėliau buvo įvertinti bronzos medaliu, mokslininkas negalėjo atsistebėti, kad jie taip brangiai kainuoja...

VYTAUTO KNYVOS nuotrauka

Pagal mitybos pobūdį taurusis elnias skiriamas prie žolinės augalijos, medeliais bei krūmais ir krūmokšniais mintančių gyvūnų. Augalų vegetacijos laikotarpyje elnių mitybos racione medelių ir krūmų žali ūgliai ir lapai sudaro 22-70 proc., žolinė augalija (įskaitant ž.ū. kultūras) – 3-69 proc. ir krūmokšniai – 5-34 proc. Augalijos ramybės metu atitinkamai 38-92 proc., 14-40 proc. ir 9-81 proc. Lapuočių ir mišriuose miškuose žiemą mityboje vyrauja medelių bei krūmų ūgliai (daugiau kaip 50 proc.), o miškuose – krūmokšniai (nuo 3,4 proc. iki 57 proc.).

Dr. G. Petružio (1985) duomenimis, Lietuvos miškuose elniai minta ąžuolu, uosiu, drebulė, liepa, beržu, pušimi, egle, karklais, ožekšniais, šaltėkšniais, šermukšniais, ievomis, lazdynais, kadagiais ir kt. Iš žolinės augalijos minta lendrūnais, asiūkliais, dilgėlėmis, viksvomis, ožrožėmis, dobilais, rapsais, kviečiais, avižomis, rugiais, bulvėmis, runkeliais; iš puskrūmių – avietėmis ir gervuogėmis; iš krūmokšnių – mėlynėmis, viržiais ir bruknėmis. Rudenį mėgsta grybus, ąžuolo giles, laukinius obuoliukus ir kriaušaites. Žiemą be medžių ir krūmų ūglių bei žievės (uosio, ąžuolo, eglės, pušies), žolinių augalų ir krūmokšnių, paskabo Cladonia, Usnea, Alecatoria ir kitų genčių kerpės. Ypatingą reikšmę elnių mityboje turi drebulių kirtimo atliekos ir žiemkenčių želmų laukai. Per parą elnias suėda 10-12 kg pašarų, iš kurių ne mažiau kaip 50 proc. sudaro medžių ir krūmų ūgliai bei žievė (5-6 kg), o per visą žiemą – 650-780 kg. Esant gerai žiemos ganyklų būklei, elniai skabo 6-12 cm ilgio lapuočių medelių ir krūmų ūglius. Žiemą per parą elnias nuskabo 6-7 tūkst. ūglių.

Laupant elniams eglių žievę, padarytų joms žaizdų vidutinis plotis yra 3-8 cm (lim 1-30), plotas – 28-294 cm² (lim 1-1045), o uosiams atitinkamai 3-4 cm (lim 1-6) ir 65-91 cm² (lim 1-2944). Dėl žievės nulaupymo geriausia priekelmė padarinė medžio kamieno dalis, veikiama puvimo proceso, per 10-15 metų virsta malkine: eglės su platesnėmis kaip 5 cm pločio žaizdomis – 4-5 m ilgio, uosio su platesnėmis kaip 3 cm pločio žaizdomis – 8-9 m ilgio ir ąžuolo – 1,5-2 m ilgio (Vasiliauskas R., 1989-1994).

Esant dabar apie 25 tūkst. elnių populiacijai, per žiemą reikia apie 18 tūkst. tonų medžių ir krūmų ūglių bei žievės. Iki 50 proc. šių pašarų gamtoje galima pakeisti elnių papildomu šėrimu aukštos kokybės sultingais, koncentruotais ir stambiais pašarais.

Stirna. Pagal mitybos pobūdį šie grakštūs žvėreliai priskiriami prie žolinės augalijos, medžių bei krūmų ir krūmokšniais mintančių gyvūnų. Augalų vegetacijos laikotarpyje stirnų mitybos racione medelių ir krūmų lapai ir žali ūgliai sudaro iki 33 proc., žolinė augalija ir ž.ū. kultūros – 31-100 proc., krūmokšniai iki 57 proc. ir grybai rudenį nuo 3 proc. iki 5 proc. Žolinė augalija ir ž.ū. kultūros dominuoja lapuočių, o medeliai bei krūmai ir krūmokšniai – spygliuočių miškuose. Tuo metu stirnos pirmenybę teikia ąžuolo, uosio, drebulės, ožekšnių, šermukšnių, karklų, ievų, lazdynų ir kitų sumedėjusių augalų lapams ir žaliems ūgliams. Iš žolinės augalijos ir ž.ū. kultūrų mėgsta ožrožes, vingiorykštes, medutes, eraičius, lendrūnus, viksvas, garšvas, dobilus, rapsus, avižas, runkelius; iš puskrūmių – avietes ir gervuoges; iš krūmokšnių –

mėlynės; iš grybų – kazlėkus, rudmėses, žaliuokes ir kt. Taip pat smaguriauja laukiniais obuoliukais ir kriaušaitėmis, šermukšnio uogomis.

Žiemą tų pačių medelių ir krūmų ūglių stirnų mitybos racione sudaro 30-100 proc., krūmokšniai – 10-70 proc., žolinė augalija ir ž.ū. kultūros iki 47 proc. Medelių bei krūmų ūgliai racione vidutiniškai sudaro apie 60 proc. Lapuočių miškuose taip pat intensyviai skabo eglės, o mišriuose medynuose – pušis ir kadagius. Labai svarbios jų mityboje yra drebulių kirtimo atliekos ir žiemkenčių želmų laukai. Per parą stirna vidutiniškai suėda 1,7 kg pašarų, iš kurių 60 proc. arba apie 1 kg tenka medelių bei krūmų ūgliams, o per visą žiemą – 130 kg.

Dr. E. Timofejevos (1985) duomenimis, stirna per parą suėda iki 1700-2100 medelių bei krūmų ūglių (1 ūglis sveria apie 1 g).

Dabartinei apie 115 tūkst. stirnų populiacijai per žiemą reikia apie 15 tūkst. tonų medelių bei krūmų ūglių. Iki 30 proc. šių pašarų gamtoje galima pakeisti stirnų papildomu šėrimu aukštos kokybės sultingais, koncentruotais ir stambiais pašarais.

Šernas. Šio visaėdžio gyvūno maistą sudaro augalinės (žalios, augalų šaknys ir šakniastiebiai, gėlės, javų grūdai, bulvės, runkeliai ir kt.) ir gyvūninės (slikai, vabzdžių lervos ir lėliukės, peliniai graužikai ir kt.) kilmės pašarai. Pirmąsiais miškuose šerno mityboje augalų šaknys ir šakniastiebiai sudarė 56 proc., žaliosios – 24 proc., gyvūninis maistas – 12 proc. ir gėlės – 8 proc. (Lebedeva, 1956), o dabartiniame Lietuvos kultūriniame gamtovaizdyje žemės ūkio kultūros sudaro net

94 proc. (Janulaitis, Padaiga). Mūsų kultinio medžioklės objekto šerno gausa dabar yra rekordinė (56 tūkst.).

Manoma, kad šerno teigiama (minta žalingų miškui vabzdžių lervomis ir lėliukėmis) ir neigiama (sodinukų išsausimas miško želdiniuose ir kt.) įtaka miškų ūkiui yra lygiavertė. Daug nuostolių šernai padaro žemės ūkiui – tai ištryptas (80 proc.) ir suėstas (20 proc.) derlius. Iki derliaus nuėmimo vienas šernas ištrypia 0,9 t ir suėda 0,2 t žemės ūkio kultūrų. Nuostolius galima sumažinti reguliuojant šių žvėrių tankį, populiacijos sudėtį ir pasėlių struktūrą pamiškių laukuose, auginant mažiau pažeidžiamas kultūras (rugius, miežius, runkelius). Be to, nuostoliai gali būti sumažinti įrengiant miškuose pašarinius laukelius ir šeriant vasarą (Janulaitis, Padaiga, 1987).

Bebras. Jo maisto sudėtyje vyrauja vandens ir pakrančių žolinė augalija, o rudenį ir žiemą medžių bei krūmų žievė. Labiausiai mėgsta drebulių, tuopų ir gluosnių žievę bei ūglius, o antraeiliai yra ažuolai, uosiai, guobiniai, klevai, beržai. Pastebėta, kad nemėgsta alksnių, retai nugrauzia ir spygliuočius. Prof. T. Ivanauskas paskaitose taip pat minėdavo dailininko paveikslą, vaizduojantį bebrą su žuvimi dantyse, kaip neturintį nieko bendro su jo mityba.

Pagrindinė bebrų daroma miškų ūkiui žala yra užtvankų netinkamose vietose pastatymas ir medynų patvenkimas. Esant dabar rekordinei jų populiacijos gausai (50 tūkst.), sumedžiojus apie 20 tūkst. bebrų (40 proc. populiacijos), esant prieaugliui 20-25 proc. ir išgriovus užtvankas, pastatytas miškui pavojingose vietose, patvenktų medynų plotas likviduotas 1500 ha (Valstybinių miškų sanitarinė būklė. Kaunas, 2012).

Minimumo dėsnis, gausos reguliavimas ir miško apsauga

Minimumo dėsnį agrochemijoje pirmasis suformulavęs J. Libichas nustatė, kad augalo augimas priklauso nuo faktoriaus (šviesos, šilumos, drėgmės, maisto medžiagų ir kt.), kuris yra minimume. Medžioklėtyroje minimumo dėsnį elniniams žvėrims 1933 m. pagrindė A. Leopoldas, tirdamas Arizonos Kaibabo plynaukštėje gyvenančios juodauodegių elnių kaimenės gausos kitimą nuo 4000 (1910 m.) iki 100 000 (1924 m.) ir smukimą iki 10 000 (1932 m.). Elniai krito iš bado, nes jų gausa daug kartų viršijo teritorijos talpą. Lietuvos elninių žvėrių populiacijų gausumo kitimas turi būdingų ypatumų, tačiau pagrindiniai dėsninymai, išnaikinus plėšrūnus, lieka tie patys. Nualintose žiemos ganyklose stirnos ir elniai, ypač jų jaunikliai, serga skrandžio-žarnyno bei plaučių uždegimais, gaišta, žalojami spygliuočių želdiniai, nuskursta

arba išnyksta vertingiausi mitybai lapuočių medeliai bei krūmai.

Evoliucijos eigoje elniniai žvėrys prisitaikė maitintis pašarais, turinčiais daug ląstelių. Iš virškinamojo trakto šie suvirškinti pašarai pasirodo po 20-42 val., o masiškai išsiskiria po 5-7 parų (Marma, Padaiga, 1975).

A. Leopoldas (1933) ir P. Jurgensonas (1973) nurodo, kad minimumo faktoriumi elniniams žvėrims yra medelių, krūmų bei krūmokšnių vienmečių ūglių ištekliai žiemos ganyklose. Bendras šių pašarų poreikis dabartinei mūsų elninių žvėrių kaimenei yra gana didelis ir sudaro apie 60 tūkst. tonų per žiemą. Siekiant išsaugoti žiemos ganyklas ir nepadaryti žymesnės žalos miškų ūkiui, svarbu stebėti, kad lapuočių medelių ir krūmų ūglių suvartojimas pašarams nebūtų didesnis kaip 40-50 proc., o spygliuočių – 20-30 proc.

Natūralių pašarų trūkumą stirnų ir elnių žiemos ganyklose rodo intensyvi šių žvėrių mityba alksniais, beržais, sausmedžiais, eglėmis ir pušimis, o briedžių – beržais ir eglėmis. Taip pat elnių mityba storomis nukirstų beržų šakomis.

Kaip žinoma, pagrindinės miško apsaugos priemonės yra:

- 1) ekologinės pusiausvyros išlaikymas tarp žiemos ganyklų talpos ir elninių žvėrių tankio, reguliuojant gyvūnų gausą;
- 2) kryptingas natūralių pašarų ištekliai gausinimas;
- 3) cheminės ir mechaninės želdinių bei medynų apsaugos priemonės.

Iki šiol elnių ir briedžių gausa, siekiant ją toliau didinti, visai nereguliuojama, o stirnų populiacija, išaugusi iki 115 tūkst., naudojama metinio realaus prieauglio ribose. Iš

bendro 2,2 mln. ha Lietuvos miškų ploto briedžių ir elnių žiemaviečių didesniuose miškuose plotas yra apie 1,3 mln. ha (Padaiga, 1982). 2012 m. duomenimis, sąlyginių elnių (1 briedis $\approx$ 3 elniams; 1 elnis = 4 stirnoms) gausa dabar yra apie 80750 žvėrių, o vidutinis tankis – 60 000 ha miško. Tai 2 kartus daugiau už mūsų nustatytą (Padaiga, 1984) ir 1,5 karto daugiau už K. Pételio ir G. Brazaičio (2003) rekomenduojamą ekologinį elnių tankį I boniteto medžioklės plotuose. Esant mūsų miškų vidutiniškai III bonitetui, tankis būtų 15 ir 20 elnių 1000 ha.

Plyni kirtimai ir dalies kirtaviečių palikimas natūraliai atželti gausina elninių žvėrių žiemos pašarus. Repelentų naudojimas želdiniams apsaugoti pasiekė 15 tūkst. ha lygį. Esant dideliame elninių žvėrių presui, jų efektyvumas mažesnis. Prevencinėms miško apsaugos priemonėms nuo žvėrių žalos miškų urėdijos išleido ne mažiau kaip 3 mln. litų. Neaišku, kokią dalį šių išlaidų kompensavo savivaldybės iš gamtos apsaugos fondo lėšų, kasmet surenkamų iš medžiotojų įnašų už medžiojamųjų gyvūnų išteklį naudojimą.

Didelį susirūpinimą kelia repelentais išsaugotų vyresnio amžiaus pušų želdinių laužymas, briedžių išisukimas į pasodintus ažuolus, kur ne kur išlikusius uosius jaunuolynus, o taip pat neapsaugotų jaunų eglynų žievės laupymas, kai elnių ir briedžių tankis nereguliuojamas. Tvoromis kasmet aptveriami tik nedideli medynų plotai. Dėl šios priežasties medynų su nulaupyta medžių kamienų žieve kasmet daugėja. Nepagrįstas yra tokių medynų priskyrimas sveikiems, kai platesnės kaip 3-5 cm pločio žaizdos užauga žieve. ■

Antano Truskausko Pl

FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysiame geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite: www.hunting-world.com

Seminaro dalyviai

Pelkių apsauga Švenčionėlių miškų urėdijos miškuose

ONA GYLIENĖ

Švenčionėlių miškų urėdijos ryšių su visuomene specialistė

Švenčionėlių miškų urėdijoje pelkės užima per 3000 ha plotą. Jų apsaugai įsteigta 11 telmologinių draustinių ir du rezervatai. Didžiausi pelkių plotai yra Kiauneliškio ir Girutiškio rezervatuose.

Adutiškio telmologinis draustinis yra vienas iš 11 pelkes saugančių draus-

tinių. Nuo 2010 m. rugpjūčio 8 d. škvalo nukentėjo netoli nuo jo esantis Antanų pedologinis draustinis. Šiai problemai spręsti Generalinės miškų urėdijos iniciatyva tų pačių metų rugpjūčio 25 d. Švenčionyse surengtas pasitarimas „Škvalo padarinių šalinimo miškuose aplinkosauginiai aspektai“. Konsultuojantis

su mokslininkais ir aplinkosauginėmis organizacijomis nuspręsta palikti dalį išverstos medienos mokslo tikslams. Švenčionėlių miškų urėdija škvalo vietoje įsteigė dvi kertines miško buveines (12,8 ha). Kiti škvalo pažeisti plotai pilnai sutvarkyti ir baigiami atkurti. Visos kartinės miško buveinės (KMB) yra paženklintos natūroje dviem horizontaliais

Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento direktorius V. Bezaras (kairėje) įteikia Ramsaro teritorijų sertifikatus Švenčionėlių miškų urėdai N. Jotautui

Į žygį po pelkes slidėmis

žalios spalvos brūkšniais, prie trijų girininkijų KMB pastatyti informaciniai stendukai.

Kadangi dvi mūsų miškų urėdijos teritorijoje esančios pelkės (Girutiškio rezervatas ir Adutiškio-Svylos-Birvėtos pelkių kompleksas) 2011 m. lapkričio 15 d. paskelbtos Ramsaro teritorijomis, šiemet Pasaulinei pelkių dienai paminėti Aplinkos ministerija, Sirvėtos regioninio parko direkcija ir Švenčionėlių miškų urėdija Adutiškio vidurinėje mokykloje vasario 4 d. surengė pažintinį seminarą tarpvalstybinių pelkių kompleksų – Adutiškio-Svylos-Birvėtos (Lietuva) ir Vileitų miško (Baltarusija) teritorijų apsaugai ir valdymui aptarti bei supažindinti visuomenę su gamtos vertybėmis, kurios aptinkamos Adutiškio apylinkėse, pristatyti šlapžemių apsaugos svarbą.

Ižanginiais žodžiais susirinkusius į šventę pasveikino Adutiškio pelkė kuruojančios įstaigos – Sirvėtos regioninio parko direktorė Romualda Baranauskienė ir Švenčionėlių miškų urėdijos urėdas Nauris Jotautas. Ramsaro konvencijos reikšmę saugojant šlapžemes pristatė Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento direktorius Vidmantas Bezaras. Minint 42-ąsias Ramsaro konvencijos metines, V. Bezaras įteikė Ramsaro teritorijų sertifikatus Švenčionėlių miškų urėdijai.

Skaitytojams trumpai pristatysiu Ramsaro teritoriją – Girutiškio rezervatą. Jame aptikta 100 faunos ir floros rūšių, įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą. Taip pat 25 rūšys saugomos pagal Buveinių direktyvos nuostatus, iš jų 15 rūšių – įtrauktos į šios direktyvos II priedą, kaip rūšys. Rezervate aptinkama 111 rūšių saugomų pagal Berno konvencijos nuostatus bei nustatytos 46 paukščių rūšys, įtrauktos į 1979 m. balandžio 2 d. Buveinių direktyvą. Gausu čia ir Lietuvos Raudonosios knygos augalų. Pagal literatūros šaltinius priskaičiuojama net 40 tokių augalų rūšių.

Apie biologinės įvairovės išsaugojimą tarptautinės svarbos šlapžemėje – Adutiškio-Svylos-Birvėtos pelkių komplekse pasakojo Gamtos tyrimų centro Ekologijos instituto vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Saulius Švažas. Iš Baltarusijos nacionalinės mokslo akademijos atvykęs Aleksandras Kozulinas skaitė pranešimą apie Baltarusijos šlapžemių apsaugos strategiją, pristatė didžiausias ir svarbiausias Baltarusijos pelkes.

Diskusijos prie laužo

Įdomiai ir išradingai legendas, posakius ir eilėraščius apie pelkes, paukščius ir kitus gyvius pristatė naujai įkurtas Adutiškio vidurinės mokyklos būrelis „Žemės vaikai“, vadovaujamas mokytojos Gražinos Lazdinienės. Po to vyko viktorina apie Lietuvos pelkes, kuriai klausimus parengė Sirvėtos regioninio parko vyr. ekologė Tatjana Ivanova. Po įtemptos kovos nugalėjo „Raudonųjų spanguolių“ komanda. Viktorinos nugalėtojai ir pasakojimo-pasakos, rašinėlio, skirto Pelkių dienai, nugalėtojai bei iš antrinių žaliavų pagamintų lesyklėlių autoriai paskatinti Aplinkos ministerijos, Sirvėtos regioninio parko direkcijos ir Švenčionėlių miškų urėdijos prizais.

Renginio pabaigoje Švenčionėlių miškų urėdijos miškininkai surengė išvyką į tarptautinės svarbos šlapžemę – Adutiškio-Svylos-Birvėtos pelkių kompleksą. Dauguma svečių leidosi į apžvalginę ekskursiją slidėmis per pačią Adutiškio pelkės „širdį“, kiti šildėsi prie Antanų girininkijos darbuotojų kūrenamo laužo, apžiūrėjo žvėrių šėryklą bei I pasaulinio karo metu sakintas dvi senos pušis. Grįžus iš žygio, buvo keliami inkilai uralinėms pelėdoms. Po to visi vaišinosi kvapnia miško augalų arbata ir toliau diskutavo apie pelkes su kolega iš Baltarusijos. ■

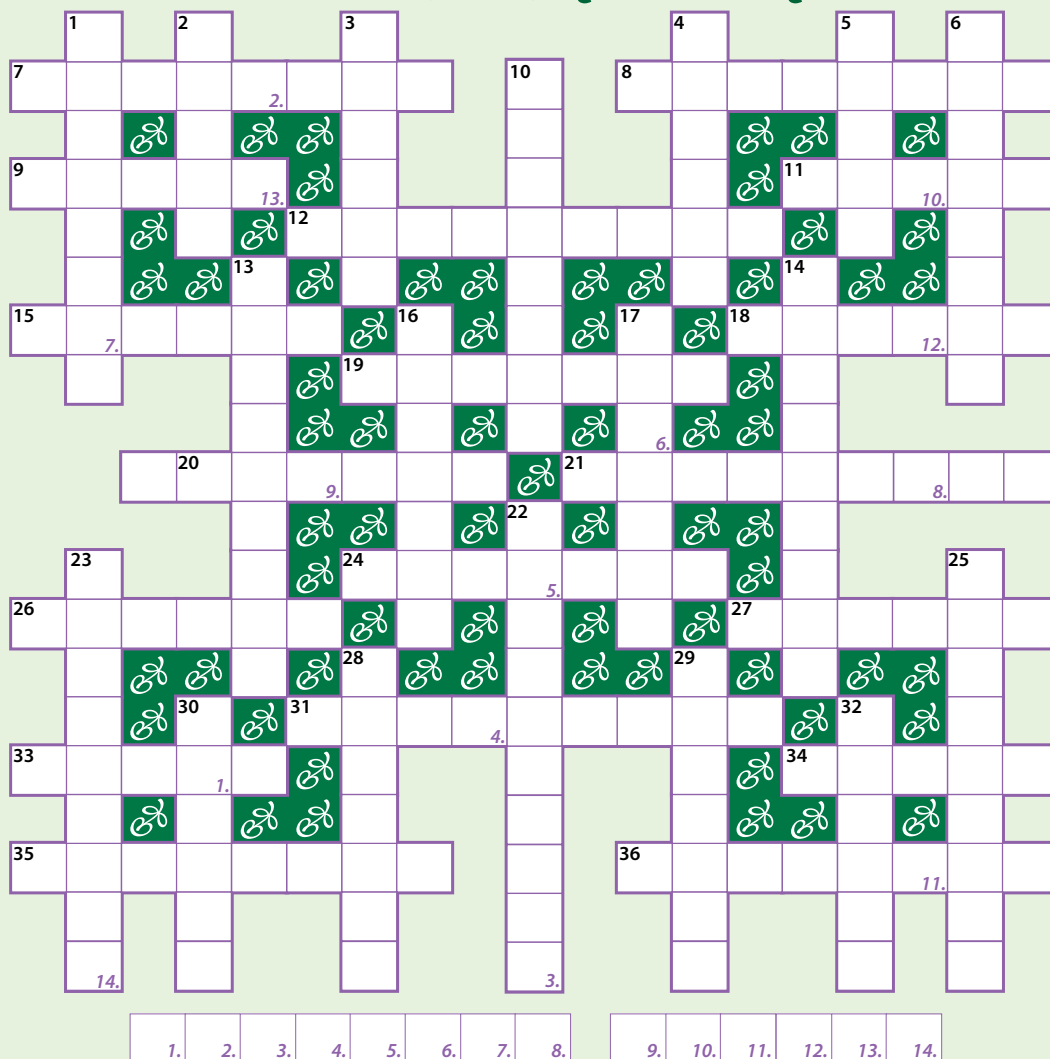
Inkilai uralinėms pelėdoms

Žinias apie pelkes demonstruoja Adutiškio vidurinės mokyklos būrelis „Žemės vaikai“ nariai

Sniegingą vasarį...

Vertikaliai:

1. Erikinių šeimos visžalis, šakotas, apie pusės metro aukščio krūmas.
2. Daugiametis astrinių šeimos žolinis augalas, užaugantis 30-70 cm, stiebas tiesus, plaukuotas. **3.** Šio ir miške augančio augalo nemėgsta ir sodininkai, ir daržininkai, nors jis pasižymi savitomis vaistinėmis savybėmis. **4.** Stiprus vanagų šeimos paukštis lenktu snapu, mūsų miškuose gyvena net keletas jo gentainių. **5.** Smėlėtuose pušynuose dažniausiai augantis spygliuotis medis. **6.** Sėjikinių šeimos paukštis, kurio nugarinė pusė rusvai pilka (*Charadrius dubius*). **10.** Mažas grybas. **13.** Nuodingas, vaistinis ir dažinis augalas (*Mercurialis*). **14.** Retas, spalvingas paukštis, kartais vadinamas žalia varna. **16.** Tilvikinių šeimos paukštis, labai panašus į perkūno oželį. **17.** Raktažolinių šeimos vaistinis drėgnų vietų agalas (*Lysimachia*). **22.** Vienas iš erelių, medžiojantis žuvis. **23.** Labai retas tilvikinių šeimos paukštis ilgu riestu snapu (*Limosa*). **25.** Vaikinas garbanotais plaukais. **28.** Trumpas nuomonės pareiškimas arba nedidelė nuobauda. **29.** Gyvenamoji vieta, adresas, nurodomas siunčiant laišką. **30.** Apuoko pati ir samana tuo pačiu pavadinimu. **32.** Raudona, miltinga miškų ir pelkių uoga.

Horizontaliai:

7. Lelijinių šeimos augalas, kurio galvelės naudojamos kaip prieskonis, ypač patartina valgyti dabar, kad nepultų gripas. **8.** Varpinių šeimos pašarinis laukų augalas (*Phalaroides*). **9.** Nuolat šlapia žemė su durpių klotu, vasario 2 dieną minima pasaulinė šios buveinės diena. **11.** Paukštis, pasak padavimo, kurį ant uodegos parsineša gandras. **12.** Rusvas kuoduotas paukštėlis, Lietuvoje pasirodantis žiemą. **15.** Bervidinių šeimos smėlingų akmenuotų vietų augalas (*Chaenorhynum*). **18.** Lygi vieta be medžių. **19.** Į pataisą panašus retas augalas (*Huperzia*), KMB inventorinė rūšis. **20.** Už kurapką mažesnis margai rusvas slapus paukštis (*Coturnix*). **21.** „Širdies“ žolė. **24.** Vynmedžio uoga. **26.** Urėdijos vadovas. **27.** Pašarui pjaunama ir džiovinama žolė. **31.** Samanose auganti budė. **33.** Medis, iš kurio kvapių žiedų verdama arbata padeda peršalus. **34.** Lygis, kuriame auga tam tikri miško medžiai ar augalai. **35.** Medis briaunotu liemeniu, pilka lygia žieve (*Carpinus*). **36.** Vaistinis, nuodingas augalas nariuotais stiebais ir menturio pavidalo šakelėmis.

Sunkesni žodžiai: bereinis, laiškenis, stulgys, šilingė.

Sudarė ONA GYLIENĖ

Iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę. Atsakymus iki kovo 15 d. siųskite: adresu VŠĮ „Mūsų girios“, A. Juozapavičiaus g. 10 a, 09311 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt. Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę. (Pvz., Medkirtys, Vardenis Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, laukia UAB ROVALTRA įsteigtas prizas – firminė striukė.

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.

Su 30-uoju gimtadieniu

Kovo 20 d. šią sukaktį pažymintį Tytuvėnų miškų urėdijos Šiluvos girininkijos eigulį GIEDRIŲ KUNDROTA, 25 d. – Generalinės miškų urėdijos Teisės ir personalo skyriaus vyriausiąją specialistę LINĄ SINDARAITE, 29 d. – Ignalinos miškų urėdijos Daugėlišio girininkijos girininko pavaduotoją VYTAUTĄ PAUŽUOLĮ.

Su 40-uoju gimtadieniu

Kovo 7 d. šią sukaktį pažymintį LAMMC Miškų instituto Ekologijos skyriaus jaunesniąją mokslo darbuotoją RASĄ BUOŽYTĘ, 8 d. – Nemenčinės miškų urėdijos miško ruošos inžinierę NATALIĄ JOCIENĘ, 13 d. – Šalčininkų miškų urėdijos Dainavos girininkijos girininką GIEDRIŲ SKIRUTĮ, 20 d. – Panevėžio miškų urėdijos Raguvos girininkijos girininko pavaduotoją GEDIMINĄ GARŠVĄ, 21 d. – Šakių miškų urėdijos buhalterę LORETĄ ADOMAITIENĘ, Varėnos miškų urėdijos Kaniavos girininkijos girininko pavaduotoją IRMANTĄ PAVILONĮ, Kaišiadorių miškų urėdijos Būdos girininkijos eigulį ŽILVINĄ KEMEŽĄ, 23 d. – Biržų miškų urėdijos ryšių su visuomene specialistę JURGITĄ BRUNIUVIENĘ, Šalčininkų miškų urėdijos Jašiūnų girininkijos miško darbininką JAN SIVINSKIŲ, 26 d. – Marijampolės miškų urėdijos informatikos specialistą DARIŲ PEČIULĮ, 27 d. – Tytuvėnų miškų urėdijos miško pjovėją JURIJŲ STRECKĮ.

Su 50-uoju gimtadieniu

Kovo 1 d. šią sukaktį pažymintį Kėdainių miškų urėdijos Labūnavos girininkijos eigulį VACLOVĄ VUTENĄ, 7 d. – Šilutės miškų urėdijos Norkaičių girininkijos pjūklininką MĖČIŲ DAJORĄ, 8 d. – Kauno miškų urėdijos valytoją VIRGINIJĄ BALEŽENTIENĘ, Ignalinos miškų urėdijos Vaišniūnų girininkijos valytoją GENOVAITĘ AŠKELĖNIENĘ, Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir

kova

techninio padalinio traktorininką VIRGINIJŲ ANDRIUKAITĮ, 10 d. – Kaišiadorių miškų urėdijos Paparčių girininkijos eigulį MARIJONĄ RAPČINSKĄ, 13 d. – Rokiškio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio traktorininką-šaltkalvį VYTAUTĄ TUPALSKĮ, 18 d. – Tytuvėnų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medvežės operatorių JUOŽĄ DZIMIDĄ, 22 d. firmos „Ginalas“ vadovą, miškininką GINTĄ MOCEVIČIŲ, Mažeikių miškų urėdijos autogreiderininką ALFONŠĄ ABELKĮ, 26 d. – Šalčininkų miškų urėdijos Šalčininkėlių girininkijos eigulį ALFREDĄ SENKANEC, Šakių miškų urėdijos Sutkų girininkijos valytoją GIEDRĘ IŽGANAITIENĘ, 27 d. – Joniškio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vairuotoją-traktorininką PETRĄ BREJERĄ, 30 d. – Kauno miškų urėdijos Sitkūnų girininkijos eigulį ALGĮ PILIPAVIČIŲ, 31 d. – Anykščių miškų urėdijos Mickūnų girininkijos girininką BENJAMINĄ RIMKŲ.

Su 60-uoju gimtadieniu

Kovo 5 d. šią sukaktį pažymintį Mažeikių miškų urėdijos Renavo girininkijos eigulį ALFONŠĄ SKURVYDĄ, 11 d. – Šilutės miškų urėdijos Vainuto girininkijos miško darbininkę STANISLAVĄ JANKAUSKIENĘ, 15 d. – Kėdainių miškų urėdijos Josvainių girininkijos miško darbininką JEVGENIJŲ TICHONOVĄ, 22 d. – Kuršėnų urėdijos ekonomistę ROMĄ IVANAUSKAITĘ.

Su 70-uoju gimtadieniu

Kovo 6 d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Raseinių miškų urėdijos miško ruošos ir darbų

saugos inžinierių STEPONĄ SUTKEVIČIŲ, 8 d. – buvusį LŽŪU rektorių, dabar ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Medienotyros ir miškotvarkos instituto profesorių, habil. dr. ROMUALDĄ DELTUVĄ, 10 d. – buvusį ilgametį LAMMC Miškų instituto vyresnįjį mokslo darbuotoją, Miško genetikos ir selekcijos skyriaus vedėją, docentą, dr. RIMVYDĄ GABRILAVIČIŲ, 11 d. – buvusią ilgametę Raseinių miškų urėdijos Šimkaičių girininkijos girininko pavaduotoją RAMUTĘ MACIULAITIENĘ, buvusį ilgametį Marijampolės miškų urėdijos meistrą ANTANĄ VYŠNIAUSKĄ, 13 d. – buvusią Biržų miškų urėdijos meistrę, dispečerę BIRUTĘ EMILIJĄ VAIVADIENĘ, 24 d. – buvusią ilgametę LAMMC Miškų instituto Miško dirvožemių ir miško tipologijos skyriaus vyresniąją mokslo darbuotoją dr. LILIJĄ KUBERTAVIČIENĘ, buvusią Rokiškio miškų urėdijos personalo inspektorių ELENĄ LEONICKIENĘ, 27 d. – Generalinės miškų urėdijos valytoją DANUTĘ ILGEVIČIENĘ, 29 d. – buvusį ilgametį LAMMC Miškų instituto vyriausiąjį mokslo darbuotoją, dabar ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Miško biologijos ir miškininkystės instituto profesorių, habil. dr. JUOŽĄ RUSECKĄ.

Kovo 6 d. sukanka 75-eri buvusiai Biržų miškų urėdijos kadrų rengimo inžinieriui GENOVAITEI VAZNIENEI, 12 d. – buvusiam Utenos miškų urėdijos Utenos girininkijos eiguliui KAZIUI JUKNEVIČIUI.

Su 80-uoju gimtadieniu

Kovo 13 d. šią sukaktį pažymintį buvusią ilgametę Raseinių miškų urėdijos vyriausiąją buhalterę STANISLAVĄ DUNAUSKIENĘ.

Kovo 3 d. sukanka 85-eri buvusiam ilgamečiam LŽŪU (ASU) Miškų fakulteto Miškotvarkos katedros docentui JONUI REPŠIUI.

Kryžiažodžio „Žiemai įpusėjus“ (2013 m. Nr. 1) atsakymai:

Vertikaliai: 1. Sniegėna. 2. Angys. 3. Gailis. 4. Vilkas. 5. Pelkė. 6. Liūtpėdė. 10. Ančiukas. 13. Laiškenis. 14. Lendrūnas. 16. Kurtinė. 17. Skrodės. 22. Girininkas. 23. Drugišius. 25. Kareitaitė. 28. Dagilis. 29. Sniegas. 30. Žibutė. 32. Aguona.

Horizontaliai: 7. Ananasas. 8. Žiogelis. 9. Genys. 11. Eketė. 12. Čimčiakas. 15. Snapas. 18. Pelėda. 19. Kurapka. 20. Pūkuotė. 21. Voveraitė. 24. Snaigės. 26. Brėžis. 27. Varnas. 31. Balandūnė. 33. Giria. 34. Agota. 35. Žibuoklė. 36. Agurotis.

Pažymėtuose langeliuose – **Viduržiemis**

Husqvarna®

Kryžiažodžio „Žiemai įpusėjus“, išspausdinto 2013 m. Nr. 1, UAB HUSQVARNA LIETUVA įsteigtą prizą – kirvį – laimėjo **Tomas Vilkas**. Dėl prizo kreipkitės: el. paštu info@musu-girios.lt, tel. 8687 10616

Generalinė miškų urėdijoje:

DAINIUS ADŽGAUSKAS, g. 1973 m. baigęs 2001 m. LŽŪ Miškų fakultete miškininkystės studijų programą, laimėjęs konkursą, 2013 m. vasario 1 d. paskirtas Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vyriausioju specialistu.

Pakruojo miškų urėdijoje:

ARTURAS STANKEVIČIUS, dirbęs miškų urėdo pavaduotoju, 2013 m. sausio 3 d. paskirtas Linkuvos girininkijos girininku;
VIRGINIJUS KACILEVIČIUS, dirbęs Linkuvos girininkijos girininku, 2013 m. sausio 3 d. paskirtas vyriausioju miškininku;
ŠARŪNAS BAGDONAS, dirbęs juriskonsultu, 2013 m. sausio 2 d. paskirtas vyriausioju inžinieriumi;
MINDAUGAS GUDAS, dirbęs Rozalimo girininkijos girininku, 2012 m. spalio 1 d. atleistas šalių susitarimu iš šių pareigų;
DAINIUS JANELIŪNAS, dirbęs miško želdinimo ir miško apsaugos inžinieriumi, 2012 m. spalio 2 d. paskirtas Rozalimo girininkijos girininku;
OSVALDAS RUTKAUSKAS, dirbęs Pakruojo girininkijos eiguliu, 2012 m. gruodžio 10 d. paskirtas miško želdinimo ir miško apsaugos inžinieriumi;
MELDAS LAMPICKAS, dirbęs miškotvarkos inžinieriumi, nuo 2013 m. sausio 21 d. atleistas šalių susitarimu iš šių pareigų;
ROBERTAS VYTAUTAS PAUKŠTĖ 2012 m. gruodžio 3 d. paskirtas Rozalimo girininkijos eiguliu;
GIEDRĖ JANKUTĖ 2012 m. gruodžio 10 d. paskirta Pakruojo girininkijos eigule.

Kazlų Rūdos mokomojoje miškų urėdijoje:

SIGITAS ALBERTAS ČESNAVIČIUS, dirbęs vyriausioju miškininku, 2013 m. sausio 31 d. atleistas šalių susitarimu iš šių pareigų;
JUSTINAS URBANAVIČIUS, dirbęs vyriausioju inžinieriumi, 2013 m. vasario 1 d. perkeltas vyriausioju miškininku;
SAULIUS VARNAGIRIS, dirbęs medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio viršininku, 2013 m. vasario 1 d. perkeltas vyriausioju inžinieriumi;
KĘSTUTIS BLUSEVIČIUS, dirbęs medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienos ruošos ir prekybos inžinieriumi, 2013 m. vasario 1 d. perkeltas medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio viršininku;
ALIUS JANKAUSKAS, dirbęs medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio meistru, nuo 2013 m. vasario 1 d. perkeltas šio padalinio medienos ruošos ir prekybos inžinieriumi;

Kaišiadorių miškų urėdijoje:

SAULIUS TAMONIS, dirbęs miškų urėdo pavaduotoju, 2013 m. sausio 2 d. paskirtas vyriausioju inžinieriumi;
ARŪNAS LEKAVIČIUS, dirbęs prekybos vadybininku, 2012 m. lapkričio 12 d. atleistas šalių susitarimu iš šių pareigų;
ALBINAS BULAUKA, g. 1953 m., baigęs 1972 m. Kauno A. Kvedaro miškų technikumą, 2012 m. gruodžio 1 d. paskirtas prekybos vadybininku. Prieš tai dirbo darbų saugos inžinieriumi;
TOMAS TRUSKAUSKAS, g. 1974 m., baigęs 1993 m. Kauno aukštesniąją miškų mokyklą, 2012 m. gruodžio 1 d. paskirtas medienos ruošos ir darbų saugos inžinieriumi. Prieš tai dirbo medienos ruošos inžinieriumi;
ARVYDAS GUDONIS, dirbęs medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio vyresnioju mechaniku, 2013 m. sausio 2 d. paskirtas šiame padalinyje mechaniku.

Šakių miškų urėdijoje:

ROMAS JUOZAS KUPSTAITIS, dirbęs miškų urėdo pavaduotoju, patvirtinus naują miškų urėdijos struktūrą, 2013 m. sausio 2 d. perkeltas vyriausioju miškininku.

Druskininkų miškų urėdijoje:

Nuo vasario 1 d. pasikeitė šios pareigybės:
KAZIMIERAS ŠIVOKAS, dirbęs Norulių girininkijos girininku, perkeltas Druskininkų girininkijos girininku;
ŽYDRŪNAS BALČIUS, dirbęs Norulių girininkijos girininko pavaduotoju, paskirtas Norulių girininkijos girininku;
VYTAUTAS NAVICKAS, buvęs Druskininkų girininkijos girininkas, paskirtas Norulių girininkijos girininko pavaduotoju.

Vilniaus miškų urėdijoje:

Nuo vasario 4 d. pasikeitė šios pareigybės:
POVILAS JANUŠAUSKAS, dirbęs Sudervės girininkijos girininku, paskirtas miško želdinimo ir apsaugos inžinieriumi;
LORETA DERKINTIENĖ, dirbusi Sudervės girininkijos girininko pavaduotoja, paskirta Sudervės girininkijos girinke.

Zarasų miškų urėdijoje:

ALINA KACIULYTĖ, dirbusi Antazavės girininkijoje eigule, pačios prašymu 2012 m. spalio 10 d. atleista iš šių pareigų. Laimėjusi konkursą, ji paskirta Utenos RAAD Zarasų rajono agentūros vyresniąja specialiste;
SVAJŪNĖ VIŠOCKAITĖ, g. 1989 m., baigusi 2012 m. ASU MEF miškininkystės bakalauro studijas, 2012 m. lapkričio 16 d. paskirta Antazavės girininkijos eigule.

Albinas Akelaitis

1925 01 13 – 2013 01 02

Metų pradžioje (sausio 2-ąją) išėjo Anapilin prieniškis miškininkas Albinas Akelaitis, sulaukęs garbaus amžiaus – baigdamas 88-uosius gyvenimo metus.

Jam buvo lemta nueiti sunkų gyvenimo kelią. Gimė ir augo Prienų rajone, Balbieriškyje. Tėvas tarpukario metais dirbo policijoje, motina prižiūrėjo šeimą. Baigęs Prienų „Žiburio“ gimnaziją, Albinas 1945-1948 m. įsidarbino mokytoju Kauno rajone, Užusalių gimnazijoje. Bet atsekus jo kilmę, 1949 m. Albinas su savo žmona Petronėle ištremti į Igarką, kur teko ištverti 10 sunkių metų. Būdamas darbštus, doras ir sąžiningas žmogus, tremtyje Albinas vertintas: vadovavo medienos apdirbimo brigadai, patikėta vesti medienos apskaitą. Grįžęs 1959 m. iš tremties Albinas įsidarbino Prienų miškų ūkyje – 1960-1969 m. dirbo Stakliškių girininkijos girininko padėjėju. 1969 m. neakivaizdiniu būdu baigė Kauno miškų technikumą. 1970 m. paskirtas Naujosios Ūtos girininkijos girininku, kur produktyviai dirbo iki 1988 metų. Albinas mėgo girininko darbą, o jį gerbė kolegos miškininkai ir apylinkių žmonės. Tačiau žmonos netektis 1984 m. sutrikdė Albino sveikatą – 1988 m. jis pasiprašė išleidžiamas į pensiją.

Vien N. Ūtos girininkijoje jo rūpesčiu įveista apie 300 ha miško želdinių, įrengta 3 km miško kelių, 5 ha pievų, nusausinga 300 ha miško, girininkijoje pastatytas gyvenamasis namas ir ūkinis pastatas.

Prisimename Albiną Akelaitį kaip darbštų ir pareigingą miškininką, kultūringą ir sąžiningą pilietį, žmogų, išauginusį gražią šeimą. 2002 m. jis buvo apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, pripažintas ginkluoto pasipriešinimo 1940-1990 m. okupacijai dalyviu ir kariu savanoriu.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio sūnų Audrių, dukrą Danguolę ir kitus artimuosius.

Prienų miškų urėdijos darbuotojai

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE BEAVER

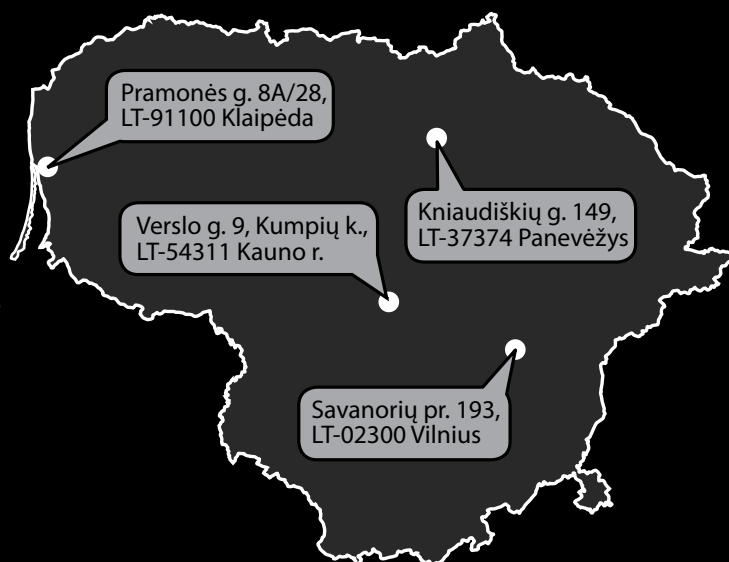
 KONEKESKO

oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

www.ponsse.com

Husqvarna®

**Dovanojame
juostą ir dvi
grandines.**

1999 Lt + DOVANA

HUSQVARNA 545

Perkant bent vieną iš 500-osios serijos HUSQVARNA grandininį pjūklų - dovanojame dvi grandines ir juostą.
Akciijoje dalyvauja: **545, 545TB, 550XP, 550XPG, 550XP TB, 555, 560XP, 560XPG.**

Akcija vyksta nuo vasario 1 iki kovo 31 d. arba tol, kol prekių ir dovanų bus sandėlyje. Dovanų kiekis ribotas.

Plačiau: www.husqvarna.lt